

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2552

ISSN 1906-327X

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วารสารวิจัยรำไพพรรณี

Rajabhat Rambhai Barni Research Journal

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ประจำปี 2552 ISSN 1906-327X

ชื่อ	วารสารวิจัยรำไพพรรณี	
เจ้าของ	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 ม. 5 ถ. รักษาดิถีชมูล ต. ท่าช้าง อ. เมือง จ.จันทบุรี	
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์บัญญัติ สุขศรีงาม อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก	ศาสตราจารย์ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ ศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์ จันทวานิช ศาสตราจารย์ ดร.ธรรมศักดิ์ สมมาตย์ ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ยกส้าน ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์	
บรรณาธิการ	ว่าที่ร้อยตรีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ	
กองบรรณาธิการ	ศาสตราจารย์ ดร.สนิพ สัมครการ รองศาสตราจารย์พรทิพา นิโรจน์ ดร.วัฒนา บันเทิงสุข นางสาวนิสิตา อยู่อ่ำไพ นางสาวมยุรา สารเกษ นางสาวนิตยา ต้นสาย	รองศาสตราจารย์สุพรรณิ ไชยอำพร ว่าที่ร้อยตรี ดร.เอกชัย กิจเกษมเจริญ นางสาวกนกวรรณ อยู่ใส นายชวนพบ เอี้ยวสานุรักษ์ นางสาวกรรณิกา สุขสมัย นางสาวปิยาภรณ์ กระจ่างศรี
ออกแบบรูปเล่ม	ผศ.ประเสริฐ มาสุปรีดี	
ปีที่พิมพ์	พ.ศ. 2552	
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ต้นฉบับ 18/64-67 ถนนเทศบาล 2 ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000	

บทบรรณาธิการ

แผนพัฒนาการอุดมศึกษา ระยะยาวและนโยบายรัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจัดให้ปี พ.ศ. 2552 เป็นปี “แห่งคุณภาพการอุดมศึกษาไทย” มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในฐานะหนึ่งใน สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงเร่งพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัยเพื่อยกระดับมหาวิทยาลัยให้เดินทางไปสู่ “มหาวิทยาลัยคุณภาพ” อย่างแท้จริง การวิจัยในฐานะที่เป็น “เครื่องมือ” และ “ภารกิจหลัก” สำคัญซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จะต้องเสริมสร้าง สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรผลิตงานวิจัยเพื่อใช้ในการพัฒนา มหาวิทยาลัยและเผยแพร่ “ผลของการวิจัย” และ “ประโยชน์ของการวิจัย” เพื่อให้ “ผู้ใช้งานวิจัย” สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาหรือต่อยอดความรู้ได้อย่างยั่งยืน

วารสารวิจัยรำไพพรรณี โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถือเป็นอีกเวทีหนึ่ง ที่ให้นักวิจัยภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้มีโอกาสเผยแพร่งานวิจัยของตน นับมาจนถึงฉบับปัจจุบันปีที่ 3 ฉบับที่ 2 โดยกองบรรณาธิการได้รวบรวม และคัดกรองบทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 12 เรื่องประกอบด้วยบทความวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ เรื่อง การศึกษาลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เรื่องพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก เรื่องการศึกษาการผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา :กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยสัจจตตบงกช เรื่องการนำความรู้ของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพพมาปรับปรุงใช้สำหรับผู้สูงอายุนหลัง: ศึกษากรณีจังหวัดอุดรธานี เรื่องความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และพนักงานในสถานประกอบการ เรื่องศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทบางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทบางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง เรื่องการศึกษาความต้องการและคุณลักษณะของผู้สำเร็จ การศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี เรื่องแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี และ เรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี และบทความวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ เรื่องผลของชาเขียวที่มีต่อการเจริญและการอยู่รอดของแบคทีเรียแลคติก ระหว่างการหมักและการเก็บรักษาในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ตและ เรื่องการสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชและแนวทางป้องกันกำจัดในเขตวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารวิจัยรำไพพรรณี จะสามารถตอบสนองความสนใจของผู้อ่านและหากท่านผู้สนใจต้องการส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารวิจัยรำไพพรรณี สามารถส่งมายังกองบรรณาธิการวารสารวิจัยรำไพพรรณี ซึ่งจะรวบรวมคัดกรองบทความวิจัยเพื่อเผยแพร่ผลงานด้านการวิจัยอันจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

บรรณาธิการ
กันยายน 2552

บทความวิจัยด้านบทความวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การศึกษาลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วรรณภา ภูเสดดวงษ์

1

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
ในภาคกลางและภาคตะวันออก

รพี ศรีสีโมสาร

5

การศึกษาการผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษา มหาวิทยาลัยสัจจกษ
บุรีรัมย์ โกมินทรชาติ

16

การนำความรู้ของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพมาปรับปรุงใช้สำหรับผู้สูงอายุรุ่นหลัง : ศึกษากรณีจังหวัดอุดรธานี
พัชรวิทย์ เพ็ญสระเกตุ

29

ความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิตและคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและ
อัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและพนักงานในสถานประกอบการ
โอภาส อินทรวงษ์

43

ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัทบางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง
สุจิตรา ปรานี

51

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทบางกอกกล๊าส จำกัด
โรงงานระยอง

นฤกร เทพเพชร

64

การศึกษาความต้องการและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.)
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เผด็จ ทศานนท์

75

แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี

อรุณรัตน์ อุดหนุน

91

ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี
เอกชัย กิจเกษมเจริญ

106

บทความวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผลของชาเขียวที่มีต่อการเจริญและการอยู่รอดของแบคทีเรีย แลคติก ระหว่างการหมัก
และการเก็บรักษาในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต

วิศชนม์ นิลนนท์

114

การสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชและแนวทางป้องกันกำจัดในเขตวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
วัชรวิทย์ รัชมี

124

**การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา
ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**
**A Study of the Characteristics of Professional Administrators in Education
Reform from the Opinions of Administrators and Teachers in Rambhai
Barni Rajabhat University.**

วราญา ภูเสตวงษ์

คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ในยุคปฏิรูปการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารและอาจารย์จำนวน 218 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา พบว่า เมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และประเภทของอาจารย์ ผู้บริหารและอาจารย์ มีทัศนะโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้บริหารและอาจารย์ที่สังกัดคณะวิชาต่างกันมีทัศนะแตกต่างกัน ด้านคุณลักษณะสำคัญและคุณลักษณะเบื้องต้น

Abstract

The purposes of this study were to study and compare the characteristics of professional administrators in education reform from the point of view of the Rambhai Barni Rajabhat University administrators and teachers. The sample were 218 administrators and teachers of Rambhai Barni Rajabhat University. The research instrument is the 5 rating-scale questionnaire. The statistics used to analyze the data were percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), t-test and One-way ANOVA. The results could be concluded as follows :

1. The opinions of the Rambhai Barni Rajabhat University administrators and teachers toward the characteristics of professional administrators in education reform from the point of view of administrators and teachers were at a high level.

2. There were not statistically significant differences in the differences of gender variables, the age variables and the kinds of the teacher variables among Rambhai Barni Rajabhat University administrators and teachers. While there was statistically significant difference among the administrators and teaching staffs from different faculties toward the important and primary characteristics of professional administrators in education.

บทนำ

ผลของการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ในยุคปฏิรูปการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะเบื้องต้น คุณลักษณะสำคัญ และคุณลักษณะบูรณาการ สำหรับให้ผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง ให้มีคุณลักษณะตามความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาค้นคว้า ได้ข้อเสนอแนะในการเตรียมการพัฒนาผู้บริหารในปัจจุบัน ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูปการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตาม เพศ อายุ คณะวิชา และประเภทของอาจารย์

สมมุติฐานการวิจัย

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตาม เพศ อายุ คณะวิชา และประเภทของอาจารย์ แตกต่างกัน

วิธีการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย : ผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ปฏิบัติราชการอยู่จริงในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 250 คน
2. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ คณะวิชา ประเภทของอาจารย์
3. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา 3 ด้านคือคุณลักษณะเบื้องต้น คุณลักษณะสำคัญและคุณลักษณะบูรณาการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตาม ลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านคุณลักษณะสำคัญ ด้านคุณลักษณะบูรณาการ และด้านคุณลักษณะเบื้องต้น ตามลำดับ

2. เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ในยุคปฏิรูปการศึกษา 3 ด้าน ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามตัวแปรอิสระที่ศึกษา พบว่า เมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และ ประเภทของอาจารย์ ผู้บริหารและอาจารย์ มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้บริหารและอาจารย์ที่สังกัดคณะวิชาต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียง ลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านคุณลักษณะสำคัญ ด้านคุณลักษณะบูรณาการ และด้านคุณลักษณะเบื้องต้น ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารยุคใหม่ต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญหลายด้าน ในการเข้าสู่ตำแหน่ง ต้องได้รับการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้มีภาวะผู้นำและสามารถบริหารจัดการได้ดี รวมทั้งการบังคับใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545) ส่งผลให้ผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้นในการพัฒนา ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา ต้องนำ นโยบายและหลักการไปสู่การปฏิบัติที่หลากหลาย โดยมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2540 ก: 1-35) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิราภรณ์ วุฒิกากิต (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่อยู่ในระดับสูงมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวิสัยทัศน์กว้างไกล กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเองเป็นอย่างดี คุณลักษณะที่ผู้บริหารควรมีระดับมากที่สุด คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ และด้านพฤติกรรม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลงาน วิจัยของสุดใจ ศรีทอง(2543: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่ผู้บริหารควรมีในระดับมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ และด้านความเป็นผู้นำและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกศราภรณ์ วิทย์ไพจิตร(2544: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ครูพึงประสงค์มากที่สุดได้แก่ ด้านผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ และ ประเภทของอาจารย์ พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ มีทัศนะโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ผู้บริหารและอาจารย์ที่สังกัดคณะวิชาต่างกัน มีทัศนะโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะของการเรียนการสอนในแต่ละคณะวิชาแตกต่างกัน ทั้งทางด้าน จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และพฤติกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษาของแต่ละโปรแกรมวิชา จึงทำให้วิธีการในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัย ของแต่ละคณะวิชา มีความแตกต่างกันในรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย การศึกษาทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ พรรณี เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ควรจะได้ศึกษาผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนา และปรับปรุงตนเอง ให้มีคุณลักษณะเป็นผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา เพื่อจะได้นำพาองค์กรให้ บรรลุถึงเป้าหมายหรืออุดมการณ์ทางการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีควรใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุง คุณลักษณะของตนเอง ให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร ผู้ดำเนินงาน ในองค์กรของตนเอง เพื่อให้เกิดความราบรื่น ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของ บุคลากรด้านอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่นอกเหนือจากผู้บริหารและอาจารย์เพื่อนำ ผลการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

2.2 ควรทำการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ในยุคปฏิรูปการศึกษา

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงลึก เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ โดยใช้กรณีตัวอย่างผู้บริหารใน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Case Study)

2.4 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา ของ ผู้บริหารและอาจารย์ เป็นต้น

2.5 ควรมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างทัศนะของผู้บริหารและอาจารย์ และผลสัมฤทธิ์ในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

เกศราภรณ์ วิทย์ไพจิตร. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ตามการรับรู้ของคุณครู. กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

จิราภรณ์ วุฒิกักดี. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของคุณครู อาจารย์ใน

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.

(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา. เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2540 ก.

สุดใจ ศรีทอง. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของข้าราชการครูสังกัด

สำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา).

ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543

**พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหาร
และครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก**
**School Administrators' Behaviour Based on the Views of Administrators and
teachers at Suksasongkro School in Central and Eastern Regions**

รพี ศรีโสมสาร¹ สายตา ประเสริฐภักดี² อัมพวัน ประเสริฐภักดี²

นักศึกษาระดับปริญญาโทคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี¹

อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และกลุ่มภาค กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก โดยการสุ่มตามระดับชั้นแบบมีสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ จากนั้นได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับมากตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักและผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) การเปรียบเทียบพฤติกรรม

ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามกลุ่มภาค พบว่า ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักและผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้นำ, โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์, การรับรู้

Abstract

The purposes of this research are to study school administrators' behaviour of Suksasongkro Schools based on the views of the administrators and teachers of Suksasongkro Schools in central and eastern regions and to compare the behaviour of leaders at Suksasongkro Schools according to the ideas of administrators and teachers of Suksasongkro Schools in central and eastern regions classified by positions, graduate degree, experience and section group. The questionnaire was used in this research and randomly filled by 194 administrators of institutes and teachers in Suksasongkro Schools in central and eastern regions. The questionnaires with 5 levels and 45 questions are used as the research tool to collect the data. The statistics are used in the study are percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results of the study were as follows : 1) leadership behaviour of school administrators at Suksasongkro Schools based on the views of teachers and school administrators at Suksasongkro Schools in central and eastern regions overall are at the high level respectively. There are several types of the leaders. The administrators who are influenced by a particular individual. The leaders who are influenced by the institute or by the coordination. 2) the comparison of the leadership management at Suksasongkro Schools based on the ideas of teachers and school administrators at Suksasongkro Schools in central and eastern regions is found that leadership position with the institutional influence is at .05 level but the position with the coordination influence is significantly different at .05 level 3) the comparison of the leadership management at Suksasongkro Schools based on the views of teachers and school administrators at Suksasongkro Schools in central and eastern regions classified by education is found that leaders who seized the main institutions is statistically different at .05 level. 4) the comparison of the behaviour of the leadership management at Suksasongkro Schools according to the ideas of teachers and school administrators at Suksasongkro Schools in central and eastern regions classified by experience is found that the leaders who are influenced by primary institutions is not significantly and statistically different. 5) The comparison of leadership executives' behaviour at Suksasongkro Schools recognized by school administrators and teachers at Suksasongkro Schools in central and eastern regions analyzed by the group is found that the leaders who are influenced by the individual person and institution is not statistically and significantly different.

Keywords : Behaviour Administrators, Suksasongkro Schools, The views

บทนำ

การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการได้นั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม ซึ่ง ทับทิม ศรีผา (2542: 3) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารงานโดยอาศัยอำนาจตามขอบเขตของหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมายมักเป็นผู้บริหารที่ขาดภาวะผู้นำ ส่วนผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะพยายามหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจที่มีอยู่แล้วสร้างความศรัทธาบรรณามีโน้มน้าวให้ร่วมงานปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุตามเป้าหมายด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ ซึ่งผู้บริหารที่สามารถบริหารจัดการโรงเรียนได้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายนั้น จะต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้เป้าหมายของหน่วยงาน และเป้าหมายของบุคลากรในหน่วยงานเป็นเป้าหมายเดียวกันด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะทำการศึกษาพฤติกรรมผู้นำเพื่อนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของแต่ละโรงเรียน

การศึกษาพฤติกรรมผู้นำจะเป็นการช่วยชี้ให้เห็นพฤติกรรมของผู้บริหารและลักษณะการดำเนินงานขององค์กรได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของการเป็นผู้นำไว้หลายรูปแบบแตกต่างกัน เช่น เลวินและคณะ (Lewin & others อ้างอิงจาก Bartol & others 1998. ออนไลน์.) ได้สรุปพฤติกรรมผู้นำไว้ 3 รูปแบบ คือ แบบอำนาจนิยม (Autocratic) แบบประชาธิปไตยนิยม (Democratic) แบบอิสระเสรีนิยม (Laissez-Faire) นอกจากนี้เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งวิชาการบริหารยุคใหม่ได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไปอันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ซึ่งต่อมาพัฒนาและปรับปรุงจนกลายเป็นตำราการบริหาร อย่างเช่น ทฤษฎีของลูเธอร์ กุลิค กำหนดหน้าที่ในการบริหารเรียกเป็นชื่ออันเกิดจากการสัมผัสตัวอักษรแรกให้จำได้ง่ายว่า POSDCORB :Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์กร) Staffing (การจัดคน) Directing (การสั่งการ) Coordinating (การประสานงาน) Reporting (การรายงาน) Budgeting (การงบประมาณ) (สุปรีชา กมลาศน์ .ม.ล.2545. ออนไลน์.) ส่วนแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและรู้จักกันอย่างกว้างขวางของนักบริหารในปัจจุบันรู้จักกันมากที่สุดและถูกกล่าวขวัญมากที่สุดอีกด้วยได้แก่ แนวคิดของเกทเชลส์ และ กูบา (เจริญผล สุวรรณโชติ.2544:33;อ้างอิงจาก Getzel and Guba. 1957. Social Behavior and Administrative Process. P.423) ทั้งสองได้วิเคราะห์พฤติกรรม ในสังคมแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายพฤติกรรมผู้นำในองค์กรทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารเป็น 2 มิติ คือ สถาบันมิติและบุคคลมิติ ซึ่งผลของแนวความคิดทฤษฎีนี้เองได้มีการแบ่งพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 3 แบบ(อัญชลี เหลืองอ่อน.2540:20-21) คือ ผู้นำที่มีพฤติกรรมยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก ซึ่งนักบริหารในปัจจุบันได้ยึดถือหลักการและทฤษฎีการบริหารของเกทเชลส์ และกูบาอยู่เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารในสถาบันการศึกษา เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของหลักการบริหาร คือ การใช้จิตวิทยา และทฤษฎีของบุคคลทั้งสองเป็นทฤษฎีที่อาศัยหลักการของจิตวิทยาสังคมเป็นหลักสำคัญ

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ มีความมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพ ควบคู่ไปกับการให้การศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาแก่ เด็กด้อยโอกาสหรือเด็กที่ตกอยู่ในสภาวะยากลำบาก หรือเด็กที่อยู่ใน

สถานการณ์ซึ่งเสียเปรียบในลักษณะต่างๆ และไม่สามารถเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาปกติทั่วไปได้ ให้การดูแลช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานต่างๆ อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับการดำรงชีวิต เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ สามารถพึ่งตนเองได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้อง มีสุขภาพอนามัยดี มีพื้นฐานความรู้ในวิชาสามัญและวิชาชีพ ตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับชุมชน และมีศักยภาพในการพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็ง และเจริญก้าวหน้าได้ตามอัตภาพ (กรมสามัญศึกษา.2545:1-3) การบริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความแตกต่างจากโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่างๆ ไป ผู้บริหาร ครู จำเป็นต้องมีทักษะประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพียงพอและที่สำคัญต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนที่อยู่ประจำกินนอนตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีวุฒิภาวะต่างกัน โรงเรียนต้องดูแลในเรื่องที่พักอาศัย เครื่องนุ่งห่ม ของใช้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน ความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยตลอด 24 ชั่วโมง

ดังนั้นผู้บริหาร จึงจำเป็นต้องตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนต่อการพัฒนาโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ให้มีความเข้มแข็ง สามารถรองรับสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนที่นับวันจะทวีความรุนแรง และมีความสลับซับซ้อนขึ้นทุกวัน อีกทั้งการดูแลเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสภาพเสี่ยงต่อการประสบปัญหาทางสังคม เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ประกอบกับการรับนักเรียนเข้าอยู่ประจำกินนอน ทำให้โรงเรียนต้องรับภาระในการดูแลนักเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีทักษะประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับสถานการณ์ปัญหาในทุกรูปแบบได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้บริหารจึงเป็นหลักสำคัญยิ่งต่อโรงเรียน ครู นักเรียน และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารย่อมจะมีผลสะท้อนต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แต่ละแห่งเป็นอันมาก(สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.2548)

จากข้อมูลเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก เพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติของผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออกมีพฤติกรรมผู้นำอย่างไร และจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างไร ทั้งนี้เพื่อใช้ในการหาแนวทางพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้มีความเหมาะสม เป็นที่พึงพอใจของผู้ได้บังคับบัญชา มีความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้อย่างจริงจัง ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาสงเคราะห์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มภาค

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมผู้นำผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้แก่ ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก

วิธีการดำเนินวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำนวน 8 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2551 รวมทั้งสิ้น 194 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก โดยจัดแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และกลุ่มภาค ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check – Lists)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) จำแนกเป็น 3 พฤติกรรม รวม 45 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครู

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้โรงเรียนเพื่อให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองพร้อมทั้งนัดเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ภายหลังจากส่งแบบสอบถาม 2 สัปดาห์

3. รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริหาร และครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มภาค โดยหาค่าที่ (t-test)

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก สรุปสาระสำคัญของการศึกษาดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า เป็นผู้บริหาร ร้อยละ 17.01 เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 82.99 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 68.56 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 31.44 มีประสบการณ์การทำงานน้อย ร้อยละ 20.10 ประสบการณ์การทำงานมาก ร้อยละ 79.90 กลุ่มภาคกลาง ร้อยละ 79.39 กลุ่มภาคตะวันออก ร้อยละ 20.61

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก พบว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก พบว่า ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 3.06$) ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.04$) และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับน้อยเป็นอันดับที่ 3 ($\bar{X} = 2.99$)

เมื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก ปรากฏผลดังนี้

1. ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.04$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจนไม่ยอมให้มีการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.78$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือผู้บริหารจะสั่งการให้ทำตามโครงการที่กำหนดไว้โดยไม่ให้ใครมาขัดแย้งหรือเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.26$) รองลงมา ผู้บริหารทำงานโดยไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ($\bar{X} = 3.24$)

2. ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมักจะเก็บเรื่องราวต่างๆ รั่วรั่วโดยลำพังผู้เดียว ($\bar{X} = 3.48$) ผู้บริหารเป็นคนเข้าพบง่ายและให้บุคลากรเข้าพบได้ตลอดเวลา ($\bar{X} = 3.33$) และ ผู้บริหารมักให้คำชมเชยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้กำลังใจอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.22$)

3. ผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.99$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.22$) ผู้บริหารปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาตามกฎระเบียบข้อบังคับที่วางไว้แต่อาจยืดหยุ่นในบางครั้งแล้วแต่สถานการณ์และสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 3.21$) และในการเปลี่ยนแปลงทุกชนิด ผู้บริหารจะยึดหลักการและเหตุผล โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 3.19$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มภาค ปรากฏผลดังนี้

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักและผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามกลุ่มภาค พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออกมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก พบว่าพฤติกรรมผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก พฤติกรรมผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง และพฤติกรรมผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์หลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สาม

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารได้นั้น ส่วนใหญ่มาจากบุคคลที่ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มาก่อน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.2551) จึงทำให้ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์คุ้นเคยกันประกอบกับเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาประเภทอยู่ประจำ ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ภายในโรงเรียนคอยดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียนตลอด 24 ชั่วโมงทำให้เกิดความผูกพัน ห่วงใย ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงโครงสร้างทางการบริหารงานบุคคล แต่จะเลือกใช้บุคคลที่ตนคุ้นเคยมากกว่า จากสาเหตุดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีพฤติกรรมที่ยึดบุคคลเป็นหลักจึงมากเป็นอันดับแรก ส่วนพฤติกรรมผู้นำของ

ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีพฤติกรรมที่ยึดสถาบันเป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สองเพราะว่าโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีรูปแบบการบริหารงานภายในที่ค่อนข้างจะแตกต่างจากการบริหารงานของโรงเรียนโดยทั่วไป ผู้บริหารจะถือเอาวัตถุประสงค์ ระเบียบกฎเกณฑ์ และผลประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญแม้จะต้องทำลายน้ำใจคนหรือทำให้ผู้ใดเดือดร้อนก็ไม่ถือเป็นสิ่งสำคัญโรงเรียนมาก่อนเสมอ จากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ที่มีพฤติกรรมที่ยึดสถาบันเป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สอง สำหรับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก ที่มีพฤติกรรมที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สามคงเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออกจะยอมรับฟังรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาตามกฎระเบียบข้อบังคับที่วางไว้แต่อาจยืดหยุ่นในบางครั้งแล้วแต่สถานการณ์และสภาพแวดล้อม ในการเปลี่ยนทุกอย่างผู้บริหารจะยึดหลักการและเหตุผลโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย ผู้บริหารจะพิจารณาทั้งประโยชน์ของโรงเรียนและประโยชน์ของบุคคลทั้งสองพร้อมๆกันแล้วจะลุ่มลุ่มลวยไม่ให้ฝ่ายใดต้องเสียผลประโยชน์มากเกินไป มีการประนีประนอมในทุกๆเรื่องประโยชน์ของโรงเรียนได้ประโยชน์ของบุคคลก็ได้ จากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออกที่มีพฤติกรรมที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่สาม

จากสาเหตุดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออกมีพฤติกรรมที่ยึดบุคคลเป็นหลัก ยึดสถาบันเป็นหลัก และยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักอยู่ในระดับมากตามลำดับ

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออกในแต่ละด้าน แยกอภิปรายได้ดังนี้

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักและผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออกมีการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริหารและครูที่มีความสัมพันธ์กันเคยกัน มีความผูกพันห่วงใยกัน มีความเป็นพี่เป็นน้อง และผู้บริหารมักจะถือเอาวัตถุประสงค์ ระเบียบกฎเกณฑ์และผลประโยชน์ของโรงเรียนเป็นสำคัญถึงแม้บางครั้งจะต้องทำลายน้ำใจคนอื่นบ้าง รวมถึงผู้บริหารมักจะพิจารณาทั้งประโยชน์ของโรงเรียนและประโยชน์ของบุคคล มีการลุ่มลุ่มลวย มีการประนีประนอมในทุกๆเรื่อง จากสาเหตุดังกล่าวจึงน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออกมีการรับรู้ในพฤติกรรมผู้บริหารที่ยึดสถาบันเป็นหลักกับพฤติกรรมที่ยึดบุคคลเป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีการรับรู้พฤติกรรมผู้บริหารที่ยึดการประสานประโยชน์หลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้พฤติกรรม

ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามตำแหน่งผู้บริหารและครูผู้สอนพบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักและผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออกส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว พบว่ามีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีถึงร้อยละ 68.56 ร้อยละ 31.44 ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งวุฒิการศึกษาทำให้เกิดการพัฒนาด้านความคิด และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสภาพการปฏิบัติงานโดยเฉพาะปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญกับการศึกษามาก ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดให้ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูหรือจะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี โดยเฉพาะผู้บริหารที่ไม่มีวุฒิทางการบริหารการศึกษา ต้องเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติมในด้านการบริหารการศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตาม วุฒิการศึกษา พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลักผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้เพราะว่า เมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีผลบังคับใช้เกิดการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง การปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งของผู้บริหารและครูให้สูงขึ้นการประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูล้วนทำให้ผู้บริหารและครูต่างตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยการเข้าศึกษาอบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ทั้งในระดับโรงเรียน จังหวัดและกระทรวงศึกษาธิการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทำให้ตื่นตัวและกระตือรือร้นที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนส่งผลให้มีความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวเดียวกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. เปรียบเทียบพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามกลุ่มภาค พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์ เป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้เพราะว่าในการกำหนดกลุ่มภาคได้ศึกษาจากสภาพทั่วไปของโรงเรียนตลอดจนปัจจัยด้านการบริหารงานต่างๆของโรงเรียนเพื่อให้มีจำนวนใกล้เคียงกัน อาทิเช่น บุคลากร ครู วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์และสภาพต่างๆในภาพรวม ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงพฤติกรรมผู้นำและศักยภาพของตนเองในการบริหารงานร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อแสวงหาปัจจัยต่างๆมาสนับสนุน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบกับในยุคของข้อมูลข่าวสารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก ทุกโรงเรียนได้นำระบบสื่อสารเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออกจึงได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ตรงกันและนำนโยบายที่กำหนดโดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมาเป็นแนวในการปฏิบัติงานเหมือนกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในภาคกลางและภาคตะวันออก จำแนกตามกลุ่มภาคกลางและภาคตะวันออก พบว่าผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลักและผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลักแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรวางแผนการดำเนินงาน กำหนดโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน จัดให้ครูได้ฝึกฝนอบรมศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานในตำแหน่งเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 ผู้บริหารควรคำนึงถึงโครงสร้างการบริหารงาน สายการบังคับบัญชา และอำนาจหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรแต่ละกลุ่มงาน โดยมอบหมายงานให้ครูได้ปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ พยายามหลีกเลี่ยงการมอบหมายงานเฉพาะบุคคลที่คุ้นเคย แต่ใช้หลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม

1.3 ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และให้แต่ละคนได้ปฏิบัติงานเต็มตามความสามารถอย่างเต็มที่ อีกทั้งให้ความยุติธรรมกับแต่ละคน อันจะส่งผลให้ทุกคนเกิดความร่วมมือสามัคคีในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยด้านบุคคลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ภาคกลางและภาคตะวันออก

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับประสิทธิผลองค์กรของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ภาคกลางและภาคตะวันออก

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ทุกภาคต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายตา ประเสริฐภักดิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์อัมพันธ์ ประเสริฐภักดิ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และการให้คำปรึกษาจากคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดตาก ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out)

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในภาคกลางและภาคตะวันออก ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา.2545. การประกันคุณภาพการศึกษา กรมสามัญศึกษา.กรุงเทพฯ:กรมฯ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ.2546. กองวิจัยทางการศึกษา.การวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. 2544. ทฤษฎีบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ทับทิม ศรีผา.2542. การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2548. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์. กรุงเทพฯ:สำนักบริหารงานฯ.
- อัญชลี เหลืองอ่อน.2540. การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Getzel, Jacob W. and Guba, Egon G.1957. **Social Behavior and Administrative Proecss.** Texas :Business Publication.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W.(1970).“Determining Sample Size for Research Activities,” **Educational and Psychological Measurement.**
- Lewin, Others.1998. **Field theory in social science : selected theoretical papers.** (on-line).

**การศึกษาการผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา
: ศึกษากรณี มหาวิทยาลัยสตับงกช***

**A Study of Teacher Training Programme According to the Curriculum
Created under the Higher Reform : A Case Study of the University of
Sattabonggod**

รุจิเรข โกมินทรชาติ

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาการผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา: ศึกษากรณี มหาวิทยาลัยสตับงกช วัตถุประสงค์ในการวิจัยเรื่องนี้ 1) เพื่อศึกษาการผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูแนวใหม่ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข เพื่อให้การผลิตครูแนวใหม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่มีคุณภาพ

การเก็บข้อมูลได้ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 18 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ตามหลักตรรกะ ควบคู่บริบท และสถิติเชิงพรรณนาประกอบ

ผลการศึกษา การผลิตครูแนวใหม่ (หลักสูตร 5 ปี) เป็นหลักสูตรที่มีจุดเน้นที่การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปีเต็ม เพื่อให้ครูแนวใหม่มีทักษะความรู้และปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่เชี่ยวชาญ โดยการผลิตครูแนวใหม่ สรุปลักษณะได้ ดังนี้

1. การผลิตครูแนวใหม่

ขั้นที่ 1 วิธีการคัดเลือกครูแนวใหม่

คุณสมบัติร่วมผู้เข้าเรียนครูแนวใหม่ คือ 1. มีความประพฤติดี 2. มีจิตใจมุ่งมั่นพัฒนาทั้งตนเอง ครอบครัว และสังคม 3. มีความรักศรัทธาในวิชาชีพครู 4. มีคุณลักษณะเหมาะสมที่สามารถจะได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพทางวิชาการและวิชาชีพได้ตามความต้องการ

ขั้นที่ 2 การเรียนการสอนหลักสูตรครูแนวใหม่

วิธีการสอน

- เน้นการฝึกปฏิบัติ และการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาเรียนรู้จริง โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้คุณธรรม จริยธรรม สอดแทรกในรายวิชาและกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของคณะรูปแบบการเรียนรู้
- เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากสถานการณ์จริง และนางานอภิปรายร่วมกัน

*นามสมมุติตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นที่ 3 การวัดผลประเมินผล

เน้นจากผลงานและการปฏิบัติจริงเป็นหลัก

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ปีเต็มในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยประยุกต์ในการทำงานจริง ทำให้นักศึกษามีโอกาสในการพัฒนาตนเองและทราบข้อดี/ข้อบกพร่องในการสอน พร้อมทั้งปรับปรุงให้ดีขึ้นเมื่อบรรจุงานในอนาคต

2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูแนวใหม่

2.1 วัฒนธรรมองค์กรการ เป็นวัฒนธรรมแบบราชการที่เน้นการปฏิบัติงานตามตำแหน่งหน้าที่ บทบาทที่รับผิดชอบ โดยเน้นผู้นำตัดสินใจเป็นคนสุดท้าย

2.2 บรรยากาศองค์กรการเป็นแบบปิด มีความห่างเหินระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงาน และขาดการประสานงานที่ดีในงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือ

3. ปัญหาอุปสรรคสำคัญของการผลิตครูแนวใหม่ คือ การขาดความประสานงาน และการประชุมร่วมอย่างต่อเนื่องของบุคลากรในองค์กรการ

ข้อเสนอแนะสำคัญ ควรมีการประสานงานที่ดี โดยจัดการประชุมร่วมปรึกษาอย่างเป็นทางการและต่อเนื่อง และควรมีการวางแผนแนวทางการพัฒนาครูแนวใหม่ร่วมกันเพื่อให้ครูแนวใหม่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : การผลิตครูแนวใหม่, วัฒนธรรมองค์กรการ, บรรยากาศองค์กรการ

Abstract

The objectives of this research are; 1) to study a teacher training program according to the higher education reform approach; 2) to study factors relating to the new teacher training program ;3) to find out problems and obstacles including ways to remedy the problems.

Data were collected from various documents and in-depth interviewed of 18 key-informants; data analysis was done with logical context description and descriptive statistics.

Results of the study show that the new curriculum (5years) for teacher training emphasizes experience in teaching (one full year) in order to having more skill, knowledge teaching in qualified school.

1. Steps of new approach for teacher training are:

Step1: The method of selection

The characters of qualified teacher comprise ; 1) good behavior ; 2) strong intention for self-independent including family and society ; 3) having faith in teacher profession ; 4) able to be further developed intellectually and professionally as seems appropriate.

Step 2: Learning and teaching methods

Teaching method

- Emphasis on practice and actual experience with students as center ; virtues, ethics included while teaching as appropriate to faculty's strategy.

Learning format

- Emphasis on self-learning and participation learning from real situation and joint session of discussion.

Step 3: Evaluation

- Emphasis on work output and real practice.

Step 4: Teaching profession experience training

- One full year training in school for every student by using the applied research method for students to have a chance for self-development and future development.

2. Factors relating to new approach of teacher training

2.1 The organization culture being the government of official type, emphasizing rules and duty with highest authority being the final decider.

2.2 Close atmosphere organization, characterized by distance between executives and employees, lacking good co-ordinations.

3. Problems and obstacles found are lacking co-ordination and joint session among personal in the organization.

Important recommendations emerged are good co-ordination and having joint session among personnel formally and regularly including having realistic planning for future teacher training with good quality.

บทนำ

กระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกนอกจากเป็นผลมาจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้มีการปฏิรูปอุดมศึกษาทั่วโลก ยังเกิดจากสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ การขยายตัวของปริมาณนักศึกษา และความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้นทั่วโลกกว่า 6 เท่าในรอบ 3 ทศวรรษ ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคาดหวังของสังคมที่มีต่ออุดมศึกษาในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อแข่งขันกับนานาชาติ ปัญหาของคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้จ้างงาน และสภาพจำกัดด้านงบประมาณจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 สำหรับประเทศไทยการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นับเป็นแรงผลักดันอีกประการหนึ่งที่ทำให้มีการปฏิรูปการศึกษาและอุดมศึกษาไทยอย่างเป็นทางการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544: บทนำ)

ในโลกยุคสังคมแห่งความรู้ (Knowledge-based Society) ที่ความรู้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแข่งขันกับนานาประเทศ ส่งผลให้หลายประเทศต่างหันกลับมาทบทวนบทบาท และแนวทางการจัดการศึกษาของตนอย่างจริงจังด้วยเป้าหมายเพื่อสร้าง และพัฒนากำลังคน ดังจะเห็นได้จากปฏิญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสาระสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความเสมอภาคในการได้รับโอกาสทางการศึกษา การมีส่วนร่วม การพัฒนาองค์ความรู้ รูปแบบวิธีการคัดเลือกนักศึกษา และบุคลากรอุดมศึกษา เป็นต้น ทำให้อุดมศึกษาไทยมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการศึกษาให้มีความหลากหลายมากขึ้น

การจัดการศึกษาให้บังเกิดผลดีมีคุณภาพเพียงพอที่จะเป็นพลังผลักดันให้เกิดการพัฒนาประเทศในทิศทางที่พึงประสงค์ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยครูเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา เพราะปัจจัยสำคัญที่เป็นส่วนความสำเร็จทางการศึกษาก็คือครู เพราะครูเป็นผู้ที่สัมผัสชีวิตของเยาวชนทุกคนในชาติ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของประชากร อันเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดซึ่งจะกำหนดอนาคตของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 2)

ประเทศไทยเองได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการปฏิรูปการศึกษาโดยจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ (สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2545: 38) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 52 ได้ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง แม้ว่าครูจะได้รับการพัฒนามาทุกยุคทุกสมัยแต่กลับพบว่าครูไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจริงจังเท่าที่ควร ปัญหาของครูไทยก็คงยังมีจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบัน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543: 15) ได้กล่าวถึง ปัญหาที่สำคัญของการผลิตและพัฒนาครูที่ผ่านมาโดยสรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้เข้าสู่วิชาชีพครู ได้แก่ ไม่ได้คนดี คนเก่งมาเรียนครู
2. ด้านการผลิตครู ได้แก่ เน้นเนื้อหาวิชาการมากกว่าส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพ และเชาว์ทางอารมณ์ ขาดการประสานเชื่อมโยงระหว่างองค์รววิชาชีพครู สถาบันผลิตครู และหน่วยงานใช้ครู การได้มาซึ่งผู้บริหารไม่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
3. ด้านวิชาชีพและการปฏิบัติงาน ได้แก่ เงินเดือนต่ำ ไม่ได้รับการยกย่องจากสังคม ภาระงานมาก แรงจูงใจในการทำงานต่ำ
4. ด้านการพัฒนา ได้แก่ ขาดระบบการพัฒนาครูประจำการ การอบรมครูไม่ทั่วถึง

ประเทศไทยมีครูประมาณ 600,000 คนหรือร้อยละ 1 ของประชากรไทย (60 ล้านคน) เช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่า คนไทยทุกคนมีครูหรือเคยมีครูผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนตน ดังนั้นครูจึงเป็นสัมผัสชีวิตของเยาวชนทุกคนในชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543: 2) เมื่อครูมีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่กระบวนการคัดสรรครูสังคมยังไม่ได้รับความเชื่อถือในคุณภาพครู จึงได้รับการตั้งคำถามว่าครูที่มีอยู่เป็นครูที่มีคุณภาพหรือไม่ ดังนั้นจึงต้องมีระบบ หรือวิธีการที่จะทำให้สังคมไทยมีความเชื่อมั่นในคุณภาพครู สิ่งหนึ่งในความพยายามยกระดับคุณภาพครู และสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคม ก็คือ กระบวนการกำหนดคุณลักษณะครูแนวใหม่ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูแนวใหม่ การประเมินมาตรฐานวิชาชีพครูด้วยเกณฑ์คุณลักษณะครูที่

มีมาตรฐาน และมหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกำลังสำคัญหลักในการผลิตครูออกสู่สังคมมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน มีหน้าที่สำคัญการผลิตครูแนวใหม่ให้มีคุณลักษณะด้วยเกณฑ์ครูที่มีมาตรฐาน ดังนั้นการปฏิรูปการศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปครู กระบวนการผลิตครูแนวใหม่ จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการได้ผลลัพธ์ครูที่มีคุณภาพ และเป็นแหล่งเพาะเมล็ดพันธ์ที่ดีสู่สังคม จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น และวงการศึกษไทยต่อไป

เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งต้องมีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักรักษาประโยชน์ของส่วนรวม และประเทศชาติ สังคมจึงคาดหวังว่าครูจะเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินพันธกิจเหล่านี้ให้ลุล่วงได้ กระทรวงการศึกษาดำเนินการจึงจัดให้มีการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี(หลักสูตร 5 ปี) ขึ้น ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (พ.ศ.2547-2556)

การดำเนินงานโครงการอาศัยหลักการสร้างระบบการผลิตครูแนวใหม่โดยมุ่งเน้นนักเรียนที่ดี เก่ง และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูเข้าศึกษา โดยจัดให้มีระบบการให้ทุนการศึกษา ระหว่างศึกษา และมีระบบการประกันการมีงานทำ ตลอดจนหลักการมีส่วนร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาผลิตครู หน่วยงานผู้ใช้ครู สถานศึกษา และชุมชนในการคัดเลือกและจัดการเรียนรู้

เป้าหมาย

1. เป้าหมายเชิงปริมาณ ผลิตครูสาขาวิชาขาดแคลน 8 สาขาวิชา โดยเน้นกลุ่มวิชาที่กำหนดในสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และให้มีจำนวนนักศึกษาตามประมาณการอัตราว่างของข้าราชการครูที่สามารถจะรับได้ในแต่ละปี ตามแผนการผลิต 3 ปีต่อเนื่อง (พ.ศ.2547-2549) ปีละ 2,500 คน รวม 7,500 คน

2. เป้าหมายเชิงคุณภาพ

1) ได้ครูที่มีคุณภาพตามมาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพ

2) ได้ครูที่มีคุณลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ประกอบด้วยจรรยาบรรณต่อตนเองจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบอาชีพจรรยาบรรณต่อสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูแนวใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข เพื่อการผลิตครูแนวใหม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่มีคุณภาพ

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยอาศัยแนวประเด็นสัมภาษณ์ (Interview Guide) ตามประเด็นที่ต้องการศึกษา ทั้งจากผู้บริหารครู คณาจารย์ และนักศึกษาที่กำลังศึกษาและกำลังจะจบการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสตับงกช* จังหวัดสตับงกช* และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจาก วิทยานิพนธ์ สารานุกรม หนังสือ รายงานบทความทางวิชาการ รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทวิเคราะห์จากวารสาร หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญมี 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหาร มหาวิทยาลัยสตับงกช* ซึ่งมีความสัมพันธ์ที่สำคัญ คือ มีความเกี่ยวข้อง และเป็นผู้รับผิดชอบในแนวนโยบายการศึกษา และแนวนโยบายขององค์กร โดยมีประสบการณ์ในการผลิตครูแนวใหม่ไม่น้อยกว่า 1 ปี

2. กลุ่มครู คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ ในแต่ละภาควิชา ในมหาวิทยาลัยสตับงกช* มีความสัมพันธ์ที่สำคัญ คือ ทำการสอนมานานประมาณไม่ต่ำกว่า 1 ปีการศึกษา ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ทั้งนี้พยายามให้ครอบคลุมผู้ที่สอนกลุ่มวิชา และชั้นปีต่าง ๆ

3. นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ และที่กำลังจะจบการศึกษาในแต่ละสาขาวิชาของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสตับงกช* ทั้งนี้พยายามให้ครอบคลุมผู้เรียนแต่ละสาขาวิชาและชั้นปี

การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้ข้อมูลโดยตรงจากข้อมูลผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งวิธีการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาวิจัยใช้เทคนิคที่เรียกว่าลูกบอลหิมะ (Snowball Technique) โดยเริ่มจากความเป็นญาติของญาติผู้ใหญ่ (Key-person) ไปยังผู้ให้ข้อมูลคนแรกของผู้วิจัย และจากผู้ให้ข้อมูลคนแรกไปยังคนที่ 2 และคนต่อไปเรื่อย ๆ จนครบทั้งหมด 18 คน การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลผู้วิจัยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation) แล้วเขียนบรรยายผลการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ทัศนต่อครูและอาชีพครู

ทัศนต่อครู และอาชีพครู จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้ให้ทัศนต่อครูและอาชีพครู สรุปคือ ครู คือ ผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์ อบรมปลูกฝังสิ่งที่ดีให้กับศิษย์ และเป็นต้นแบบเป็นแบบอย่างที่ดีในประพฤติปฏิบัติตัว ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม เรื่องความรู้ความสามารถและเรื่องบุคลิกภาพต่อศิษย์ และสังคม

คุณลักษณะที่ดีของครูนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่า

1. ครูควรมีคุณธรรมจริยธรรมเป็นอันดับแรก คือ ครูควรเป็นคนดีโดยพื้นฐาน เป็นคนที่มีจิตใจที่ดี เมื่อครูมีจิตใจที่ดี การคิดที่ดี การแสดงออกย่อมจะดีไปด้วยทั้งกายและวาจา

2. ด้านความรู้ นั้น โดยรวมมองว่าควรมีรองจากข้อแรก ในด้านความรู้ นั้น ครูควรมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาวิชาที่สอน แม่นในเนื้อหา และมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มีการติดตามข่าวสารความรู้ต่างๆ อยู่เสมอ

3. ด้านบุคลิกภาพ ครูต้องมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย เป็นผู้ที่วางตัวดีหน้าเคารพ และศรัทธาเลื่อมใสแก่ศิษย์

มาตรฐานวิชาชีพครู

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญต่อทัศนคติมาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญให้ความสำคัญกับมาตรฐานวิชาชีพครู ใน 3 ด้าน คือ

1. ด้านรายได้และค่าตอบแทนครู
2. การพัฒนาตนเอง
3. ด้านการยกระดับวิชาชีพครูจะสูงขึ้นเทียบเท่าอาชีพอื่น ๆ ในสังคม

ด้านรายได้และค่าตอบแทนครู

ทัศนคติต่อมาตรฐานวิชาชีพ ในด้านรายได้ และค่าตอบแทนของครู ส่วนใหญ่ เห็นว่า ปัจจุบันสูงมากขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อก่อน มีการทำตำแหน่งทางวิทยฐานะเพื่อยกระดับเงินเดือนของครู เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เมื่อกกล่าวถึงมาตรฐานวิชาชีพครู ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ให้ความเห็นด้านรายได้และค่าตอบแทนเป็นอันดับแรก

ด้านการพัฒนาตนเอง

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เห็นว่า ครูมีการพัฒนาตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านวิชาการ มีการทำตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งวิทยฐานะเพื่อยกระดับ และพัฒนาตนเอง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เห็นว่า แม้ว่าครูจะมีการพัฒนาตนเองมากขึ้นเมื่อเทียบกับเมื่อก่อน แต่การพัฒนาตนเองของครูจะเป็นลักษณะการทำตำแหน่งทางวิชาการ ทำตำแหน่งวิทยฐานะ ทำให้ความทุ่มเททางการสอนของครูลดลง เพราะครูมุ่งการพัฒนาตนเองมากกว่าการพัฒนาผู้เรียน

ผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้ครูตื่นตัวในการทำตำแหน่งวิทยฐานะ และทำตำแหน่งทางวิชาการมากขึ้น แต่ทั้งนี้แนวทางการปฏิบัติยังไม่สอดคล้องกับระบบการศึกษาไทย โดยครูในระบบเก่ามีอยู่มากที่ยังปรับตัวไม่ทันต่อนโยบายของรัฐ ซึ่งตรงจุดดังกล่าวทำให้เป็นห่วงกับคุณภาพการศึกษาไทยว่าที่ได้ปฏิรูปการศึกษานั้นทำถูกจุดหรือไม่

ผู้ศึกษาเห็นว่า การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ควรมีการจัดการที่ดี การพัฒนาตนเองของครูไม่จำเป็นต้องพัฒนาในรูปแบบของเรื่องเงินเดือนอย่างเดียว หน่วยงานทางการศึกษา และรัฐบาลควรส่งเสริมในเรื่องการปฏิบัติงานของครูทั้งในระดับเทคนิค และเทคโนโลยีทางการสอน ให้ครูสามารถเป็นนักปฏิบัติที่เชี่ยวชาญมากขึ้น รวมทั้งในเรื่องค่าตอบแทนครู รัฐบาลควรจัดสรรให้เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เห็นว่า ปัจจุบันมาตรฐานวิชาชีพครูสูงขึ้นในเรื่องรายได้และค่าตอบแทน ครูมีการพัฒนาตนเองค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับเมื่อก่อน แต่ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญยังไม่เชื่อมั่นว่าอาชีพครูจะสูงเทียบเท่าอาชีพอื่นในสังคม เช่น หมอ หรือ ผู้พิพากษา เพราะระบบการผลิตครู การพัฒนาวิชาชีพครูไทยไม่เข้มแข็งและภาครัฐยังไม่จริงจังกับแก้ปัญหา และใส่ใจติดตามเท่าที่ควร

การผลิตครูแนวใหม่

เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีครูแนวใหม่นั้น ผู้ทำการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถนะครูในด้านต่าง ๆ ที่ออกสู่สังคม เช่น เทคนิคการสอน การสื่อสารระหว่างผู้เรียน การถ่ายทอดที่ไม่เชี่ยวชาญนัก ทำให้ครูมีการสอนตามความรู้ที่ตนเองได้เรียนรู้มา สอนในรูปแบบเดิม ทำให้ความคิดที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ต่อผู้เรียนเกิดขึ้นน้อย

2. สังคมมีความเปลี่ยนแปลง และพัฒนามากขึ้นตามกระแสโลกาภิวัตน์ ครูจึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ และมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ครูจำเป็นต้องเป็นนักค้นคว้า นักวิจัย นักปฏิบัติการ

จากการศึกษา พบว่า ครูแนวใหม่ที่ได้นั้นมีลักษณะเด่นในเรื่องของความรู้ ความสามารถ มีสติปัญญาดี กว่ารุ่นอื่น ๆ ซึ่งเมื่อก่อนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสัดบงกช* ได้ทำการผลิตครูโครงการครูทายาท ก็ได้ นักศึกษาที่มีลักษณะเก่ง สติปัญญาดี มีความสามารถ และกระตือรือร้นเช่นเดียวกับนักศึกษาทุน

เหตุผลที่นักศึกษาทุน มีความกระตือรือร้นในการเรียนสูง จากการศึกษาค้นพบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

1. มาตรการของผลการเรียน กล่าวคือ ผู้ได้รับทุนจะต้องมีเกรดเฉลี่ยที่ต้องไม่ต่ำกว่า 2.75 ในแต่ละภาคเรียน ทำให้ต้องกระตือรือร้น และตื่นตัวตลอดเวลาในการเรียน เพื่อให้ได้เกรดเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้มิฉะนั้นจะต้องตก โครงการ

2. ปัจจัยนำเข้าสำคัญ คือ ถ้าผู้เรียนเป็นนักศึกษามีสติปัญญาที่ดี ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจ และค้นคว้าได้ จึงทำให้กล้าแสดงออก และโต้ตอบกับผู้สอนได้เต็มที่ ซึ่งต่างจากนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี จึงเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ดีมากกว่า

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น จากการศึกษาค้นพบว่า การฝึกสอนจะฝึกโดยมีครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ในการสอน รวมทั้งครูพี่เลี้ยงมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วย

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นมีไม่มาก แต่จะปัญหาจะเป็นใน ส่วนของการปรับตัวการทำงานในองค์กรใหม่ ๆ การเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร การเรียนรู้กับบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งตรงจุดดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ กล่าวว่า ครูพี่เลี้ยงหรือครูในโรงเรียนบางคนมีความคาดหวังกับครูแนวใหม่ ค่อนข้างสูง ทั้งในเรื่องความรู้ความสามารถ ครูแนวใหม่จึงได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมของโรงเรียนที่ หลากหลาย แต่เมื่อทำงานจริง งานบางอย่างบางเรื่องครูแนวใหม่ทำไม่ได้ ก็ได้รับคำตำหนิจากครูพี่เลี้ยง หรือครู บางคนในโรงเรียน ซึ่งตรงจุดดังกล่าวสะท้อนถึงความคาดหวังต่อครูแนวใหม่ที่จะต้องมีสมรรถนะสูงในทุก ๆ ด้าน

จากการวิเคราะห์ของผู้ศึกษาเห็นว่า จากปรากฏการณ์ดังกล่าว สะท้อนว่าสิ่งสำคัญที่จะต้องทำ คือ การ เชื่อมครูแนวใหม่กับครูเก่าให้ทำงานร่วมกัน โดยการเสริมสร้างความเข้าใจ และการประสานความร่วมมือที่ดีต่อกัน เพราะในอนาคตอันใกล้ผลิตครูแนวใหม่ ก็จะเข้าไปสู่ระบบโรงเรียนมากขึ้น จุดสำคัญ คือ ครูเก่าต้องให้โอกาส ครูแนวใหม่ในการทำงานโดยการปราศจากอคติ และมีเมตตาริจิตที่ดีต่อกันในฐานะผู้ใหญ่ที่เมตตาต่อผู้น้อย ซึ่งเป็น วัฒนธรรมไทยที่ดี ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้ภาวะความเป็นผู้นำโดยใช้ทักษะการประสานเชื่อมโยง และสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างครูเก่าและครูแนวใหม่ไม่ให้เกิดความแตกต่าง หรือแตกแยก ไม่ให้เกิดการแบ่งฝ่ายระหว่าง ครูเก่าและครูใหม่ ซึ่งอาจจะมีความแตกต่างทางความคิด ทักษะคิด ความเชื่อ ที่ถูกหล่อหลอมที่แตกต่างกัน ฉะนั้น

ปัจจุบัน และในอนาคตอันใกล้ครูเก่าและครูแนวใหม่ต้องทำงานร่วมกันในโรงเรียนและชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันก็จะทำให้วัฒนธรรมองค์กรเกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยครูเก่าใช้ภูมิภาวะ และประสบการณ์ในการทำงานมาแบ่งปันครูแนวใหม่ ส่วนครูแนวใหม่ก็ใช้ความคิดสร้างสรรค์และการใช้เทคนิคใหม่ ๆ มาพัฒนาผู้เรียน โดยทั้งสองฝ่ายประสานร่วมกัน ไม่ให้บทบาทใดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความโดดเด่นหรือครอบงำได้อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

จากการศึกษา วัฒนธรรมองค์กรของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสตัตบงกช* ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมการทำงานเป็นแบบสบาย ๆ ไม่ค่อยมีกฎเกณฑ์ หรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ทำร่วมกันมากนัก มีอิสระทางความคิด ใครจะมาครอบงำได้ค่อนข้างยาก การทำงานต่างคนต่างทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การพบปะอย่างเป็นทางการหรือการประชุมในภาพรวมมีน้อยเมื่อเทียบกับเมื่อก่อน ไม่ค่อยมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ส่วนมากจะมีแนวปฏิบัติที่ทุกคนรับรู้ร่วมกัน โดยการร่างระเบียบจรรยาบรรณของครูในระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะร่วมกัน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ

จากการศึกษา บุคลากรในคณะครุศาสตร์แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. อาจารย์ที่วัยวุฒิมาก (48-57 ปี) ที่รับราชการมานาน (21-30ปี) และเป็นวัยใกล้เกษียณ มักจะทำงาน/เคยทำงานบริหารในระดับมหาวิทยาลัย และเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างใหญ่ในคณะครุศาสตร์
2. อาจารย์ที่วัยวุฒิไม่มากที่รับราชการมาไม่นานจะทำงานระดับบริหารของคณะและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียนของคณะครุศาสตร์

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ได้ว่า การมีบุคลากรทั้งกลุ่ม 2 กลุ่มอยู่ในคณะครุศาสตร์อาจเป็นโอกาสและอุปสรรค สรุปได้ดังนี้

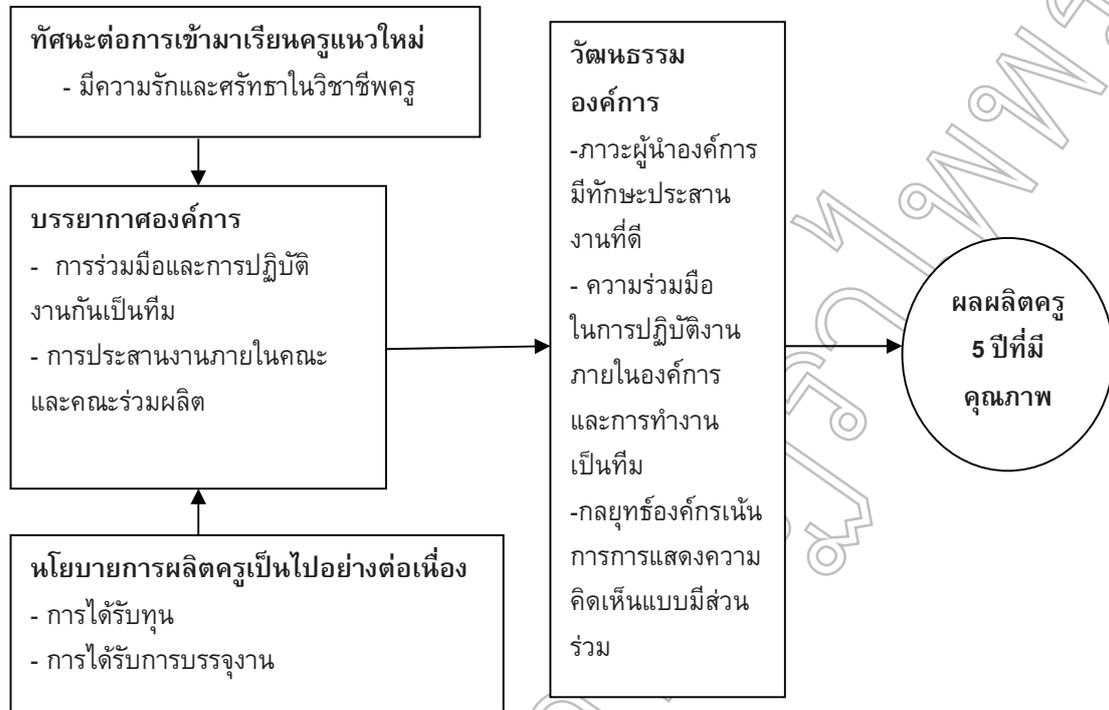
1. โอกาส อาจารย์มีวัยวุฒิมาก จะมีประสบการณ์ทางการสอน และมีประสบการณ์ในการบริหารงานมาก่อน ย่อมรู้แนวทางในการทำงานค่อนข้างดีซึ่งสามารถชี้แนะและแนะนำการทำงานต่อผู้บริหารคณะรุ่นใหม่ที่ถ้าผู้บริหารต้องการคำปรึกษา
2. อุปสรรค เมื่อมีสองกลุ่มในคณะ วัยวุฒิและประสบการณ์ในการทำงานมีความต่างกัน ทำให้เกิดมุมมอง และแนวคิดที่ต่างกันในการทำงาน ทำให้ในอนาคตการทำงานอาจจะมีปัญหาในเรื่องการร่วมมือในการทำงานได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา สามารถสรุปวัฒนธรรมองค์กรของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสตัตบงกช* เป็นแบบวัฒนธรรมราชการ (Hierarchy Culture) โดยมีลักษณะร่วมในองค์กร คือ การมีโครงสร้างการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบชัดเจน โดยหัวหน้าโปรแกรมวิชาและผู้บริหารคณะจะเป็นตัวหลักในการประสานและทำงานร่วมกัน บุคลากรส่วนใหญ่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้โดยมีจรรยาบรรณคณะที่ทำการร่างขึ้นร่วมกันเป็นแนวปฏิบัติ บุคลากรปฏิบัติตามหน้าที่ ๆ ได้รับมอบหมาย การปฏิบัติงานมีความอิสระสูง ผู้นำองค์กรเป็นตัวหลักในประสานงานและการตัดสินใจ แต่มักขาดความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานและขาดความสามารถเชื่อมบุคลากร 2 กลุ่ม ทั้งอาจารย์กลุ่มเก่า และอาจารย์ใหม่ เข้าทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น ทำให้การรวมตัวกันอย่างพร้อมเพรียงไม่เกิดขึ้น ถ้าไม่มีการประสานที่ดี

โมเดลการผลิตครูแนวใหม่ให้ประสบผลสำเร็จ

แผนภูมิที่ 1: โมเดลการผลิตครูแนวใหม่ให้ประสบผลสำเร็จ

แหล่งที่มา : พัฒนาโดยผู้วิจัย, 2551.

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา: ศึกษากรณี มหาวิทยาลัยสัจจกษ* ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมของคณาจารย์ในการประสานและการประชุมวางแผนการเรียนการสอนครูแนวใหม่ทั้งภายใน คณะและคณะร่วมผลิต รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาทักษะนักศึกษาครูแนวใหม่ ควรจัดให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรครู แนวใหม่ ให้ต่อเนื่องและหลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่องการศึกษาการผลิตครูแนวใหม่ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา: ศึกษากรณี มหาวิทยาลัยสัจตบงกช (นามสมมติ ตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ) สำเร็จได้โดยการดูแล เอาใจใส่ และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน กราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้ทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณครู คณาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสัจตบงกช* ที่ให้การต้อนรับและให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ทำให้ลูกมีวันนี้ ได้ขับรถเหนื่อยหลายวันในการทำวิจัยครั้งนี้ และให้การสนับสนุนลูกตลอดชีวิตที่ผ่านมาและเป็นกำลังใจสำคัญในการทำงาน รวมทั้งช่วยเหลือลูกให้ผ่านพ้นอุปสรรค ก้าวข้ามมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ขอบใจพัชรวดี เฟิงสระเกตุ ที่เป็นเพื่อนทำงาน เพื่อนปรึกษาพูดคุย และให้กำลังใจกันตั้งแต่วันแรกที่เริ่มต้นทำงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และเพื่อน ๆ พัฒนาสังคมรุ่น 42 ทั้งหมดทำให้ผู้ทำวิทยานิพนธ์เกิดกำลังใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสร้างประโยชน์ให้การศึกษไทยต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2539. คู่มือการปฏิรูปการศึกษาในแนวทางปฏิรูปสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียน
ในอุดมคติตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ในบัญญัติ 10 ประการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา. 2542. การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา. 2542. การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ชนาธิป พรกุล. 2544. แคนัลรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไฉนชัย อุดมบุญญานุกาพ. 2543. การศึกษาสภาพการณ์ความสำคัญและจำเป็นในการปฏิรูปหลักสูตร
คู่มืออาชีพ. เอกสารรายงานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพยา บวรพัฒนา. 2541. ทฤษฎีองค์การสาธารณะ. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2546. ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: แชนโพร์ พรินต์.
- ประมุข กอปรสิริพัฒน์. 2548. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามหลักสูตรการ
ปฏิรูปการฝึกหัดครู. ปรินญาณินพนธ์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเวศ วะสี. 2535. การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- พนัส จันท์เปล่ง. 2549. การศึกษาติดตามการใช้หลักสูตร 5 ปี ตามโครงการผลิตครูการศึกษาชั้น
พื้นฐานระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). 2539. ธรรมนูญชีวิต (A Constitution for Living). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท
สหธรรมิก.

พวงทอง พุ่มอยู่. 2540. **ประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ศษ 163**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พัฒนา จันทนาและคณะ. 2551. **การวิเคราะห์หลักสูตรการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. รายงานการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2543. **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542ก. **ความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ**. กรุงเทพฯ: พรินต์ติ้งกรุ๊ป.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543ก. **นโยบายการผลิตและพัฒนาครู**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543ข. **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: พรินต์ติ้งกรุ๊ป.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544ข. **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547. **คู่มือการดำเนินงานตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการครู. 2544. **การปฏิรูปการสรรหาครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2538. **คู่มือการใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537**. โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2539. **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา พ.ศ. 2537**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

สุนทร วงศ์ไวยวรรณ. 2540. **วัฒนธรรมองค์การ แนวคิดงานวิจัยและประสบการณ์**. กรุงเทพฯ: ไดมอนด์ อิน บิวซิเนส เวิลด์.

สุนน อมรวิวัฒน์. 2545. **การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนนาร่อง รูปแบบที่คัดสรร**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

อมรวิรัช นาคกรทรรพ. 2540. **ครูเก่ง เปล่งประกายทั่วแผ่นดินและครูในจิตวิญญาณ ความจริงของแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ: เจฟฟิล์มโปรเซส

อุทัย ดุลยเกษม. 2539. **การปฏิรูปการศึกษา ความหมาย ขอบเขต และความเป็นไปได้ ในการปฏิรูปการศึกษา การสร้างสรรค์ภูมิปัญญา**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์วิชาการและมูลนิธิสตรี- สฤณีวงศ์.

**การนำความรู้ของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพมาปรับใช้สำหรับ
ผู้สูงอายุนุ่หลัง : ศึกษากรณีจังหวัดอุดรธานี**
**The Elder's Health Knowledge for Proper Uses of the Up-coming
Senile People: A Study of Udorn Thani Province.**

พัชรวดี เฟื่องสระเกตุ

คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการนำความรู้ของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพมาปรับใช้สำหรับผู้สูงอายุนุ่หลัง : ศึกษากรณีจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การเรียนรู้ ผู้สูงอายุครั้งหนึ่งมีรูปแบบการเรียนรู้ตามแบบวิถีชุมชน ได้แก่ การเรียนรู้จากการลงมือลองถูกด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการสังเกต และการเรียนรู้จากการสาธิตโดยผู้รู้
  2. ศักยภาพการนำความรู้ไปใช้ หมอหนองและหมอประคบสมุนไพรสูงอายุนุ่ยังมีศักยภาพในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ด้วยเหตุผล ดังนี้ 1) สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย 2) เดินทางสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย 3) เพิ่มทางเลือกในการรักษาในกรณีที่แพทย์แผนใหม่วินิจฉัยว่าไม่สามารถรักษาได้ เช่น อัมพาต เป็นต้น 4) ความชำนาญในการรักษาที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์มาเป็นระยะเวลาานาน 5) การมีคุณธรรมในการรักษา 6) นโยบายการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ และนโยบายพัฒนาการแพทย์แผนไทยของรัฐบาล
  3. ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ มีดังนี้ 1) เน้นการทำให้ดูเป็นแบบ 2) เน้นการให้ทดลองปฏิบัติจริง ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ 1) ขั้นตอนในการตัดสินใจถ่ายทอดความรู้ 2) ขั้นตอนในการสังเกตพฤติกรรมของผู้มาขอเรียนก่อนที่จะถ่ายทอดความรู้โดยละเอียดให้ 3) ขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้ที่ละเอียดซึ่งจะถ่ายทอดความรู้ในส่วนของการรักษาโรคที่แพทย์แผนปัจจุบันวินิจฉัยว่าไม่สามารถรักษาได้
  4. แนวโน้มการนำไปใช้ในอนาคตนั้น พบว่า ผู้สูงอายุในอนาคตจะมีการใช้ประโยชน์จากการนวดแผนไทยและการประคบสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มผู้รับบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนวัยทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีปริมาณการใช้บริการที่ค่อนข้างมีความถี่สูงมีการแนะนำบอกต่อให้คนรู้จักและคนในครอบครัวไปใช้บริการ และสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อีกด้วย
- คำสำคัญ :** ผู้สูงอายุ, ความรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพ, การเรียนรู้, การถ่ายทอดความรู้

Abstract

The Elder's Health Knowledge for Proper Uses of the Up-coming Senile People: A Study of Udom Thani Province. Findings of the study can be summarized as follows:

1. One-half of the senile people interviewed learn their health knowledge along the community's way, i.e., learning by trial and error method, from observation and from the demonstration from knowledgeable persons.

2. As for potential of taking knowledge for proper usage, the massage practitioner including these using herbal ingredients have potential in this area with the following reasons: 1) The practice is conformed with Thai's way of life; 2) can move along conveniently and thrifty; 3) giving more alternatives to modern medicine in case of incurable causes such as paralysis; 4) being expertise in the field because of long-time experiences; 5) having ethics in curing; 6) corresponding to the government policy in promoting Thai traditional medicine.

3. Knowledge transmission methods are: 1) Following the practical model; 2) emphasis on trial before real practice. The knowledge transmission steps are: 1) the decision step; 2) observation of the learners' behavior; 3) transmit the knowledge in details.

4. Trends in using the knowledge seem to be continuous usage because of its benefit in the area whose modern health practice is incapable of effective curing particularly among old people.

Key words: Aging, Local Wisdom about Health Knowledge, Local Wisdom Learning, Knowledge Transmission

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยอยู่ช่วงการดำเนินแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) โดยให้ประเทศไทยเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า "ภาวะประชากรผู้สูงอายุ" ผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ปี 2550 มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 10.7 โดยเป็นชายร้อยละ 44.6 และเป็นหญิงร้อยละ 55.4 เมื่อแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มตามช่วงวัย คือ กลุ่มผู้สูงอายุในวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 58.8) เป็นผู้สูงอายุวัยต้น ร้อยละ 31.7 เป็นผู้สูงอายุวัยกลาง และร้อยละ 9.5 เป็นผู้สูงอายุวัยปลายซึ่งเป็นวัยที่ต้องพึ่งพาสูงซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดประมาณร้อยละ 33.6 รองลงมาคือภาคกลาง ร้อยละ 23.6 ภาคเหนือร้อยละ 20.9 และภาคใต้ร้อยละ 12.7

การคาดประมาณประชากรสูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในปี 2550 มีประชากรสูงอายุ 10.4 ล้านคนและคาดว่าในปี 2560 ในจำนวนนี้จะมีผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ คือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีบทบาททางสังคมเด่นชัด ประมาณ ร้อยละ 1.0 เป็นผู้สูงอายุที่พอช่วยเหลือตนเองได้ ประมาณ ร้อยละ 84.0 และเป็นผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ประมาณร้อยละ 15.0 ผู้สูงอายุในกลุ่มพอช่วยเหลือตัวเองได้ ซึ่งเป็นผู้ที่มีศักยภาพ

แฝงอยู่ สังเกตได้ว่าจำนวนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพแฝงยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยรัฐและสังคมยังไม่ได้มีโอกาสที่จะดึงศักยภาพเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมเลย

ภายใต้การดำเนินงานในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 นี้ได้มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมผู้สูงอายุโดยให้ความสำคัญในเรื่องการดำเนินการเพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุทั้งในด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม ที่อยู่อาศัย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการส่งเสริมศักยภาพ โครงการที่ดำเนินการเพื่อให้มาตรการด้านการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุนั้นได้มีการขับเคลื่อนคือโครงการคลังภูมิปัญญาผู้สูงอายุชุมชนซึ่งให้สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่แล้วแต่ยังมีความรู้ ความสามารถมาช่วยงานเพื่อประโยชน์ต่อสังคม ต่อมาคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้มีการจัดทําระบบทะเบียนกลางธนาคารสมอง ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องอายุจากภาคราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน อยู่ในส่วนกลาง และในสังคมเมืองเป็นส่วนใหญ่ โดยแบ่งสาขาภูมิปัญญาออกเป็น 23 สาขา อาทิเช่น การศึกษา การแพทย์และสาธารณสุข การเกษตร ศิลปะ/วัฒนธรรม/ประเพณี พัฒนาสังคม พลังงาน เป็นต้น

มาตรการในการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุก็คือจะเน้นในด้านการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านภูมิปัญญา เพื่อต้องการให้สังคมตระหนักในคุณค่า ศักดิ์ศรี และการมีศักยภาพของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน/สังคมได้ หรืออีกนัยหนึ่งต้องการให้ผู้สูงอายุเป็น “ครูอย่างไม่เป็นทางการ” ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนรุ่นหลังจากการศึกษาเรื่องความเสี่ยงของผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2549 ในระดับประเทศ พบว่า สิ่งดี ๆ ที่ต้องการถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังโดยกลุ่มตัวอย่างต้องการจะถ่ายทอดสิ่งดี ๆ ห้าอันดับแรก ได้แก่ 1. อาหาร 2. งานฝีมือ (จักรสาน ทอผ้า สิ่งประดิษฐ์ตกแต่ง) 3. เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม 4. นวดแผนโบราณสมุนไพร 5. เกี่ยวกับด้านทักษะอาชีพ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2550: 56)

จากข้อมูลข้างต้นจะแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีองค์ความรู้มากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภูมิปัญญาที่หลากหลายสาขาที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมได้ แต่จากสถิติการถ่ายทอดพบว่า มีผู้สูงอายุทั่วประเทศขึ้นทะเบียนคลังปัญญาจำนวน 4,819 คน ผู้ที่ได้ถ่ายทอดมีเพียง 98 คนเท่านั้น การขึ้นทะเบียนคลังปัญญาผู้สูงอายุก็เป็นเพียงการสะสมความรู้เอาไว้เท่านั้นแต่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ดังนั้นควรมีการจัดการความรู้โดยการเปิดพื้นที่สาธารณะให้มีเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้สูงอายุสู่ลูกหลานในชุมชนหรือการจัดทำเป็นเครือข่ายเพื่อนำความรู้ที่ได้จากผู้สูงอายุนำไปใช้ได้จริงและให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม ตลอดจนเป็นการดึงศักยภาพแฝงของผู้สูงอายุที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในสังคมไทยมาใช้ให้เต็มที่เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้สูงอายุและการมีกำลังใจที่ดีในการใช้ชีวิตในช่วงบั้นปลาย (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2551: 1)

จังหวัดอุดรธาตินั้นเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดในประเทศไทย โดยสัดส่วนผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธาตินี้ ในระยะเวลาช่วง 10 ปีนี้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.9 ในปี 2540 เป็นร้อยละ 9.3 ในปี 2550 การดำเนินงานแพทย์แผนไทย ปี 2550 จังหวัดอุดรธาตินี้มีผู้ปฏิบัติงานแพทย์แผนไทย ที่จบการศึกษาประกาศนียบัตรแพทย์แผนไทย หลักสูตร 2 ปี จำนวน 12 คน (จาก โรงพยาบาลชุมชน 10 แห่ง) มีโรงพยาบาลที่มีบริการแพทย์แผนไทยระดับ 2 (ยาสมุนไพรและบริการประคบ อบ นวด) จำนวน 17 แห่ง จาก 18 แห่ง ซึ่งขาดเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่ไม่มีให้บริการแพทย์แผนไทย ในระดับสถานีอนามัย มีบริการแพทย์แผนไทยระดับ 1 จำนวนถึง 136 แห่ง และบริการแพทย์แผนไทยระดับ 2 จำนวน 8 แห่ง

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งประเด็นศึกษาการนำความรู้ของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพมาใช้สำหรับผู้สูงอายุรุ่นหลัง ศึกษากรณีจังหวัดอุดรธานี เพื่อจะได้ทราบถึงศักยภาพของผู้สูงอายุในด้านการนำความรู้เรื่องสุขภาพมาใช้ให้เป็นประโยชน์ กระบวนการถ่ายทอดความรู้เรื่องสุขภาพ และแนวโน้มการนำความรู้ของผู้สูงอายุเรื่องสุขภาพมาใช้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้สูงอายุในด้านการนำความรู้เรื่องสุขภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์
2. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความรู้ของผู้สูงอายุในเรื่องสุขภาพ
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มการนำเอาความรู้ของผู้สูงอายุในเรื่องสุขภาพมาใช้ประโยชน์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ได้เลือกใช้วิธีการศึกษาในแนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล 3 วิธีดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Study) ได้แก่ วิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ บทความวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น
2. การศึกษาจากภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้สูงอายุที่เคย หรือ กำลังประกอบอาชีพหมอนวดไทยและประคบสมุนไพร ในพื้นที่ศึกษา
3. การศึกษาโดยการสังเกต ผู้ศึกษาใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุที่อาศัย และประกอบอาชีพด้านการนวดแผนไทย และการประคบสมุนไพร ในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informants) ในการศึกษาครั้งนี้ คัดเลือกมาจากกลุ่มเป้าหมาย โดยมีคุณสมบัติ คือ มีประสบการณ์ในการรักษาไม่น้อยกว่า 5 ปีอย่างต่อเนื่อง ใน 1 ปีจะต้องรักษาผู้ป่วยไม่น้อยกว่า 30 คน และจะต้องเต็มใจให้ข้อมูล จำนวน 15 คน และยังได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้มาใช้บริการการนวดไทย และการประคบสมุนไพรทั้งกลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มคนวัยทำงาน โดยมีคุณสมบัติ คือ เคยมาใช้บริการไม่น้อยกว่า 1 ปี และเต็มใจให้ข้อมูล จำนวน 6 คน รวมเป็น 21 คน

แนวประเด็นในการสัมภาษณ์ได้แบ่งโครงสร้างการสัมภาษณ์ออกเป็น 7 ส่วน ได้แก่ 1. ข้อมูลพื้นฐานและทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 2. ความรู้เกี่ยวกับการนวดไทย 3. ความรู้เกี่ยวกับการประคบสมุนไพร 4. การวินิจฉัยโรค 5. การรักษาโรค 6. การจัดระบบการนำความรู้ในเรื่องสุขภาพ 7. แนวโน้มการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

การรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้ข้อมูลโดยตรงจากข้อมูลผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งวิธีการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาวิจัยใช้เทคนิคที่เรียกว่าลูกบอลหิมะ (Snowball Technique) โดยเริ่มจากความเป็นญาติของญาติผู้ใหญ่ (Key-person) ไปยังผู้ให้ข้อมูลคนแรกของผู้วิจัย และจากผู้ให้ข้อมูลคนแรกไปยังคนที่ 2 และคนต่อไปเรื่อย ๆ จนครบทั้งหมด 15 คน เมื่อเริ่มสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้แนะนำตัวกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และแจ้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ใช้บริการจะใช้วิธีการพูดคุยปรึกษากับกลุ่มหมอนวด และหมอม

ประคอบสมุนไพรรักษาให้ช่วยแนะนำให้ผู้รู้จักกับผู้ป่วย หรือผู้ที่มาใช้บริการที่ จากนั้นจะเข้าไปแนะนำตัวชี้แจง วัตถุประสงค์ในการศึกษา และขออนุญาตสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ ในการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ผู้ศึกษาวิจัยอาศัยการตีความ วิเคราะห์ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ ผู้ศึกษาวิจัยจะใช้วิธีการสังเกตบริบทของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์อีกส่วนหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่งคือ การวิเคราะห์จากเอกสาร โดยการนำเอาข้อมูลที่ได้จากเอกสารมาวิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นหมวดหมู่และนำมาเชื่อมโยงกับการศึกษาเรื่องการนำความรู้ของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพมาปรับใช้สำหรับผู้สูงอายุนั้น หลังจากวัตถุประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้ และส่วนที่สองคือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ อาศัยการตีความ และสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ การศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลจะวิเคราะห์ตามหลักตรรกะ คือ ใช้เหตุผลมาวิเคราะห์เทียบเคียงกับแนวทฤษฎี ควบคู่ไปกับบริบท โดยใช้สถิติพรรณนาประกอบ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่หนึ่ง การเรียนรู้ของผู้สูงอายุออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ตามแบบสถาบันที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีแบบแผน เน้นการเรียนรู้ที่มีทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี และการเรียนรู้ตามแบบวิถีชุมชน การเรียนรู้เช่นนี้เป็นรูปแบบการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ โดยสามารถแบ่งวิธีการเรียนรู้ออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้จากการสาธิตโดยผู้

ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ตามแบบสถาบันและการเรียนรู้ตามแบบวิถีชุมชน คือ การเรียนรู้ตามแบบวิถีชุมชนจะสอนความรู้เรื่องการนัดจับเส้นเพื่อการรักษาโรคเนื่องจากในอดีตการแพทย์ยังไม่ขยายไปสู่ชุมชนทำให้คนในชุมชนต้องพึ่งพาตนเองด้วยการรักษาโรคจากการนัดจับเส้น ในขณะที่ผู้ที่มีการเรียนรู้ตามแบบสถาบันจะเรียนรู้เรื่องการนัดผ่อนคลายเป็นการฝึกทักษะในการนำไปประกอบอาชีพ

ส่วนที่สอง สักยภาพของผู้สูงอายุในการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ หมอนวดและหมอประคบสมุนไพรรักษาผู้สูงอายุยังได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้ดูแลสุขภาพให้กับผู้ป่วยในจังหวัดอุดรธานี ด้วยเหตุผลดังนี้

1. เนื่องจากการรักษากับหมอนพื้นบ้านถือเป็นระบบสาธารณสุขแบบดั้งเดิมของสังคมไทยที่ยังยึดติดอยู่กับคนไทยมาจนถึงปัจจุบัน
2. การรักษาโรคที่เจ็บป่วยเล็กน้อยบางชนิด เนื่องจากสะดวกในการเดินทางกรณีที่บ้านที่อยู่ห่างไกลสถานพยาบาลของรัฐและมีค่าใช้จ่ายในการรักษาที่ไม่สูงมาก
3. การรักษาในกลุ่มผู้ป่วยที่หมดทางรักษาให้กลับมามีความหวังขึ้นอีกครั้ง เพราะระบบการแพทย์พื้นบ้านบางอย่างไม่สามารถใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์มายืนยันได้ทั้งหมด กอปรกับพิธีกรรมก่อนการรักษาอย่างการไหว้ครูในรูปแบบต่าง ๆ นั้นก็เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและสร้างกำลังใจให้กับผู้ป่วยได้
4. การส่งเสริมประสบการณ์ในการรักษาโรคของผู้สูงอายุที่มีมาอย่างยาวนานจนเกิดความชำนาญในความรู้ที่มีอยู่จึงส่งผลต่อศักยภาพในการนำความรู้ที่มีไปใช้ในการรักษาโรคได้มีประสิทธิภาพ

5. การมีคุณธรรมในการรักษาโรค เนื่องจากการเรียนรู้ของกลุ่มหมอนวดและหมอประคบสมุนไพรสูงอายุจะมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จด้านไสยศาสตร์เพราะเชื่อว่าหากเป็นผู้มีคุณธรรมในการรักษาโรคอาจารย์ผู้ล่วงลับจะคอยปกป้องคุ้มครองอยู่เสมอ

6. นโยบายในเรื่องการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุและนโยบายพัฒนาการแพทย์แผนไทยของรัฐบาลได้ ทำให้การนวดไทย และการประคบสมุนไพรได้กลายเป็นแพทย์ทางเลือกให้กับประชาชนได้ใช้วิธีการธรรมชาติบำบัดในการดูแลสุขภาพผ่านการประชาสัมพันธ์ จนนำไปสู่สนใจในการไปใช้บริการการแพทย์แผนไทยให้กับกลุ่มผู้ใช้บริการที่จะกลายมาเป็นผู้สูงอายุในอนาคตเพิ่มมากขึ้น

การถ่ายทอดความรู้ของหมอพื้นบ้านเป็นการถ่ายทอดความรู้กันโดยสายเลือด คือสามารถรับความรู้จากบรรพบุรุษได้ แตกต่างจากระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน เพราะในระบบการแพทย์ประเภทหลังนี้ผู้ที่จะเป็นแพทย์ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถส่วนบุคคล จุดเด่นของระบบการแพทย์พื้นบ้านดังกล่าวจึงมีส่วนเอื้อให้การแพทย์ระบบนี้สามารถดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน ส่งผลต่อการความยั่งยืนในการนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตต่อผู้สูงอายุรุ่นหลังได้

ส่วนที่สาม การถ่ายทอดความรู้ของผู้สูงอายุในเรื่องสุขภาพในจังหวัดอุดรธานี สามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การถ่ายทอดตามแบบวิถีชุมชน ซึ่งมี 3 ลักษณะ ได้แก่ เน้นทำให้ดูเป็นแบบ เน้นการให้ทดลองปฏิบัติจริง 2) การถ่ายทอดตามแบบสถาบัน ซึ่งจะผู้รับการถ่ายทอดต้องใช้วิธีการสังเกต จดจำ และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนซึ่งหากมีข้อสงสัยก็สามารถซักถามผู้สอนได้ โดยส่วนมาก (ร้อยละ 87.0) มีรูปแบบการเรียนรู้ตามแบบวิถีชุมชนซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนรู้ของชาวบ้านที่ไม่ชอบเรียนรู้แบบวิชาการ ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ 1) ขั้นตอนในการตัดสินใจถ่ายทอดความรู้โดยจะถ่ายทอดเมื่อมีผู้มาขอความรู้ เพราะถือว่าได้รับความเคารพนับถือให้เป็นครู 2) ขั้นตอนในการสังเกตพฤติกรรมของผู้มาขอเรียนก่อนที่จะถ่ายทอดความรู้โดยละเอียดให้โดยสังเกตเรื่องความอดทน ความขยันฝึกฝนและการมีปฏิภาณไหวพริบ 3) ขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้ที่ละเอียดซึ่งจะถ่ายทอดความรู้ในส่วนของการรักษาโรคที่แพทย์แผนปัจจุบันวินิจฉัยว่าไม่สามารถรักษาได้

ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อการถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ 1) ถ่ายทอดความรู้แบบรวบรัด เหตุผลที่มีการถ่ายทอดความรู้แบบรวบรัด เนื่องมาจากผู้เรียนไม่ได้ต้องการนำไปประกอบอาชีพแต่ต้องการนำไปใช้ดูแลสุขภาพของตนเอง หรือสมาชิกครอบครัว 2) ถ่ายทอดความรู้แบบมีเงื่อนไข ผู้ที่มีความรู้เหล่านี้ก็มักจะผลิตสินค้าออกมาจำหน่าย และมีการจดลิขสิทธิ์ทางปัญญาเอาไว้เพื่อป้องกันคู่แข่งทางการค้าออกเลียนแบบสินค้า โดยมากมักจะถ่ายทอดความรู้ที่มีให้กับคนในครอบครัวหรือญาติพี่น้องที่จะไม่ผลิตสินค้าออกมาขายเป็นคู่แข่งทางการค้ากัน

ความเชื่อกับสังคมไทยนั้นอยู่คู่กันมาช้านานแล้ว ความเชื่อทางไสยศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของวิชาการแพทย์แผนไทย ยกตัวอย่างเช่น หลักสูตรของครูบางคนจะสอนวิชาไสยศาสตร์ให้ด้วยเรียกว่า “ไสยรักษ์” คือการรักษาโรคภัยไข้เจ็บด้วยยาอม และนับว่าเป็นวิชาการแพทย์แผนไทยแขนงหนึ่ง ความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์จึงยังส่งผลต่อกระทบต่อการถ่ายทอดความรู้ด้วยทั้งในแง่ของการสนับสนุนและการขัดขวางการถ่ายทอดความรู้โดยก่อนที่จะมีการถ่ายทอดความรู้มักจะมีการไหว้ครูก่อนเพื่อความเป็นสิริมงคล

ความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์บางอย่างยังเป็นความเชื่อที่ขัดขวางการถ่ายทอดความรู้อีกด้วยในการศึกษาครั้งนี้ได้มีหมอนวด 2 รายได้ถึงเล่าความเชื่อที่มีไว้ว่า วิชาความรู้เรื่องการนวดรักษาโรคค่านั้นมีผู้รู้ใน

วิชานี้มีได้เพียง 3 คนหรือถ่ายทอดต่อได้แค่ 3 คนเท่านั้น ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ศิษย์ผู้พี่ และตนเอง เนื่องจากมีความเชื่อว่าบุคคลที่ 4 ที่วิชานี้จะถึงแก่ความตาย เพราะเคยเกิดเหตุการณ์เช่นนี้กับลูกศิษย์คนที่ 3 ของอาจารย์ที่เรียนได้ไม่นานก็เสียชีวิต ความเชื่อเช่นนี้ส่งผลให้ไม่มีการถ่ายทอดวิชาความรู้นี้เลย เพราะกลัวคนในครอบครัวเสียชีวิต หมออีกคนหนึ่งให้ข้อมูลว่าได้รับวิชาความรู้จากการเข้าฝันของครูอาจารย์เรียกว่า “ปู่ทวด” ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ไม่มีตัวตนแต่เชื่อว่ามาดลใจให้ฝันแล้วสอนวิชานวดจับเส้นให้ และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาก็สามารถนวดจับเส้นรักษาโรคได้จึงจัดขั้นที่ 5 ไว้บนหิ้งพระ “เพื่อรับครู” ให้มาอยู่กับตนเอง ทำให้สามารถรักษาผู้ป่วยที่เป็นอัมพาต 2 รายให้หายป่วย และกลับมาเดินได้เป็นปกติ และกลายเป็นที่รู้จักของคนในละแวกใกล้เคียงจนมีผู้มาขอเรียนวิชาการนวดจับเส้นเป็นจำนวนมาก แต่ผู้มาขอเรียนไม่สามารถเรียนวิชาการนวดจับเส้นได้สำเร็จแม้แต่คนเดียวแม้ว่าจะทุ่มเทในการสอนเป็นอย่างมาก แต่เมื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับบุตร ปราบฎว่าบุตรสามารถเรียนวิชาการนวดจับเส้นได้สำเร็จ ทำให้มีความเชื่อว่า “อาจารย์ปู่ทวด” ไม่อยากถ่ายทอดความรู้นี้ให้กับคนอื่นนอกจากคนในตระกูลเดียวกัน ดังนั้นจึงตัดสินใจไม่รับลูกศิษย์อีกเลย เพราะเชื่อว่าไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ใครได้สำเร็จ หากจะวิเคราะห์อีกด้านหนึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่าการถ่ายทอดความรู้ให้คนในครอบครัวนั้นง่ายกว่าถ่ายทอดความรู้ให้คนอื่นเนื่องจากจะมีเวลาอยู่ด้วยกันอยู่บ่อย ๆ ก็ย่อมที่จะมีเวลาที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กันได้ตลอดเวลา การถ่ายทอดความรู้ภายในครอบครัวอาจเป็นไปในลักษณะการถ่ายทอดแบบไม่รู้ตัว เป็นการซึมซับในแต่ละวันด้วยการสังเกต การรักษาผู้ป่วยก็เป็นไปได้ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้มาขอเรียนที่ไม่ได้มีเวลาอยู่ด้วยกันตลอดเวลา

การต่อยอดความรู้ที่มีความสัมพันธ์กับการถ่ายทอดความรู้ เนื่องจากหากมีการต่อยอดความรู้จะทำให้การถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ที่มีการต่อยอดความรู้ได้ให้เหตุผลว่าต้องการหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองเพื่อเพิ่มความชำนาญและเพื่อผลสำเร็จในการรักษา ส่วนผู้ที่ไม่ต่อยอดความรู้นั้นบางคนให้เหตุผลว่าความรู้ที่มีนั้นมากเพียงพอที่จะทำการรักษาให้กับผู้ป่วยได้แล้วบางคนให้เหตุผลที่แตกต่างออกไปว่ามีลักษณะนิสัยไม่ชอบค้นคว้าหาความรู้เพราะมีผู้ร่วมอาชีพหลายคนก็ไม่มีการต่อยอดความรู้หรือการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมแต่ก็สามารถรักษาผู้ป่วยได้มาเป็นระยะเวลาอย่างไม่มีปัญหาและจากการสังเกตยังได้พบข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าหมอนวดและหมอประคบที่มีการต่อยอดความรู้ทั้งหมดนั้นจะมีผู้ป่วยมาใช้บริการมาก มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงและยังสามารถรักษาโรคที่แพทย์แผนปัจจุบันวินิจฉัยว่าไม่สามารถรักษาได้อีกด้วย จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการต่อยอดความรู้เป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการเพิ่มความรู้อันจะทำให้ประสบความสำเร็จในการรักษาโรค วิธีการต่อยอดความรู้ที่หมอนวดแผนไทย และหมอประคบสมุนไพรสูงอายุนิยมปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การอ่านหนังสือ (ร้อยละ 60.0) รองลงมาได้แก่ การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับสุขภาพ (ร้อยละ 40.0) และการทดลองปฏิบัติจริงเมื่อมีข้อสงสัย (ร้อยละ 40.0) จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุจะใช้วิธีการต่อยอดความรู้ด้วยการอ่านหนังสือมากที่สุด ดังนั้นภาครัฐควรมีการควบคุมคุณภาพของหนังสือที่ออกจำหน่ายให้ได้มาตรฐานทั้งในเชิงเนื้อหาที่ต้องถูกต้อง ชัดเจน และราคาไม่สูงมากเกินไป

ส่วนที่สี่ แนวโน้มการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในอนาคต รูปแบบการยอมรับของผู้ใช้บริการทั้งหมดจะแสดงออกในรูปแบบของการแนะนำบอกต่อให้ผู้อื่นไปใช้บริการ และสนใจที่ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายการแพทย์แผนไทยของรัฐแต่ยังไม่ถึงขั้นตอนของการนำไปทดลองปฏิบัติเอง หรือการสนับสนุนในด้านการเงิน เพราะผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เน้นถือว่าการไปใช้บริการก็ถือเป็นการสนับสนุนด้านการเงินให้กับผู้มาอยู่แล้ว จากข้อมูลข้างต้นสามารถวิเคราะห์แนวโน้มการนำไปใช้ในอนาคตได้ว่าผู้สูงอายุในอนาคตจะมีการใช้

ประโยชน์จากการนวดแผนไทย และการประคบสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มผู้รับบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนวัยทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีปริมาณการใช้บริการที่ค่อนข้างมีความถี่สูงมีการแนะนำบอกต่อให้คนรู้จักและคนในครอบครัวไปใช้บริการ และสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆอีกด้วย ทัศนคติการยอมรับได้อธิบายไว้ว่ากระบวนการยอมรับ (Adoption Process) นั้นเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเริ่มต้นด้วยการเริ่มรู้ หรือได้ยินเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วไปสิ้นสุดลงด้วยการตัดสินใจยอมรับไปปฏิบัติ

สรุปผลและอภิปรายผล

หมอนวดแผนไทยและหมอประคบสมุนไพรสูงอายุเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.0) มีรูปแบบการเรียนรู้ตามแบบวิถีชุมชน การเรียนรู้ในรูปแบบนี้จะแบ่งวิธีการเรียนรู้ออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การเรียนรู้จากการลงมือทดลองด้วยตนเอง การเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้จากการสาธิตโดยผู้รู้ หมอนวดแผนไทยและหมอประคบสมุนไพรสูงอายุยังมีศักยภาพในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ด้วยเหตุผล ดังนี้ 1) สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย 2) เดินทางสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย 3) เพิ่มทางเลือกในการรักษาในกรณีแพทย์แผนใหม่วินิจฉัยว่าไม่สามารถรักษาได้ เช่น อัมพาต เป็นต้น 4) ความชำนาญในการรักษาที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์มาเป็นระยะเวลานาน 5) การมีคุณธรรมในการรักษา 6) นโยบายการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้สูงอายุ และนโยบายพัฒนาการแพทย์แผนไทยของรัฐบาล

หมอนวดแผนไทยและหมอประคบสมุนไพรส่วนมาก (ร้อยละ 87.0) มีวิธีการถ่ายทอดความรู้หรือได้มีการคาดการณ์ว่าหากมีลูกศิษย์ก็จะถ่ายทอดความรู้ตามวิถีชุมชน ได้แก่ เน้นการทำให้ดูเป็นแบบ เน้นการให้ทดลองปฏิบัติจริง เนื่องจากธรรมชาติการเรียนรู้ของชาวบ้านมักจะเรียนรู้จากการปฏิบัติได้ดีกว่าการฟังบรรยาย อีกทั้งชาวบ้านไม่ค่อยได้เรียนหนังสือทำให้วิธีการเรียนแบบสถาบันที่มีการเรียนทางด้านทฤษฎีด้วยวิธีการบรรยายนั้นได้ผลลัพธ์ที่ไม่ดีในการถ่ายทอดความรู้ให้กับชาวบ้าน

ผู้ใช้บริการนั้นส่วนมาก (ร้อยละ 94.0) ติดตามข่าวสารเรื่องการส่งเสริมนโยบายการแพทย์แผนไทยของรัฐโดยทราบว่ รัฐบาลมีนโยบายให้โรงพยาบาลชุมชนเปิดบริการการแพทย์แผนไทยตั้งแต่ให้มีบริการนวดไทย ประคบสมุนไพร และผลิตยาสมุนไพร อีกทั้งยังจัดให้อาสาสมัครหมู่บ้านเข้ารับการอบรมเรื่องการนวดไทยเพื่อนำไปใช้ดูแลสุขภาพของคนในครอบครัวหรือนำไปประกอบอาชีพ และจากการติดตามข้อมูลข่าวสารของผู้ใช้บริการยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรจะสนับสนุนผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสมุนไพรด้วย เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนควบคู่กันไปรูปแบบการยอมรับของผู้ใช้บริการทั้งหมดจะแสดงออกในรูปแบบของการแนะนำบอกต่อให้ผู้อื่นไปใช้บริการ และสนใจที่ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายการแพทย์แผนไทยของรัฐแต่ยังไม่ถึงขั้นตอนของการนำไปทดลองปฏิบัติเอง หรือการสนับสนุนในด้านการเงิน เพราะผู้ใช้บริการส่วนใหญ่นั้นถือว่าการไปใช้บริการก็ถือเป็นการสนับสนุนด้านการเงินให้กับผู้นวดอยู่แล้ว คาดการณ์ได้ว่าผู้สูงอายุในอนาคตจะมีการใช้ประโยชน์จากการนวดแผนไทย และการประคบสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากกลุ่มผู้รับบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนวัยทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีปริมาณการใช้บริการที่ค่อนข้างมีความถี่สูงมีการแนะนำบอกต่อให้คนรู้จักและคนในครอบครัวไปใช้บริการ และสนใจรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆอีกด้วย

การถ่ายทอดความรู้ถือเป็นหัวใจสำคัญของการทำให้ภูมิปัญญาเรื่องการแพทย์แผนไทยนั้นดำรงอยู่ได้ แต่เนื่องจากความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์บางอย่างนั้นขัดขวางการถ่ายทอดความรู้เป็นอย่างมาก เราคงไม่

สามารถปฏิเสธความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ที่ฝังรากลึกอยู่กับคนไทยและการแพทย์แผนไทยมาอย่างยาวนานได้ ยกตัวอย่างเช่น **ในสมัยสุโขทัย** (พ.ศ.1763-1920) จากหลักฐานการแพทย์ไม่พบข้อมูลเกี่ยวกับระบบการแพทย์ ในสมัยนี้เลยแต่เชื่อว่ามีระบบการแพทย์ที่มีการใช้ยาจากสมุนไพรโดยนำมาต้ม พอกหรืออบให้ละเอียดรับประทาน เพราะมีการค้นพบหินบดยาสมัยทวารวดีและพบศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงปวย ในสมัยนั้นมีความเชื่อว่า ความเจ็บป่วยเกิดจากการกระทำของภูติ ผี ปีศาจ เพราะมีพิธีเสียดาบ เพราะมีพิธีที่ทำขึ้นเมื่อเด็กแรกเกิดไม่สบายโดยเชื่อว่าเป็นการกระทำของผี **ในสมัยอยุธยา** (พ.ศ.1893-2310) ไม่แตกต่างจากสมัยสุโขทัยเท่าไรนัก โดยกล่าวว่า การแพทย์สมัยนี้ประยุกต์มาจากอินเดียที่เรียกว่า อายุรเวทและการแพทย์แผนจีนรวมทั้งความเชื่อทางโหราศาสตร์และไสยศาสตร์ เช่น การผูกตะกรุด คัดผ้าประเจียด ลงเลขยันต์อาคม เป็นต้น

จากการศึกษาสามารถสรุปลักษณะความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ที่ส่งผลต่อการถ่ายทอดความรู้ได้ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. เชื่อว่าวิชาความรู้ที่มีนั้นสามารถถ่ายทอดความรู้ได้เฉพาะในวงแคบเท่านั้น คือ ไม่เกิน 3 คน หากฝ่าฝืนจะทำให้บุคคลที่รู้วิชาคนที่ 4 นั้นเสียชีวิตกะทันหัน

2. เชื่อว่าหากอาจารย์เจ้าของวิชาที่ล่วงลับไม่ต้องการถ่ายทอดความรู้ให้ใครแล้วไม่ว่าจะพยายามทุ่มเทถ่ายทอดความรู้ให้มากเพียงใดก็จะไม่สำเร็จ โดยสังเกตจากการถ่ายทอดความรู้ในช่วงแรก ๆ หากลูกศิษย์เรียนวิชาแล้วไม่มีความศรัทธาใด ๆ เลยก็จะหยุดถ่ายทอดความรู้ทันที

หากปล่อยให้ความเชื่อเหล่านี้ให้คงอยู่ต่อไปก็อาจจะทำให้ภูมิปัญญาดั้งเดิมเรื่องการแพทย์แผนไทยของบรรพบุรุษค่อย ๆ เลือนหายไปจากสังคมไทยก็เป็นได้ ดังนั้นหากยังต้องการให้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษดำรงอยู่ต่อไป สังคมไทยควรตระหนักถึงปัญหานี้และช่วยกันลดหรือเปลี่ยนแปลงความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ที่ขัดขวางการถ่ายทอดความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐในจังหวัดอุดรธานีควรจัดให้มีการจัดระบบความรู้ในเรื่องการนวดไทย และการประคบสมุนไพรของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ ด้วยการมอบหมายให้เจ้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สาธารณสุขจังหวัด เข้ามาจัดระบบความรู้ให้เป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำไปใช้ ดังนี้

1) จัดให้มีการอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพด้วยการนวดไทย และการประคบสมุนไพรของผู้สูงอายุโดยเชิญผู้สูงอายุที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวมาเป็นวิทยากร

2) จัดตั้งทีมงานของสาธารณสุขจังหวัดแบ่งออกเป็นหลายทีมงาน จากนั้นส่งทีมงานลงพื้นที่ในการสอบถาม เก็บข้อมูล และเรียนรู้ จากผู้สูงอายุที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการนวดไทยและการประคบสมุนไพรอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะมีรูปแบบการต่อยอดความรู้แบบไม่จดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้นจึงควรมีการติดตามความรู้อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

3) รวบรวมความรู้เรื่องการนวดไทย และการประคบสมุนไพรของผู้สูงอายุเป็นลายลักษณ์อักษร ด้วยการตีพิมพ์เป็นหนังสือ เพื่อจะได้ใช้ในการเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไปได้นำไปใช้ในการดูแลสุขภาพ

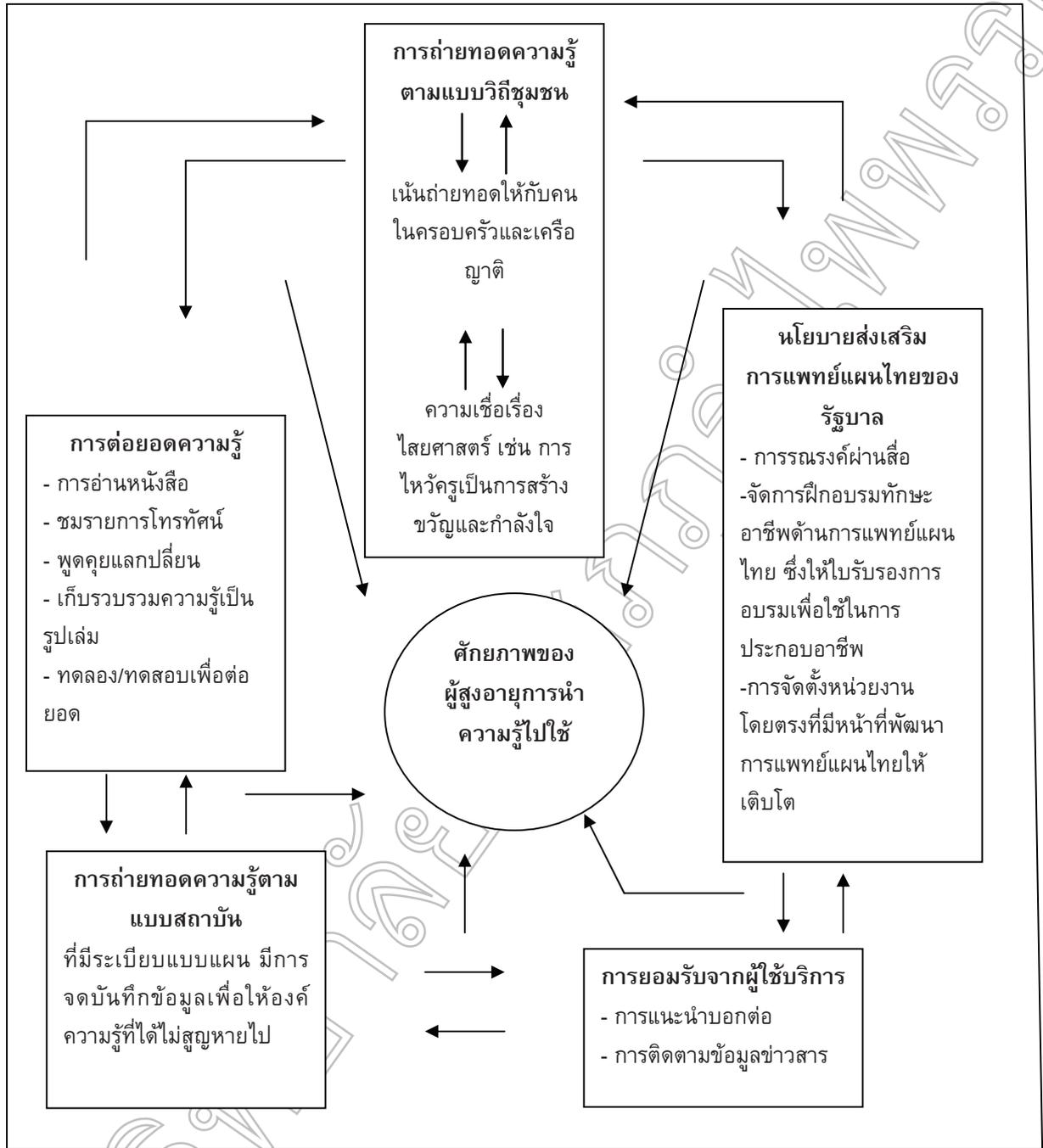
2. ภาครัฐส่วนกลางควรจัดให้มีการควบคุมดูแลผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน การนวดไทย และการประคบสมุนไพรต้องใช้ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสมุนไพรในการรักษาโรค ได้แก่ น้ำมันนวด ลูกประคบสมุนไพร ดังนั้นภาครัฐจึงควรเข้ามาดูแลควบคุมผลิตภัณฑ์ เพราะจะส่งผลต่อจำนวนผู้ที่เข้ามาใช้บริการประเภทนี้

3. ภาครัฐในจังหวัดอุดรธานี และภาครัฐส่วนกลางจัดการณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้คนรุ่นใหม่ตระหนักถึงภูมิปัญญาในเรื่องสุขภาพของบรรพบุรุษ ด้วยการหันมาใช้วิถีการธรรมชาติบำบัดอย่างการนวดไทย และการประคบสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ และสนใจที่จะเรียนรู้ภูมิปัญญาดังกล่าวจากคนใกล้ตัวที่มีความรู้ในเรื่องนี้ หรือผู้สูงอายุที่มีความรู้ในเรื่องนี้เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไปได้

4. ความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ที่ขัดขวางการถ่ายทอดความรู้ต้องได้รับการพิสูจน์ความเชื่อนั้นๆ ให้ชัดเจนกับคนจำนวนมาก เพื่อลดความเขม้ข้่นลง หรือการหาวิธีการที่ละมุนละม่อมในการรับการถ่ายทอดที่ทำให้ผู้ถ่ายทอดสบายใจด้วย เช่น การรับการถ่ายทอดที่ไม่ผ่านการถ่ายทอดโดยตรง แต่เกิดจากการเฝ้าสังเกตการรักษาด้วยตนเอง เป็นต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพที่ 1 ศักยภาพการนำความรู้ของผู้สูงอายุในเรื่องสุขภาพไปใช้ประโยชน์

ภาพที่ 2 สรุปผลการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากคณาจารย์คณะพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อมทุกท่านที่ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ โดยขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้ ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจสอบความบกพร่องต่าง ๆ ที่มีให้ได้นำไปปรับแก้จนสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำและตรวจแก้วิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี โดยได้ให้ความเอื้อเฟื้อ ในการเก็บข้อมูลทั้งในส่วนของข้อมูลเอกสาร และการให้สัมภาษณ์ที่ต้องใช้เวลานานให้เป็นไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พัฒนาสังคมรุ่นที่ 42 โดยเฉพาะรุจิเรข โกมินทรชาติ ที่ได้ให้คำปรึกษาที่ดี และเป็นกำลังใจใน การทำวิทยานิพนธ์เสมอมา

ท้ายที่สุดขอขอบคุณ คุณดาราวรรณ (พีบี) ที่ให้ความร่วมมือในการจัดทำกรอบแนวคิด ขอขอบพระคุณ พ่อแม่ ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล เริ่มตั้งแต่การติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ตลอดจนให้คำปรึกษา ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก. วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์. [Online]. เข้าถึงได้จาก : http://www.dtam.moph.go.th/internet/high_executive3. 2551.
- กาญจนา กาญจนไตรรัตน์. 2527. การศึกษาอัตมโนทัศน์ของผู้ป่วยที่มีอัมพาตครึ่งล่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กาญจนา สุขแก้ว. 2545. การบูรณาการการแพทย์แผนไทยเข้าสู่ระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2533. ระบบการแพทย์พื้นบ้านในชนบท. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จันทร์เพ็ญ ทรัพย์ประชา. ทองสุโขทัย กระบวนการคิด การถ่ายทอดภูมิ. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.sukhothai.ru.ac.th/travel-sukhothai/sk-t.htm>. 2551.
- จิรณี สินุชก. 2543. อ้างถึงใน สุวิมล พิริยธนาลัย. 2546. ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน จังหวัดปัตตานี. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนา สังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทรงศิริ สาประเสริฐ. 2541. ลักษณะการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาชาวบ้าน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. 2548. องค์การแห่งความรู้จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: แชนท์ไฟร์พริ้นติ้ง. บุญธรรม จิตต์อนันต์. 2540. กระบวนการยอมรับ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ประเวศ วัชสี. 2550. การจัดการความรู้ กระบวนการปลดปล่อยมนุษย์ สู้ศักยภาพ เสรีภาพ และความสุข. กรุงเทพฯ: กรีน-ปัญญาญาณ.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. 2550. รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2549. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- ศากุล ช่างไม้. สังคมไทยกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในปัจจุบันและอนาคต. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://news.sanook.com/scoop/scoop_121136.php. 2550.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. 2542. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแพทย์แผนไทยว่าด้วยสมุนไพรกับการแพทย์แผนไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาตำราการแพทย์แผนไทย มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา.
- สนิท สมัครการ. 2545. มีเงินก็นับว่าห้องมีทองก็นับว่าพี. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. โครงการคลังภูมิปัญญาผู้สูงอายุชุมชน. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://wisdom.opp.go.th/info.php>. 2551.
- สุกัญญา วิบูลย์พานิช. 2536. อัฒมโนทัศน์และการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อารีย์ สุวรรณคำ. 2541. อัฒมโนทัศน์และการปรับตัวของผู้สูงอายุ : ศึกษากรณีผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Knowles, M.S. 1984. **The Adult Learner: A Neglected Species**. Houston, Texas: Gulf.
- McDavid J.W. and Harari H., 1969. **Social psychology**. New York: Harper & Row.
- Rogers. 1951. อ้างถึงใน สุกัญญา วิบูลย์พานิช. 2536. อัฒมโนทัศน์และการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจของคนพิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะ
เทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและพนักงานในสถานประกอบการ

**The Needs for Further Study of Masters in Science at The Faculty of
Industrial Technology and Gemological Science of Rambhai Barni Rajabhat
University Students and Industrial Employees**

โอภาศ อินทรวงษ์

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของพนักงานของสถานประกอบการทางด้านอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ปีสุดท้ายของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่พนักงานของสถานประกอบการ จำนวน 158 คน และ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 100 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามความต้องการเข้าศึกษาต่อ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย เป็นค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 25 – 29 ปี สถานภาพประกอบอาชีพเอกชน รายได้มากกว่า 20,000 บาท จบสาขาการศึกษา การจัดการอุตสาหกรรม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการจัดการอุตสาหกรรม มากที่สุด เหตุผลที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ เนื่องจากไม่พร้อมทางการเงินมากที่สุด เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษามากที่สุด ปีการศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อปีการศึกษา 2554 มากที่สุด ช่วงเวลาในการศึกษาต่อ ต้องการศึกษาต่อในช่วงเวลาภาคพิเศษ วันเสาร์-อาทิตย์มากที่สุด ความต้องการให้สถาบันช่วยจัดโปรแกรมเสริมความรู้ก่อนเรียน ทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษ มากที่สุด ความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทเห็นด้วยมากที่สุด ความคิดเห็นต่อวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท อุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (อส.ม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม มากที่สุด

Abstract

The main purpose of this research was to study needs for pursuing the Master Degree in science the Faculty of Industrial Technology and Gemological Science, Rambhai Barni Rajabhat University. The sample included 100 senior students at Rambhai Barni Rajabhat University and 158

employees at industrial enterprises in Rayong, Chanthaburi and Trat provinces. The research instrument for data collection was a questionnaire. Statistical analysis was employed through percentage.

The following results were found. The majority of the sample was male. The average age was 25-29 years old. The average income of the industrial employees was over 20,000 baht. Most graduated in Industrial Management. The need was high on graduate study in Industrial Management. The main reason for graduate study was to upgrade their qualifications. Time required for study was in academic year 2011. Time needed for study was a part time study on weekends. Preparation needed before enrolment was English. The need for a research methodology for conducting a thesis study was high. The degree needed was Masters in Industrial Technology.

บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นมีภารกิจตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ ได้ผลิตบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและมีนโยบายที่จะเปิดหลักสูตรปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ดังนั้นจำเป็นต้องสำรวจความต้องการของพนักงานสถานประกอบการและนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่สุดท้ายของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนที่จะผลิตมหาบัณฑิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของพนักงานของสถานประกอบการทางด้านอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เกี่ยวกับความประสงค์จะศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่สุดท้ายของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่พนักงานของสถานประกอบการทาง ด้านอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 15,636 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่สุดท้ายของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 258 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกแบบเจาะจงเป็นพนักงานของ สถานประกอบการทางด้านอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 158 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ปีสุดท้ายของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 100 คน รวมทั้งหมด จำนวน 258 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ(check list) ของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา สาขาวิชาและสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการจัดการอุตสาหกรรม เป็นแบบสอบถาม(check list) แสดงความคิดเห็นต่อความต้องการศึกษา เหตุผลที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ และ เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ

ตอนที่ 3 วุฒิการศึกษาที่ต้องการ เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท เป็นแบบสอบถาม(check list) แสดงความคิดเห็นต่อวุฒิการศึกษาที่ต้องการ เมื่อสำเร็จการศึกษา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลของความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและพนักงานในสถานประกอบการ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 89.5 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 10.5

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ กลุ่มตัวอย่าง อายุระหว่าง 25 – 29 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา อายุระหว่าง 30 – 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.5 อายุระหว่าง 35 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.6 อายุระหว่าง 20 – 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.6 อายุระหว่าง 40 – 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.1 และ อายุระหว่าง 45 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.4

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง สังกัดเอกชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.2 รองลงมา อาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 10.9 ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 7.4 อาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.4 และ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 1.2

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้ กลุ่มตัวอย่าง รายได้มากกว่า 20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมา รายได้ 6,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.2 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.6 รายได้ 15,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.4 รายได้ ต่ำกว่า 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.7 และ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 5.0

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ระดับการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมา ระดับการศึกษา ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.7 ระดับการศึกษา ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 0.8 และ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.3

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง สาขาการศึกษา การจัดการอุตสาหกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมา สาขาการศึกษา ไฟฟ้ากำลัง คิดเป็นร้อยละ 12.0 สาขาการศึกษา ช่างยนต์ คิดเป็นร้อยละ 9.7 สาขาการศึกษา วิศวกรรมเครื่องกล คิดเป็นร้อยละ 7.0 สาขาการศึกษา อิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 6.6 สาขาการศึกษา เทคนิคคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 4.3 สาขาการศึกษา เทคโนโลยีเครื่องกล คิดเป็นร้อยละ 3.9 สาขาการศึกษา ก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 3.5 สาขาการศึกษา วิศวกรรมโลจิสติก คิดเป็นร้อยละ 2.7 สาขาการศึกษา การผลิต คิดเป็นร้อยละ 1.9 สาขาการศึกษา ช่างกลเกษตร คิดเป็นร้อยละ 1.6 สาขาการศึกษาเทคนิคโลหะ คิดเป็นร้อยละ 1.6 และ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.3

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานศึกษาที่จบการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.2 รองลงมา จบการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคระยอง คิดเป็นร้อยละ 13.6 โรงเรียนเทคโนโลยีที่พีไอ คิดเป็นร้อยละ 5.0 วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 3.5

ตอนที่ 2 ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการจัดการอุตสาหกรรม

ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการจัดการอุตสาหกรรม กลุ่มตัวอย่าง ต้องการศึกษาต่อมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.5 ไม่ต้องการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 38.4 และ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 3.1

เหตุผลที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ เนื่องจากไม่พร้อมทางด้านการเงิน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาคือ ไม่พร้อมทางด้านเวลา คิดเป็นร้อยละ 35.3 มีภาระทางครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 20.5 ลางานเพื่อศึกษาต่อไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 14.0 ไม่พร้อมทางด้านความรู้พื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 12.4 เรียบจบแล้วหางานทำได้ยาก คิดเป็นร้อยละ 9.3 สาขาวิชาไม่เป็นที่น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 5.4 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.3 และ ไม่พร้อมทางด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 1.9

เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่างมีเหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.9 รองลงมาคือ เพิ่มความก้าวหน้าในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 38.4 เพื่อปรับตัวให้ทันเทคโนโลยีใหม่ คิดเป็นร้อยละ 38.4 เพื่อเพิ่มเกียรติและศักดิ์ศรีตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.8 เพื่อรู้จักเพื่อนให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 28.3 เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 26.7 ได้แนวทางประกอบธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.3 เพื่อเปลี่ยนสายงานอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.9

การศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่าง ต้องการศึกษาต่อปีการศึกษา 2554 และ ไม่ตอบ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.9 รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2553 คิดเป็นร้อยละ 26.7 ปีการศึกษา 2552 คิดเป็นร้อยละ 11.6 และ ปีการศึกษา 2551 คิดเป็นร้อยละ 2.7

ช่วงเวลาในการศึกษาต่อ กลุ่มตัวอย่าง ต้องการศึกษาต่อในช่วงเวลาภาคพิเศษ วันเสาร์-อาทิตย์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมาคือ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 24.4 ภาคค่ำ วันจันทร์-ศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 4.7 และ เฉพาะภาคฤดูร้อน (มีนาคม-พฤษภาคม) คิดเป็นร้อยละ 0.4

ความต้องการให้สถาบันช่วยจัดโปรแกรมเสริมความรู้ก่อนเรียน กลุ่มตัวอย่าง ต้องการให้สถาบันช่วยจัดโปรแกรมเสริมความรู้ก่อนเรียน ทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมาคือ ทักษะพื้นฐานคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 50.4 และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.8

ความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท ว่าเห็นด้วย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมาคือ ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 28.7 และไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 19.8

ความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์จะเป็นประโยชน์ต่องานในหน้าที่ กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์จะเป็นประโยชน์ต่องานในหน้าที่ ว่าเห็นด้วย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาคือ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 20.2

ตอนที่ 3 วุฒิการศึกษาที่ท่านต้องการ เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท อุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (อสม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.7 รองลงมาคือ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 21.3 วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 19.0 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 5.0 และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.9

สรุปผลการวิจัย

จากการทำวิจัย เรื่อง ความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและพนักงานในสถานประกอบการ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 25 – 29 ปี อาชีพเอกชน รายได้มากกว่า 20,000 บาท จบสาขาการศึกษา การจัดการอุตสาหกรรม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
2. ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการจัดการอุตสาหกรรม ต้องการศึกษาต่อ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.5 ไม่ต้องการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 38.4 และ ไม่ตอบ คิดเป็น ร้อยละ 3.1
3. เหตุผลที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ มีเหตุผลที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ เนื่องจากไม่พร้อมทางด้านการเงิน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาคือ ไม่พร้อมทางด้านเวลา คิดเป็นร้อยละ 35.3 มีภาระทางครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 20.5 ลางานเพื่อศึกษาต่อไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 14.0 ไม่พร้อมทางด้านความรู้พื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 12.4 เรียบจบแล้วหางานทำได้ยาก คิดเป็นร้อยละ 9.3 สาขาวิชาไม่เป็นที่ น่าสนใจ คิดเป็นร้อยละ 5.4 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 4.3 และไม่พร้อมทางด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 1.9
4. เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ มีเหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.9 รองลงมาคือ เพิ่มความก้าวหน้าในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 38.4 เพื่อปรับตัวให้ทันเทคโนโลยีใหม่ คิดเป็นร้อยละ 38.4 เพื่อเพิ่มเกียรติและศักดิ์ศรีตนเอง คิดเป็นร้อยละ 29.8 เพื่อรู้จักเพื่อนให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 28.3 เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 26.7 ได้แนวทางประกอบธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 23.3 เพื่อเปลี่ยนสายงานอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.9

5. ปีการศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อ ต้องการศึกษาต่อปีการศึกษา 2554 และ ไม่ตอบ มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.9 รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2553 คิดเป็นร้อยละ 26.7 ปีการศึกษา 2552 คิดเป็นร้อยละ 11.6 และ ปีการศึกษา 2551 คิดเป็นร้อยละ 2.7

6. ช่วงเวลาในการศึกษาต่อ ต้องการศึกษาต่อในช่วงเวลาภาคพิเศษ วันเสาร์-อาทิตย์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมาคือ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 24.4 ภาคค่ำ วันจันทร์-ศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 4.7 และ เฉพาะภาคฤดูร้อน (มีนาคม-พฤษภาคม) คิดเป็นร้อยละ 0.4

7. ความต้องการให้สถาบันช่วยจัดโปรแกรมเสริมความรู้ก่อนเรียน ทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.4 รองลงมาคือ ทักษะพื้นฐานคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 50.4 และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 5.8

8. ความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโท ว่าเห็นด้วย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมาคือ ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 28.7 และ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 19.8

9. ความคิดเห็นต่อการทำวิทยานิพนธ์จะเป็นประโยชน์ต่องานในหน้าที่ ว่าเห็นด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาคือ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ ไม่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 20.2

10. ความคิดเห็นต่อวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท อุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (อสม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.7 รองลงมาคือ ไม่ตอบ คิดเป็นร้อยละ 21.3 วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 19.0 ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต (คม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 5.0 และ อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 1.9

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 25 – 29 ปี อาชีพเอกชน รายได้มากกว่า 20,000 บาท จบสาขาการศึกษา การจัดการอุตสาหกรรม จากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในวัยทำงาน มีความสามารถในการลงทะเลเบียนเพื่อศึกษาต่อได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541, 1-2) ที่กล่าวว่า สถาบันราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์ เพื่อจะเป็นกำลังสำคัญทางมันสมองในการที่จะพัฒนาประเทศ เป็นสถานที่ผลิตองค์ความรู้ใหม่ๆ และเปิดโอกาสให้แก่คนท้องถิ่นมาศึกษา

2. ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาการจัดการอุตสาหกรรม ต้องการศึกษาต่อ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.5 ไม่ต้องการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 38.4 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการศึกษาต่อเกินกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ สุตารา ดิษฐากร (2540, 13) กล่าวว่า การศึกษาต่อ เป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ จากการได้เรียนรู้ทฤษฎีต่างๆ และได้รับประสบการณ์มากมายจากการศึกษา และสอดคล้องกับความคิดของวิจิตร ศรีสะอ้าน (2537, 244 - 246) กล่าวว่า การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพและพัฒนาประเทศชาติในทุกๆ ด้านและ

สามารถปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ ดังนั้น มหาวิทยาลัยสามารถจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน

3. เหตุผลที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ เรียงตามลำดับดังนี้ ไม่พร้อมทางด้านการเงิน ไม่พร้อมทางด้านเวลา มีภาระทางครอบครัว ว่างงานเพื่อศึกษาต่อไม่ได้ ไม่พร้อมทางด้านความรู้พื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เรียบจบแล้วหางานทำได้ยาก สาขาวิชาไม่เป็นที่น่าสนใจและไม่พร้อมทางด้านสุขภาพ แสดงว่า กรณีที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ เนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจไม่ดี ตามสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้ไม่มีเงินลงทะเบียน สามารถแก้ปัญหาได้โดยการจัดทุนการศึกษา กรณีที่ไม่พร้อมทางเวลา เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทำงานในวันปกติ สามารถแก้ปัญหาได้โดยการจัดการเรียนการสอนหลังเลิกงาน หรือ วันเสาร์ อาทิตย์

4. เหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อ เรียงตามลำดับดังนี้ เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา เพิ่มความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อปรับตัวให้ทันเทคโนโลยีใหม่ เพื่อเพิ่มเกียรติและศักดิ์ศรีตนเอง รู้จักเพื่อนให้มากขึ้น เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้แนวทางประกอบธุรกิจ และเพื่อเปลี่ยนสายงานอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุวลักษณ์ เวชวิทย์ และคณะ (2546, 42) พบว่าเหตุผลที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษา เพื่อเพิ่มความก้าวหน้าในการทำงาน เพิ่มพูนความรู้เฉพาะด้าน

5. การจัดการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ต้องการศึกษาต่อในปีการศึกษา 2554 ช่วงเวลาในการศึกษาต่อ ต้องการศึกษาต่อในช่วงเวลาภาคพิเศษ วันเสาร์-อาทิตย์ ให้สถาบันช่วยจัดโปรแกรมเสริมความรู้ก่อนเรียน ทักษะพื้นฐานภาษาอังกฤษ และทักษะพื้นฐานคอมพิวเตอร์ ให้มีการทำวิทยานิพนธ์ในหลักสูตร เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่องานในหน้าที่ และวุฒิการศึกษา อุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (อ.ส.ม.) สาขาการจัดการอุตสาหกรรม

ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ควรเตรียมความพร้อมโครงสร้างพื้นฐานการเรียนรู้อัตลักษณ์ของ ผู้สอน อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด และเทคโนโลยีสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา บุญรัมย์. 2540. **บัณฑิตศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท ที พี พรินท์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541. **การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา**. กรุงเทพฯ.
- เกชา ลาวัลย์วัฒน์. 2536. รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐเอกชนในการผลิตบุคลากร. กรุงเทพฯ : สำนักที่ **ปรึกษาเศรษฐกิจเครือเจริญโภคภัณฑ์**.
- ณัฐกาญจน์ อ่างทอง และคณะ. 2540. **ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของบุคลากรในหน่วยงานประเภทต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในเขตภูมิภาคตะวันตก ยกเว้นหน่วยงานด้านการศึกษา**. นครปฐม.

- บรรดล สุขปิติ และพลับพลึง ทับเปลี่ยน. 2539. ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทในสถาบันราชภัฏนครปฐมของบุคลากรทางการศึกษา เขตภูมิภาคตะวันตก คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏนครปฐม. นครปฐม. สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ประชุมสุข อาชวบำรุง. 2540. การจัดการบัณฑิตศึกษา. วารสารสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง , 2, 13 – 14, ราชบุรี. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- พะยอม วงศ์สารศรี. 2539. การศึกษาในโลกธุรกิจปัจจุบัน. วารสารพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทรรศน์.
- มงคล วานิกร. 2539. ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. ปริญญาโท นวัตกรรม กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุวลักษณ์ เวชวิทยาลัง และคณะ. 2546. ความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- รวิวรรณ ชินะตระกูล. (2549). การวางแผนพัฒนาการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานการอาชีวศึกษา.
- รังสรรค์ แสงสุข และคณะ. 2544. เหตุจูงใจการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 4 ฉบับที่ 2, (กรกฎาคม – ธันวาคม 2544 หน้า 1 – 2 .
- ราชกิจจานุเบกษา. 2547. พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วิจิตร ศรีสอ้าน, 2537. คู่มือการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ : เอ็ดดูเคชั่น.
- วิริยา จงรัชต์ชัย. 2537. ความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิโรจน์ ธีรดุล. 2543. ความสำคัญของการศึกษา: มติชน, หน้า 15.
- ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2545. รายงานสรุปข้อมูลสถิตินักศึกษาในระยะปี 2540 – 2545 . กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2551. กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551 – 2565). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2549). มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2540). สารสนเทศบัณฑิตศึกษาไทย. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร, 3, (2), 14 พิษณุโลก.
- อิทธิศักดิ์ อีสรานุกุลเดช. (2546). การศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีผลต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคของวิทยาลัยเทคนิคจันทบุรีและวิทยาลัยเทคนิคระยอง. ปริญญาโท นวัตกรรม ค.ม.(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี.

ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง

A Study of Factors related to work performance of employees

At Bangkok Glass Company Limited ; Rayong Plant

สุจิตรา ปรานี

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิตหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยค่าจ้าง ปัจจัยกระตุ้น ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิตโรงงานระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พนักงานฝ่ายผลิตแผนกขึ้นรูปขวดแก้ว แผนกเครื่องจักรการผลิต แผนกแบบพิมพ์ขึ้นรูป จำนวน 97 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของปัจจัยค่าจ้างที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 6 ด้าน ประกอบด้วย การบังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านนโยบายการบริหารขององค์กร พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกัน 2) ระดับของปัจจัยกระตุ้นที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 5 ด้านประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ความรับผิดชอบ ด้านการพัฒนาตนเองในอาชีพ ด้านลักษณะของงาน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกัน 3) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส แผนก ระดับการศึกษา รายได้ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ปัจจัยค่าจ้าง โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ปัจจัยค่าจ้าง ด้านนโยบายและการบริหารขององค์กรมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ปัจจัยกระตุ้นโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านความรับผิดชอบ และด้านการพัฒนาตนเองในอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปัจจัยกระตุ้น ด้านลักษณะของงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในระดับปานกลางของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purposes of this research were to study the factors related to work performance of production operators and to find a correlation between Personal factor, Hygiene factor, motivation factor that affect work ability of employees at Bangkok Glass Company in Rayong. The sample draw through the stratified random sampling included 97 people from forming machine operators, forming machine mechanics and mould fitters. The research instrument was the 5 rating scales questionnaire. Statistical analysis was employed for frequency, percentage and Chi-square.

The findings were as follows: 1) The Hygiene factor correlation has affected work ability of employees at moderate level. The overall aspects of working condition, interpersonal relation, salary, welfare benefits and security, policy and administration fall in moderate level. 2) The Motivation factor correlation and the overall aspects of achievement, recognition, responsibility, advancement and work itself affect to work ability of employees at moderate level. 3) The personal factors age, work experience, marital status, department they are working, education level, income, have no significant relation with work practice of production operators from Bangkok Glass Company. 4) The Hygiene factor: working condition, interpersonal relation, salary, welfare benefits and security, as a whole aspects had significant correlation at the .05 level. The policy and administration had no significant correlation. 5) The Motivation factor: achievement, recognition, responsibility and advancement as a whole and each aspect had no significant correlation of the work itself. The Hygiene factor of the work itself, are significant correlation at .05.

บทนำ

แรงจูงใจในการทำงานเป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาอุตสาหกรรม และนักบริหารงานบุคคลได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก แม้ว่าปัจจุบันได้นำความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เพื่อทดแทนแรงงานของ “คน” ก็ตาม แต่คนก็ยังคงต้องเป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการปัจจัยการผลิตทุกปัจจัย ดังนั้นพนักงานจะมีแรงจูงใจเป็นอย่างดี หากเขาทำงานแล้วได้รับความสำเร็จ มีโอกาสได้รับความก้าวหน้าในงานที่ตนทำ ได้รับโอกาสในการสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ความสามารถ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และมีอำนาจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ปัจจัยเหล่านี้ มีส่วนทำให้เขาอยากทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานดีขึ้นและมีประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกัน ถ้ามีสาเหตุที่ทำให้พนักงานเกิดความไม่พึงพอใจในนโยบาย และการบริหารงานขององค์กร เช่น จ่ายค่าจ้างไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อมไม่ดี ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมส่วนตัว ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรจึงมีบทบาทสำคัญผลักดันในการนำแนวความคิดไปสู่หน่วยงานนโยบายตามหลักการบริหารงานบุคคล เพื่อให้พนักงานมีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรเป็นองค์กรที่มีความสามารถ และปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว เมื่อได้รับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องกับหน่วยงานการผลิตโดยเป็นพนักงานในสายงานการผลิต จึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งจากรายงานผลการปฏิบัติงานตาม KPI (Key Performance Indicators) ของบริษัทฯ ที่มีการจัดทำขึ้นในทุกๆ เดือน พบว่าประสิทธิภาพการผลิตมีแนวโน้มลดลง ค่าชี้แจงตามรายละเอียดใน KPI ของบริษัทฯ เกี่ยวกับข้อผิดพลาด (Lost Time) อันเนื่องจากเครื่องจักรแต่ความจริงแล้วผู้ที่ทำการควบคุม ปรับตั้งเครื่องจักรก็คือ พนักงานฝ่ายผลิตนั่นเอง ดังนั้นทางผู้บริหารขององค์กรฯ จึงมีความกังวลเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงาน เนื่องจากเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน จึงต้องทำการศึกษา วิเคราะห์ อย่างจริงจังและมีหลักการ โดยเล็งเห็นว่าผู้วิจัยได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และต้องทำงานวิจัยอยู่แล้ว จึงมอบหมายให้ผู้วิจัยทำการศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยให้เริ่มจากพนักงานฝ่ายผลิตก่อน โดยจะนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษารั้งนี้ไปนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงของบริษัทฯ เพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอให้ทราบว่าปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงาน หลังจากนั้นจะนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการสรรหา การคัดเลือก สร้างกลยุทธ์ในการจูงใจพนักงาน และวางแผนการฝึกอบรมพนักงานสายการผลิต สายอื่นๆ ในบริษัทฯ เพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพปฏิบัติงานของพนักงานของบริษัทฯ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยค่าเงิน ปัจจัยกระตุ้นที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ พนักงานฝ่ายผลิตของบริษัทบางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ปี พ.ศ. 2551 จำนวน 130 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานฝ่ายผลิตของบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ปี พ.ศ. 2551 จำนวน 97 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (ยูทธ ไทยวรรณ. 2548: 93)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงาน (Questionnaire) โดยพัฒนาขึ้นจากแบบสอบถามงานวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน ในอุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ เขตสวนอุตสาหกรรมบางกะดี จังหวัดปทุมธานี ของวัชรวิทย์ จำปาแดง (2548: 158) แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส แผนก ระดับการศึกษา รายได้

ส่วนที่ 2 ปัจจัยค้ำจุนที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต 6 ด้าน ได้แก่ การบังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความมั่นคงในการทำงาน นโยบายการบริหารขององค์กร และปัจจัยกระตุ้นที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต 5 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับ ความรับผิดชอบ ความพัฒนาตนเองในอาชีพ ลักษณะของงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ โดยเรียงลำดับจากระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด

ส่วนที่ 3 เกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานของพนักงาน ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ ด้านความรู้ในงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรับผิดชอบในงาน ด้านความร่วมมือและมนุษยสัมพันธ์ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการเรียนรู้ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความประพฤติ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ให้พนักงานทำการประเมินตนเอง โดยเรียงลำดับจากระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด

เครื่องมือนี้ผู้วิจัยนำไปหาความเที่ยงตรง โดยเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับพนักงาน ฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 ท่าน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์จำแนกเป็นรายข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.31–0.85 และมีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 30 ฉบับเท่ากับ 0.85 จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจากคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ถึงผู้อำนวยการโรงงานระยอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และส่งแบบสอบถาม ไป จำนวน 97 ฉบับและได้รับกลับมาครบถ้วนทุกฉบับ

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

5.2 การลงรหัสข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วมากำหนดใส่รหัส

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.4 แปลความหมายค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00	หมายถึง	มีระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	มีระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	มีระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง มีระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง มีระดับของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

5.5 แปลความหมายค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545: 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

4.50 - 5.00 หมายถึง พนักงานมีการปฏิบัติงานระดับดีมาก

3.50 - 4.49 หมายถึง พนักงานมีการปฏิบัติงานระดับดี

2.50 - 3.49 หมายถึง พนักงานมีการปฏิบัติงานระดับพอใช้

1.50 - 2.49 หมายถึง พนักงานมีการปฏิบัติงานระดับต้องปรับปรุง

1.00 - 1.49 หมายถึง พนักงานมีการปฏิบัติงานระดับยังไม่ดี

5.6 แปลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545: 316)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
มากกว่า 0.90	หมายถึง สูงมาก
0.71 - 0.90	หมายถึง สูง
0.30 - 0.70	หมายถึง ปานกลาง
น้อยกว่า 0.30	หมายถึง ต่ำ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงาน ฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 97 คน เป็นพนักงานฝ่ายผลิตของบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง มีอายุ 30-35 ปี จำนวน 44 คน อายุน้อยกว่า 30 ปี 38 คน อายุมากกว่า 35 ปี 15 คน มีประสบการณ์ทำงาน 5 -10 ปี 41 คน น้อยกว่า 5 ปี 34 คน มากกว่า 10 ปี 22 คน สมรสแล้ว 58 คน โสด 34 คน หย่า 5 คน ปฏิบัติงานอยู่ในแผนกขึ้นรูปขวดแก้ว 54 คน แผนกแบบพิมพ์ขึ้นรูป 24 คน แผนกเครื่องจักรการผลิต 19 คน ได้รับการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส. 31 คน ต่ำกว่าอนุปริญญา/ปวช. 31 คน ปริญญาตรีหรือสูงกว่า 8 คน และมีรายได้ 10,000 – 15,000 บาท 46 คน น้อยกว่า 10,000 บาท 43 คนมากกว่า 15,000 บาท 8 คน

2. ระดับของปัจจัยค่าจูนที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 6 ด้าน ประกอบด้วย การบังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ด้านความมั่นคงในการทำงาน และด้านนโยบายการบริหารขององค์กร พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกัน

3. ระดับของปัจจัยกระตุ้นที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 5 ด้านประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการ

ได้รับการยอมรับ ความรับผิดชอบ ด้านความพัฒนาตนเองในอาชีพ ด้านลักษณะของงาน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกัน

4. ระดับการปฏิบัติงานของพนักงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 9 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรอบรู้ในงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านความรับผิดชอบในงาน ด้านความร่วมมือและมนุษยสัมพันธ์ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการเรียนรู้ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านความประพฤติพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเช่นกัน

5. ปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส แผนก ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส โรงงานระยอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ปัจจัยค้ำจุนโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการบังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ในระดับปานกลาง แต่ปัจจัยค้ำจุนด้านนโยบายและการบริหารขององค์กร มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส โรงงานระยอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ในระดับต่ำ

7. ปัจจัยกระตุ้นโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความพัฒนาตนเองในอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส โรงงานระยอง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อยู่ในระดับต่ำ แต่ปัจจัยกระตุ้น ด้านลักษณะของงาน มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายผลิต บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับของปัจจัยค้ำจุนที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านของระดับปัจจัยค้ำจุนที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 3.14$) อยู่ระดับปานกลางค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางบริษัทฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญของเรื่องสภาพทางกายภาพของงาน จึงมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมในโรงงานให้ดี และเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น เรื่องของแสงสีที่เหมาะสม อากาศถ่ายเท ชั่วโมงของทำงานที่เหมาะสม รวมทั้งลักษณะของสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ให้พอเพียงกับการปฏิบัติของพนักงาน มีการให้พนักงานทำประกันชีวิต ประกันสังคม ประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุมีกองทุนต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการลำดับที่สองของมาสโลว์ (ซาอูซัย อาจินสมาจาร. 2547: 85 ; อ้างอิงจาก Maslow. 1970. Motivation and Personality. P.64) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ความต้องการความปลอดภัย จะถูกกระตุ้นภายหลังจากที่ความต้องการทางร่างกาย ถูกตอบสนองแล้ว ความต้องการความปลอดภัย

หมายถึง ความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยปราศจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจ บริษัทสามารถทำได้หลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการความปลอดภัย เช่น บริษัทสนับสนุนให้มีการประกันชีวิตและประกันสุขภาพ สภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย กฎและข้อบังคับที่ยุติธรรมและสมควร และการยอมให้มีสภาพแรงงานของพนักงาน รองลงมาได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 3.07$) อยู่ในระดับปานกลางโดยพนักงานมีแนวคิดไปในทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานให้ความสำคัญด้านความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงาน การงานที่สามารถทำร่วมกันได้ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนวย บุญศรี (2532: 45) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหา ความต้องการและความพึงพอใจในงานของหัวหน้างาน และครูวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธรพบว่า โอกาสที่จะร่วมมือในการทำงานนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในงานเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของหน่วยงาน มีความรู้สึกเท่าเทียมกันในหมู่ผู้ร่วมงานทำให้มีกำลังในการปฏิบัติให้ก่อเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดี ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{X} = 3.06$) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทสร้างความมั่นคงให้แก่พนักงานโดยการมีหลักประกันในการดำรงชีวิตที่มั่นคง เมื่อเจ็บไข้มีคนรักษาเมื่อเสียชีวิตแล้วยังมีกองทุนต่างๆที่บริษัทจัดตั้งขึ้นดูแลคนในครอบครัว มีการมอบทุนการศึกษาให้แก่บุตรหลานพนักงาน ซึ่งการเสริมสร้างความมั่นคงดังกล่าวทำให้พนักงานตั้งใจทำงาน ไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องการเงิน เพราะมีการจ้างงานเป็นพนักงานถาวร ด้านการบังคับบัญชา ($\bar{X} = 3.03$) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทได้มีแนวทางเกี่ยวกับการบังคับบัญชาในแนวทางที่ให้คำปรึกษาคำแนะนำเมื่อมีอุปสรรคมากกว่าที่จะตำหนิ มีการส่งเสริมให้มีความรู้ความคิด ความสามารถ และคำนึงถึงความเสมอภาคกับลูกน้อง แต่ยังคงขัดแย้งกับด้านนโยบายและการบริหารขององค์กร ($\bar{X} = 2.65$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายการบริหารงานของบริษัท อาจจะยังมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง เช่น การพิจารณาเกี่ยวกับการให้พนักงานมีส่วนร่วมบางอย่างอาจน้อยไป ทำให้พนักงานรู้สึกว่าตนเองยังไม่มีส่วนร่วมในบริษัทมากพอ หรือทางบริษัทอาจถ่ายทอดนโยบายบางอย่างยังไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดความไม่เข้าใจ ซึ่งส่งผลไปยังด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ($\bar{X} = 2.52$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำมากกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันพอจะกล่าวได้ว่าเงินเดือนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน พนักงานจึงอยากให้มีการปรับอัตราเงินเดือนให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบันเพื่อเพียงพอต่อการดำรงชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวรรณภูติวนิชย์ (2541: 65) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการในสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ความมั่นคงของงานที่ทำ โอกาสความสำเร็จในงานและลักษณะงานที่ปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล นโยบายและการบริหาร ความก้าวหน้าและสภาพการทำงาน ผลงานวิจัยของดำรงพ้อคำ (2545: 65) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานกับผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับของปัจจัยกระตุ้นที่มีความสัมพันธ์การปฏิบัติงานของพนักงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับของปัจจัยกระตุ้น ที่มีความสัมพันธ์กับการ

ปฏิบัติงานของพนักงานสูงสุด ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับ ($\bar{X} = 3.12$) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะพนักงานได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานว่าเป็นผู้สำคัญคนหนึ่ง เมื่อพนักงานได้รับความสำเร็จจากการทำงาน ก็อยากที่จะได้รับคำชมเชยจากหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน การแสดงความยินดีจากองค์กร ซึ่งทางบริษัทก็เล็งเห็นถึงข้อนี้โดยมีการมอบรางวัล เอาชื่อขึ้นประกาศชื่นชมของบริษัท ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งกระตุ้นให้พนักงานทั้งหลายอยากทำงาน และผลปฏิบัติก็จะออกมาดีเช่นกัน รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะของงาน ($\bar{X} = 3.11$) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานได้ทำงานตรงกับความต้องการและความถนัด มีโอกาสที่จะได้เรียนรู้และศึกษางาน โอกาสที่จะทำงานนั้นสำเร็จ มีความรู้สึกต่องานที่ทำว่าเป็นงานที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ ทำหาย และการทำได้ตามเป้าหมายของหน่วยงานก็เป็นการทำหายให้เขาทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.08$) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรับผิดชอบก็เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การมีความรับผิดชอบย่อมบันดาลใจให้เขาทำงานอย่างทุ่มเทให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งจะสอดคล้องกับทฤษฎีความเสมอภาคของอาดามส์ (สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. 2545: 117 ; อ้างอิงจาก Adams. 1965. Personnel : The Management of People at Work. P.154) บุคคลจะแสวงหาความเสมอภาคทางสังคมจากรางวัลที่เขาได้รับจากการปฏิบัติงานในทฤษฎีความเสมอภาคผลลัพธ์ที่เกิดจากงานคือ ความเอาใจใส่ต่องานนั่นเอง ด้านการพัฒนาตนเองในอาชีพ ($\bar{X} = 2.94$) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ อาจเป็นเพราะพนักงานทุกคนต้องการความก้าวหน้าให้แก่ชีวิตตนเอง อยากมีโอกาที่จะเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น และแสวงหาโอกาที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ซึ่งบางครั้งบริษัทอาจจะสนองตอบ ต่อพนักงานทุกคนได้ไม่เพียงพอ พนักงานจึงให้ความคิดเห็นในส่วนนี้น้อย และด้านความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 2.80$) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำมาก อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพการทำงานยังออกมาไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น ยังไม่ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่บริษัทกำหนดเอาไว้ พนักงานอาจรู้สึกว่าการปฏิบัติงานไม่ดีเท่าที่ควรจึงให้คะแนนความคิดเห็นกับส่วนนี้ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ สมบูรณ์ ปานนาค (2546: 78) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในสังกัดสำนักงานเขตส่วนภูมิภาค 7 จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลรายด้าน ปรากฏว่า ความพึงพอใจในระดับปานกลาง ทั้งในด้านความสำเร็จในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ วิธีการปกครองของผู้บังคับบัญชา การได้รับการยอมรับนับถือ นโยบายการบริหาร และสภาพการทำงาน โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในด้านการพัฒนาตนเองในอาชีพ แต่ไม่สอดคล้องกับสุวรรณ กุติวณิชย์ (2541: 76) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง มีระดับความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ ความมั่นคงของงานที่ทำ โอกาสความสำเร็จในงานและลักษณะงานที่ปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล นโยบายและการบริหารความก้าวหน้า และสภาพการทำงาน

3. ระดับการปฏิบัติงานของพนักงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านของระดับการปฏิบัติงานของพนักงานของพนักงานสูงสุด ได้แก่ ด้านปริมาณงาน

($\bar{X} = 3.40$) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะปริมาณของงานที่มอบหมายให้พนักงานทำทางบริษัท ได้มีการพิจารณาแล้วว่า ขอบเขตงานแก่ไหนพนักงานจะปฏิบัติแล้วพนักงานจะสามารถปฏิบัติได้สำเร็จ เหมาะสมกับชั่วโมงการทำงาน โดยบริษัทนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ปริมาณงาน และระยะเวลาหรือเป้าหมายที่กำหนด และรองลงมาได้แก่ ด้านความรับผิดชอบในงาน ($\bar{X} = 3.37$) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะพนักงานปฏิบัติงานที่ตนได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ ทุ่มเททั้งร่างกายแรงใจสติปัญญา เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยและความยากลำบาก แม้บางครั้งอาจจะไม่ถึงเป้าหมายที่บริษัทกำหนด ก็ยินดีที่จะทำงานต่อไป ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 3.33$) อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะโดยส่วนใหญ่พนักงานยังปฏิบัติไม่ได้ตามมาตรฐานและเป้าหมายที่บริษัทกำหนด โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตชิ้นงานให้ตรงตามต้องการของลูกค้า ความถูกต้อง ความเรียบร้อยของผลงานที่สำเร็จ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานแล้วยังไม่เพียงพอ ต้องปรับปรุงอยู่บ้าง ด้านความประพฤติ ($\bar{X} = 3.18$) อยู่ในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะยังมีพนักงานบางส่วนที่ยังมีความกระตือรือร้นต่อกฎระเบียบ มาตรการของบริษัท ยังไม่มากเพียงพอ ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.08$) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแก้ไขปัญหาของพนักงานอาจยังไม่รวดเร็วพอ ไม่ทันเวลา เสียเวลาแก้ไขปัญหานาน อาจมีหลายปัจจัยมาเกี่ยวข้องหลายเรื่อง เช่น ระบบการสื่อสาร ดุลพินิจ ความกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ต้องได้รับการแนะนำ และอบรมเกี่ยวแนวทางการทำงานมากกว่านี้ ด้านความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 3.04$) อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะพนักงานอาจจะยังได้รับการฝึกอบรมในด้านนี้ไม่เพียงพอที่จะกล้าคิด กล้าตัดสินใจ ทำให้ยังมีความกระตือรือร้นไม่มากพอ ซึ่งจะสัมพันธ์กับด้านความรอบรู้ในงาน ($\bar{X} = 3.03$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเฉพาะด้านความร่วมมือและมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 2.93$) และด้านความสามารถในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.85$) อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ อาจเป็นเพราะผลการปฏิบัติงานที่ดึ้นจะเกิดจากการร่วมมือ ร่วมใจ ความสามารถในการเรียนรู้ก็จะตามมา และช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งโดยภาพรวมสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุวรรณ ภูติวิเศษ (2541 : 67) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีความพึงพอใจในระดับปานกลางมีระดับความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก ได้แก่ ความมั่นคงของงานที่ทำ โอกาสความสำเร็จในงานและลักษณะงานที่ปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ เงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูล นโยบายและการบริหาร ความก้าวหน้า และสภาพการทำงาน ประภาภรณ์ สามภักดิ์ (2542 : 85) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในงานของพนักงาน ส่วนรับประกันชีวิตรายบุคคล บริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานใหญ่ ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจของพนักงานอยู่ในระดับสูง ด้านความมั่นคงในงาน และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ด้านลักษณะงานที่ทำความรับผิดชอบ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ความก้าวหน้าในงาน และพบว่า เพศหญิงมีระดับความพึงพอใจสูงมากที่สุด รุณีพัทธ์ พรหมศาสตร์ (2545 : 91) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในกลุ่มบริษัทที่ไอเอ พบว่า พนักงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านลักษณะของงาน มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการยอมรับนับถือ และด้าน

ความก้าวหน้า ในตำแหน่งงาน ปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านตำแหน่ง ด้านระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า พนักงานที่มีตำแหน่งสูงกว่าจะมีความพึงพอใจที่สูงกว่าพนักงานที่มีตำแหน่ง ต่ำกว่า และพนักงานที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่ามีความพึงพอใจสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า

4. ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพสมรส แผนก ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนั้น อาจเป็นเพราะเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของพนักงานเอง ทางบริษัทเป็นผู้กำหนดขึ้น พนักงานทุกคนจำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการทำงานตามที่ต้องการ อายุของพนักงานส่วนใหญ่ อยู่ในช่วงใกล้เคียงกันคือ 30 – 35 ปีเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นนุ้ฒิกภาวะทางอารมณ์ การมองปัญหาและการปรับตัวใกล้เคียงกัน สถานภาพสมรสส่วนมากสมรสแล้ว ปฏิบัติงานอยู่ในสายงานการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยในการทำงานใกล้เคียงกัน ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่จำนวนปีใกล้เคียงกัน จึงทำให้ผลวิเคราะห์ออกมาไม่แตกต่างกัน และระดับการศึกษาพนักงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ดังนั้นจึงมีความรู้และสติปัญญาที่ใกล้เคียงกันทำให้พนักงานมีความสามารถรับรู้ต่อเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ใกล้เคียงกัน ส่วนด้านรายได้พนักงานมีแนวคิดเดียวกันคือเงินเดือนที่ได้รับไม่เพียงพอกับค่าครองชีพในสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน สอดคล้องกับชูศักดิ์ อุปนันท์ (2540: 37) กล่าวว่าอายุ ระดับการศึกษา และแผนกที่ปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในงาน ส่วนด้านรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ อุซึง กาชอ (2541: 53) กล่าวว่า ตัวแปรแทรกซ้อนด้านรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับ แมนนิง (Manning, 1997: 78) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพในการทำงาน และตัวแปรด้านอายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงาน

5. ปัจจัยค้ำจุนแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านการบังคับบัญชา ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และด้านความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ยกเว้นด้านนโยบายและการบริหารขององค์กรที่มีระดับความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาตามรายด้านด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปานกลางค่อนข้างสูง อาจเป็นเพราะพนักงานได้รับอัตราเงินเดือนที่เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ และสวัสดิการเงินโบนัสพิเศษในระหว่างปีก็เป็นตัวการสำคัญที่จะดึงดูดให้พนักงานมีความตั้งใจทำงานมากขึ้นเมื่อผลการปฏิบัติงานดี ผลกำไรในประกอบการดี เงินเดือนและเงินพิเศษก็จะเพิ่มขึ้นอย่างเกี่ยวเนื่องกัน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะมีความกดดันในการทำงานร่วมกันน้อย ประกอบกับเพื่อนร่วมงานยอมรับในความสามารถของกันและกัน ลักษณะงานที่ปฏิบัติเป็นงานที่พนักงานจะต้องให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จึงจะทำงานได้สำเร็จด้วยดี ด้านความมั่นคงในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปานกลาง เพราะทางบริษัทมีสวัสดิการเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเมื่อออกจากงาน พนักงานส่วนใหญ่คำนึงถึงความมั่นคงในอนาคต จึงมั่นใจว่าในอนาคตเมื่อออกจากงานแล้วยังมีเงินสำรองเลี้ยงชีพส่วนนี้เป็นเงินเก็บสะสม ซึ่งบริษัทโดยส่วนใหญ่ก็จะไม่มีสวัสดิการในด้านนี้ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปานกลาง เพราะตัวอาคาร แสงสว่าง เสียง เครื่องมือ

เครื่องใช้และอุปกรณ์ ได้จัดให้มีความเหมาะสมและเพียงพอกับการทำงาน ด้านการบังคับบัญชามีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะในหน่วยงานมีความยุติธรรมเท่าเทียม มีหลักการบังคับบัญชาที่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ชัดเจน และสื่อให้พนักงานเข้าใจถึงความเที่ยงธรรม ไปรุ่งใส ส่วนด้านนโยบายการบริหารขององค์กรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังมีนโยบายที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้พนักงาน มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ร่วมเสนอข้อกำหนดนโยบายการบริหารบางเรื่อง เพื่อให้พนักงานมีความรู้สึกว่าตนเองได้มีส่วนร่วมในแนวทางการบริหารของบริษัท และนโยบายบางข้ออาจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานยังไม่มากเพียงพอ ซึ่งโดยภาพรวมสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วชิรี จำปาแดง (2548 : 76) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจมาก คือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ผลงานวิจัยของ สุวรรณ ภูติวิเศษย์ (2541: 84) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง มีระดับความพึงพอใจค่อนข้างมาก ได้แก่ ความมั่นคงของงาน ที่ทำ โอกาสความสำเร็จในงาน และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ เงินเดือนและผลประโยชน์ เกื้อกูล นโยบายและการบริหาร ความก้าวหน้า และสภาพการทำงาน ผลงานวิจัยของ ดำรง พอดำ (2545: 85) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานกับผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามเขตที่ตั้ง และรายได้ และผลงานวิจัยของ สุภาภรณ์ ฉายสำเภา (2543: 72) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในกลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีความพึงพอใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง และพนักงานมีความพึงพอใจระดับสูง ในด้านความรับผิดชอบและมีความพึงพอใจต่ำสุด คือ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ

6. ปัจจัยกระตุ้นแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับด้านความรับผิดชอบ ด้านการพัฒนาตนเองในอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นด้านลักษณะของงานที่มีระดับความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ด้านที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานสูงสุดในระดับปานกลางคือ ด้านลักษณะของงาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะลักษณะงานในหน้าที่ความรับผิดชอบมีความเหมาะสมกับพนักงาน และมีโอกาสปฏิบัติงานได้สำเร็จ ได้ปฏิบัติงานตามที่ตนเองสนใจ ทำหายความรู้ความสามารถ ส่วนด้านความสำเร็จในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับต่ำที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะการสัมฤทธิ์ผลของงานที่ออกมา ในรูปของผลการทำงานอาจยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับงาน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ของงานจะเป็นแรงกระตุ้นทำให้คนงานอยากทำงานสืบไป และพร้อมที่จะรับงานใหม่ๆ หากไม่เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดีตามเป้าหมายอาจทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำรองลงมาคือ ด้านการได้รับการยอมรับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานอยากจะได้รับการฝึกอบรมด้านต่างๆ เพื่อความรู้ ความสามารถในการทำงาน เพื่อจะได้รับการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่ง หรือบางครั้ง

ไม่มีโอกาสได้ตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเท่าที่ควร ด้านความพัฒนาตนเองในอาชีพมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะพนักงานต้องการการพัฒนาตนเองเพื่อเปลี่ยนแปลงไปสู่ระดับที่สูงขึ้น เงินเดือนสูงขึ้น ทำทนายมากขึ้น รวมถึงการได้เพิ่มพูนความรู้ ซึ่งถ้าขาดโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานและขาดการพัฒนาเพิ่มเติมจะไม่มีกำลังใจในการทำงาน และด้านความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับ อาจเป็นเพราะพนักงานส่วนหนึ่งยังมีความตระหนักในความรับผิดชอบ และไม่มีความสนใจเพียงพอต่อหน้าที่รับผิดชอบ ผลการปฏิบัติงานจึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวาสนา บุญมี (2546: 99) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด (มหาชน) เขต 9 และเขต 10 พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้เพราะว่าพนักงานยังมีความรู้สึกไม่พอใจหรือมีทัศนคติที่ติดต่องาน แต่ในขณะที่เดียวกันบางคนอาจจะรู้สึกพึงพอใจในงานที่ทำ และเต็มใจในงานที่ทำเสมอ แนวคิดของยงยุทธ เกษสาคร (2542: 158) ที่ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะงานไว้ว่า ลักษณะงานเป็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความรู้ความสามารถ ของผู้ปฏิบัติงาน หากผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานตามที่ถนัดจะเกิดความพึงพอใจ แนวคิดของมณี เหมทานนท์ (2542: 136) ที่ได้กล่าวสรุปว่า ความสัมพันธ์ผลของงานเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับงาน และเป็นแรงกระตุ้นให้คนอยากจะทำงานต่อไป และไม่เกิดความอึดอัดในการทำงาน แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวรรณ ภูติวณิชย์ (2541: 75) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง มีระดับความพึงพอใจค่อนข้างมาก ได้แก่ ความมั่นคงของงานที่ทำ โอกาสความสำเร็จในงานและลักษณะงานที่ปฏิบัติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ เงินเดือน และผลประโยชน์เกื้อกูล นโยบายและการบริหาร ความก้าวหน้า และสภาพการทำงาน แนวคิดของสุนันทา เลาहनันท์ (2542: 10) มีความคิดเห็นว่า การให้การยกย่องและสถานภาพบุคคลทุกคนไม่ว่าอยู่ในฐานะอะไร ต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม และจากผู้บังคับบัญชาเหมือนกันหมดทุกคน แต่การยกย่องชมเชยต้องทำด้วยความจริงใจ และผลของการปฏิบัติงานจะต้องสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนในการจูงใจบุคคลให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้โดยได้รับแนวทาง คำแนะนำ คำปรึกษาจาก รองศาสตราจารย์เฉลา ประเสริฐสังข์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ธีรศักดิ์ อินทรมาตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมเกียรติ กอบัวแก้ว ผู้เชี่ยวชาญการวัดผลประเมินผล คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คุณมานิช รัตนมณีพันธ์ ผู้อำนวยการบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด คุณวิสูตร เครืออกนง ผู้ช่วยผู้อำนวยการบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด คุณกิตติศักดิ์ อาจฤทธิ์ ผู้ช่วยผู้จัดการควบคุมคุณภาพ คุณชินณะราช มีสิงห์ ผู้ช่วยผู้จัดการผสมและหลอม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม และการให้คำปรึกษาจากคณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ประจำคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงทุกท่านที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ความช่วยเหลือจนผู้วิจัยสามารถนำความรู้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารและพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาร่วมรุ่นระดับปริญญาโท สาขาบริหารอุตสาหกรรม ทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและคอยให้กำลังใจมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษากับผู้วิจัย กราบขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ ขอขอบพระคุณบุคคลต่างๆ ที่ได้คอยเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีส่วนสนับสนุนความก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้วิจัยขอมอบคุณความดีนี้เป็นกตัญญูแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- ยุทธ ไกรวรรณ. 2548. สถิติวิจัยทางเทคโนโลยี. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- วัชรวิทย์ จำปาแดง. 2548. ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศ เขตสวนอุตสาหกรรมบางกะดี จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมมาต เพ็ชรเรือง. 2546. ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานกลุ่มโตชิบา (ประเทศไทย) ในเขตสวนอุตสาหกรรมบางกะดี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏพระนคร.
- สุนันทา เลहनันท์. 2542. การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน
บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง
Factors Correlated with the Occurrence of Accidents in the Work
of Employees of Bangkok Glass Company Limited ; Rayong Plant

นฤกร เทพษร

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ ปัจจัยด้านลักษณะการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพ ที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ พนักงานระดับปฏิบัติการแผนกงานผลิต แผนกงานควบคุมคุณภาพ แผนกงานบรรจุภัณฑ์ และแผนกงานช่าง/บำรุงรักษา ซึ่งทำงานเป็นกะ จำนวน 346 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ แล้วจับฉลาก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน การทำงานล่วงเวลา และพฤติกรรมในการทำงาน 2) ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุงานของเครื่องจักร การใช้เครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับลักษณะงาน 3) ปัจจัยด้านลักษณะการทำงานมีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ เสียง ความร้อน ฝุ่น และสารเคมี

Abstract

The objective of this research was to study various factors that have the relation with the occurrence of accidents in the work of employees of Bangkok Glass Company Limited ; Rayong Plant. Those factors are personnel, machine/tool/equipment, work characteristics and physical environment. The sample of this research is 346 shifted operation employees from Production Department, Quality Assurance Department, Packaging Department and Technician/Maintenance Department. The data was drawn from statistical random sampling; collecting and analyzing by computer software program and by using frequency, percentage and chi-square methodology.

The results are as follows: 1) The personnel factors relating to the accident occurrence during the office hour of operation employees in Bangkok Glass Company Limited, Rayong Factory that showed significantly different at .05 level are education, experience, overtime workload and behavior. 2) The machine/tool/equipment factors relating to the accident occurrence during the office hour of operation employees in Bangkok Glass Company Limited, Rayong Factory that were significantly different at .05 level are depreciation of machines and inappropriate use of machine/tool/equipment. 3) The work characteristic factor relating to the accident occurrence during the office hour of operation employees in Bangkok Glass Company Limited, Rayong Factory was significantly different at .05 level. 4) The physical environment factor relating to the accident occurrence during the office hour of operation employees in Bangkok Glass Company Limited, Rayong Factory that had significantly difference at .05 level are sound, heat, dust, and chemical.

บทนำ

อุตสาหกรรมในประเทศไทยได้พัฒนาและก้าวหน้ามาตลอด รวมถึงเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้ผลิตต้องใช้เครื่องจักรที่ทันสมัย ระบบการทำงานยุ่งยากซับซ้อน สภาพแวดล้อมในโรงงานปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การแข่งขันยิ่งสูงขึ้น คนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น ความเสี่ยงก็ยิ่งมีสูงขึ้นตามไปด้วย จึงส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของแรงงานและความเสียหายทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุ หรืออันตรายในโรงงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วย (วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2547 : 13)

การเกิดอุบัติเหตุเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ทำให้เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้น จึงมีผลเสียเกิดขึ้น (สรารุช สุธรรมมาสา.2547: 9) จากการศึกษาที่ภาครัฐให้ความสำคัญ กับความปลอดภัยในการทำงาน ทำให้รายงานผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ปีงบประมาณ 2548 (ตุลาคม 2547 – กันยายน 2548) ได้สรุปไว้ว่า อัตราการประสบอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ - 3.83 เป้าหมายร้อยละ - 2 (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2548: 78-79) หากโรงงานใดมีการเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง โรงงานนั้นต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ขวัญและกำลังใจของพนักงานตกต่ำลง

ในที่สุดผลผลิตและกำลังก็จะลดลง นั่นคือการบริหารงานที่ล้มเหลว (วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, 2547: 18)

บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ประกอบกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์ประเภทขวดแก้ว จากการศึกษาข้อมูลการประสบอุบัติเหตุในปี พ.ศ. 2549 พบว่า สถิติทั้งหยุดงานและไม่หยุดงาน เฉลี่ยร้อยละ 10.24 สถิติที่หยุดงานตั้งแต่ 1 วันขึ้นไป เฉลี่ยร้อยละ 5.27 ในอัตราส่วน 53: 1000 คน: ปี ซึ่งเป้าหมายของบริษัทตั้งไว้ที่ 18 : 1000 คน: ปี และสถิติที่หยุดงานเกิน 3 วัน เฉลี่ยร้อยละ 3.92 ทำให้ต้องสูญเสียเวลาการทำงาน ผลผลิตของบริษัท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จะตามมา บริษัทฯ จึงมีนโยบายและแผนงานที่จะลดสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างชัดเจน

จากสถิติดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาระดับปฏิบัติการที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับบริษัทในการหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขการประสบอันตรายของพนักงาน รวมถึงการลดสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานให้ได้ตามเป้าหมายหรือสูงกว่า โดยผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงและผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการศึกษาหรือนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ ปัจจัยด้านลักษณะการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพที่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ ปัจจัยด้านลักษณะการทำงาน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพกับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานปฏิบัติการแผนกงานผลิต แผนกงานควบคุมคุณภาพ แผนกงานบรรจุภัณฑ์ และแผนกงานช่าง/บำรุงรักษา บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง จำนวน 346 คน ซึ่งได้จากการสุ่มประชากรโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครซีและมอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านบุคคล

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านลักษณะการทำงาน

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพ

ส่วนที่ 5 ปัจจัยด้านพฤติกรรมในการทำงาน

หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2551

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษา ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการ ปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติไคสแควร์ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามปัจจัยในทุกด้าน ผู้วิจัยสามารถสรุปผล ได้ดังนี้

ปัจจัยด้านบุคคล มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง

1. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ม.6 ม.6 หรือปวช. ปวส.หรืออนุปริญญา และปริญญาตรี มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ประสบการณ์ในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พนักงานที่มี ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี 1-5 ปี 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการ ปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. จำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละวัน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุ ในการปฏิบัติงาน ของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง นั่นคือ พนักงานที่ปฏิบัติงาน 7-8 ชั่วโมง และ มากกว่า 8 ชั่วโมง มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การทำงานล่วงเวลา มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พนักงานที่ทำงานล่วงเวลา มี ผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างจาก พนักงานที่ไม่ทำงานล่วงเวลา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. พฤติกรรมในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พนักงานที่มีพฤติกรรมในการทำงานแตกต่างกัน มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง

1. อายุงานของเครื่องจักร มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ อายุงานของเครื่องจักรน้อยกว่า 3 ปี 1-3 ปี และมากกว่า 3 ปี มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. เครื่องจักรหยุดการทำงาน (Breakdown) ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง นั่นคือ เครื่องจักรหยุดการทำงานน้อยกว่า สัปดาห์ละ 1 ครั้ง สัปดาห์ละ 1-3 ครั้ง และมากกว่าสัปดาห์ละ 3 ครั้ง มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การชำรุด-บกพร่อง ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง นั่นคือ การชำรุด-บกพร่องน้อยกว่าวันละ 1 ครั้ง วันละ 1-3 ครั้ง และมากกว่าวันละ 3 ครั้ง มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. การใช้เครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับลักษณะงาน มีความสัมพันธ์ กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ การใช้เครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์แตกต่างกัน มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยด้านลักษณะการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ พนักงานปฏิบัติงานในแผนกงานผลิต แผนกงานควบคุมคุณภาพ แผนกงานบรรจุภัณฑ์ และแผนกงานช่าง / บำรุงรักษา มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพ มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง

1. แสงสว่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง นั่นคือ ความเหมาะสมของแสงสว่างไม่แตกต่างกัน มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. เสียง มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ระดับเสียงแตกต่างกัน มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความร้อน มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ระดับความร้อนแตกต่างกัน มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ฝุ่น มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ปริมาณฝุ่นแตกต่างกัน มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. สารเคมี มีความสัมพันธ์กับผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ปริมาณสารเคมีแตกต่างกัน มีผลการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน การทำงานล่วงเวลา และพฤติกรรมในการทำงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เพราะระดับการศึกษาของพนักงานมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะมีผลต่อการรับรู้ และการตระหนักถึงอันตรายในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ถ้าพนักงานมีระดับการศึกษาสูงจะมีการรับรู้และการตระหนักถึงอันตรายสูง ทำให้พนักงานมีความระมัดระวังในขณะที่ปฏิบัติงาน พนักงานที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีการรับรู้และการตระหนักถึงอันตรายต่ำ ทำให้พนักงานมีความระมัดระวังในขณะที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ตามทฤษฎีของวิทูร์ย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2547: 22) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมหรือ ภูมิหลังของบุคคล(สภาพครอบครัว ฐานะความเป็นอยู่ การศึกษาอบรม) ก่อให้เกิดความบกพร่องหรือผิดปกติของคณนั้น (ทัศนคติความปลอดภัยไม่ถูกต้อง ชอบเสี่ยง มั่งง่าย) ก่อให้เกิดการกระทำ หรือสภาพการที่ไม่ปลอดภัย และก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือเสียหาย และผลการศึกษาของบุญลือ ฉิมบ้านไร่ (2539: บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ คือ ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษา รวมถึงผลการศึกษาของศรัณย์ ศรีลัมพ์ (2540: บทคัดย่อ) พบว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุกับผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน ซึ่งพนักงานที่มีประสบการณ์การทำงานสูง จะมีความสุขรอบคอบและสัญชาตญาณการเอาตัวรอดดีกว่า ส่วนพนักงานที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยจะมีความชำนาญงานน้อยส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุได้มากกว่า สอดคล้องกับทฤษฎีของโจเซฟ ทิฟฟิน (Joseph Tiffin. (1951: 95) ที่กล่าวว่า เป็นไปได้ที่แม้คนงานที่มีอายุมากจะยังคงทำงานในตำแหน่งเดิม เช่นเดียวกับคนงานหนุ่มสาว แต่ก็มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุต่ำกว่า หรืออาจเกิดเท่ากัน แต่ความรุนแรงของความบาดเจ็บอาจน้อยกว่า จนไม่ต้องเข้าโรงพยาบาลมากครั้งเท่ากับคนงานอ่อนวัย ทั้งนี้เพราะคนงานสูงอายุมีประสบการณ์และความสุขุมรอบคอบและสัญชาตญาณเอาตัวรอดดีกว่า และผลการศึกษาของบุญลือ ฉิมบ้านไร่ (2539: บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ คือ ระยะเวลาในการทำงานไม่เกิน 2 ปี รวมถึงผลการศึกษาของศรัณย์ ศรีลัมพ์ (2540: บทคัดย่อ) พบว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุกับ

กับผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่ประสบการณ์การทำงาน 1 – 5 ปี ส่วนพฤติกรรมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) สกินเนอร์ (วิภาภรณ์ พันธ์.2545: 22-25; อ้างอิงจาก Skinner. 1971. **The Banker's Almanac and Yearbook**. P.112) เชื่อว่าพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้และขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้โดยอาศัย การตอบสนอง หากบุคคลมีประสบการณ์และได้รับการเสริมแรงที่ต่างกันย่อมมีความพึงพอใจที่ต่างกันหากการเสริมแรงของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่คงที่ย่อมทำให้พฤติกรรมของบุคคลนั้นเปลี่ยนไปด้วย นอกจากนี้ เอ็ดเวิร์ด แอล ธอร์นไดค์ (Edward L.Thondike) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเสริมแรงว่า พฤติกรรมใดที่ทำให้ผู้กระทำได้รับผลที่ตนพอใจพฤติกรรมนั้นย่อมจะเกิดขึ้นอีก หากพฤติกรรมใดทำให้ผู้กระทำไม่ได้รับผลตามที่ตนพอใจพฤติกรรมนั้นดูเหมือนจะไม่เกิดขึ้นอีก และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) แบนดูรา (สมพร สุทัศน์ีย์. 2531: 76 ; อ้างอิงจากBandura. 1971. **Social Learning Theory**. P.126-127) เชื่อว่า มนุษย์จะเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้เหล่านี้ได้กลายเป็นความเชื่อ และความเชื่อนั้นมีอิทธิพลในการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์เป็นอย่างมาก จากการเรียนรู้ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์สองเหตุการณ์ เมื่อมนุษย์พบกับเหตุการณ์หนึ่ง มนุษย์จะเกิดการคาดหวังอีกเหตุการณ์หนึ่งได้ ในทำนองเดียวกัน การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรม ทำให้เกิดความหวังเกี่ยวกับผลกรรมได้ เมื่อเขาได้แสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ความหวังนี้จะทำให้มนุษย์ตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เพื่อให้ได้รับผลเป็นที่พึงพอใจ

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ได้แก่ จำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละวัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เพราะ พนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานวันละ 7-8 ชั่วโมง ซึ่งมีบางส่วนที่มีการทำงานล่วงเวลา แต่มีการพักผ่อนที่เพียงพอ จึงไม่เกิดความเมื่อยล้าในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุน้อย เพราะฉะนั้นจำนวนชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันจึงไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ได้แก่ อายุงานของเครื่องจักรและการใช้เครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับลักษณะงาน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้ เพราะ อายุงานของเครื่องจักรยิ่งมากเท่าไร ความสึกหรอ ความชำรุดเสียหาย ยิ่งมีมากเท่านั้น ประกอบกับหากมีการบำรุงรักษาไม่ดีพอ อาจเกิดอันตรายและอุบัติเหตุได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิทยา อยู่สุข (2542: 94 – 95) กล่าวว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้นมาจากสภาพของงานที่ไม่ปลอดภัย(Unsafe Condition) เช่น สภาพเครื่องจักร เครื่องยนต์ อุปกรณ์ และการใช้เครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ไม่เหมาะสมกับลักษณะงานก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย เช่น การใช้ใบหินเจียมาตัดชิ้นงาน ซึ่งมีความบางกว่าอาจจะทำให้ใบหินเจียแตกกระเด็นมาโดนร่างกายได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ของสำนักงานศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2540 : 5) ที่กล่าวว่าสาเหตุโดยตรงของการประสบอันตราย จากการการทำงานเกิดจากสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe

Condition) เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยที่อยู่รอบๆ ตัวคนงานในขณะที่ทำงาน ซึ่งประมาณร้อยละ 20 อาจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เครื่องจักร เครื่องมือที่ใช้ออกแบบไม่เหมาะสม

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ได้แก่ เครื่องจักรหยุดทำงาน (Breakdown) และการชำรุด-บกพร่อง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เพราะ การที่เครื่องจักรหยุดทำงาน (Breakdown) และการชำรุด-บกพร่องนั้น เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งมากนัก ทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุน้อย แต่ทั้งนี้ก็เชื่อว่าจะไม่เกิดขึ้นเลย ซึ่งสอดคล้องกับ เฮนริช (Heinrich, 1959: 32) กล่าวว่า สาเหตุรองของการเกิดอุบัติเหตุมาจาก สภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions) คิดเป็นจำนวน 15% เท่านั้น ได้แก่ เครื่องจักรกล เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ชำรุดบกพร่อง ขาดการซ่อมแซมหรือการบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม ระบบไฟฟ้าหรืออุปกรณ์ไฟฟ้าชำรุดบกพร่อง

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะการทำงาน ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ได้แก่ แผนกงานผลิต แผนกงานควบคุมคุณภาพ แผนกงานบรรจุภัณฑ์ และแผนกงานช่าง/บำรุงรักษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เพราะ ลักษณะงานของพนักงานมีความแตกต่างกัน ขั้นตอนการปฏิบัติงานจึงมีความแตกต่างกันไปด้วย รวมถึงถึงลักษณะความสลับซับซ้อนของงานแตกต่างกัน ความยากง่ายของงานก็เช่นกัน ทำให้ลักษณะการทำงานมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งนี้การเกิดอุบัติเหตุของพนักงานยังขึ้นอยู่กับตัวผู้ปฏิบัติงานประกอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ของสำนักการศึกษาต่อเนืองมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2540: 5) ที่กล่าวว่า สาเหตุมาของการประสบอันตรายจากการทำงาน แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ เช่น มีทัศนคติไม่ดีหรือไม่ถูกต้องกับงาน เช่น มีความคิดว่าอุบัติเหตุเป็นเรื่องของเวรกรรม เคารห์กรรม ไม่สามารถแก้ไขป้องกันได้ มีนิสัยชอบเสี่ยง ประมาท ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือฝ่าฝืนกฎระเบียบ การถอดหมวก ถุงมือ หน้ากาก หรือแว่นตาออกขณะทำงาน เพราะมีความคิดว่าสิ่งเหล่านั้นกะกะ รำคาญ ทำงานไม่สะดวก ร่างกายไม่เหมาะกับงานที่ทำ สภาพร่างกายไม่พร้อม หรือไม่เหมาะกับงาน ทำให้เกิดอันตรายจากการทำงานได้เช่นกัน กล่าวคือ ง่วงนอน อ่อนเพลีย เป็นต้น

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพ ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ได้แก่ เสียง ความร้อน ฝุ่น และสารเคมี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เพราะ เสียงที่ดังเกินไป ทำให้หูอื้อ ฟังอะไรไม่ได้ยิน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีรูปแบบความปลอดภัยของฟิเรนซ์ (Firenze System Model) ที่กล่าวว่า เสียงที่ดังเกินไป ทำให้คนงานเกิดความเครียดและอาจนำไปสู่อุบัติเหตุได้ จากการศึกษาของพรทิวา เฉลิมวิภาส (2541: บทคัดย่อ) ที่พบว่าคนงานส่วนใหญ่ที่ทำงานในโรงงานที่มีระดับเสียงเกิน 85 เดซิเบล มีโอกาสเป็นโรคประสาทหูเสื่อมค่อนข้างสูง และวิทยา อยู่สุข (2542: 94 – 95) ที่กล่าวว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้นมาจาก 2 สาเหตุหลัก คือ เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) และเกิดจากสภาพของงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) เช่น เสียงดัง นอกจากนี้ ถ้าหากบริเวณสถานที่ปฏิบัติมีความร้อนสูง ทำให้พนักงานมีเหงื่อออกมาก เกิดความอ่อนเพลีย จะส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานได้ง่าย หรือมีฝุ่นและสารเคมีในสถานที่ปฏิบัติงานอาจก่อให้เกิดความรำคาญ หงุดหงิด ถ้ามีในปริมาณสูงมากอาจก่อให้เกิดโรคจากการทำงาน ซึ่งจะเป็น

อันตรายต่อสุขภาพอนามัยของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับ เฮนริช กล่าวว่า สาเหตุรองของการเกิดอุบัติเหตุมาจากสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions) คิดเป็นจำนวน 15% เท่านั้น ได้แก่ ความร้อนสูง ฝุ่นละออง ไอระเหยของสารเคมีที่เป็นพิษ เป็นต้น

7. จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานทางกายภาพ ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ได้แก่ แสงสว่าง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้เพราะ การจำแนกระดับไม่ชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากใช้ความรู้สึกของพนักงานเป็นเกณฑ์ตัดสิน ซึ่งความรู้สึกของพนักงานจะแตกต่างกันออกไป เช่น ในสถานที่เดียวกัน พนักงานอาจให้ความรู้สึกไม่ตรงกัน ทำให้พนักงานมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน จึงทำให้แสงสว่างไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม พนักงานที่ปฏิบัติงานในสถานที่ที่มีแสงสว่างน้อย มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานสูงกว่าพนักงานที่ปฏิบัติงานในสถานที่ที่มีแสงสว่างเหมาะสม เพราะพนักงานที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีแสงสว่างน้อย ทำให้ยากต่อการมองเห็น จะมีผลต่อสุขภาพร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ สอดคล้องกับเอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ของสำนักงานการศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2540: 5) ที่กล่าวว่า สาเหตุนำของการประสบอันตรายจากการทำงานเกิดจากสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ แสงสว่างไม่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานอันสำคัญที่จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะทางด้านการศึกษาอบรม การบริหาร การวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ต่อไป

1. บริษัทฯ ควรจัดการฝึกอบรม การสอนงาน และทำให้ความรู้ด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เนื่องจาก ผลการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษาและพฤติกรรมในการทำงานเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานของพนักงาน

2. บริษัทฯ ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกด้านความปลอดภัยให้กับพนักงานอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรจัดหามาตรการหรือบทลงโทษ สำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่บริษัทฯ กำหนด ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานตระหนักถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อร่วมงาน และทรัพย์สินของบริษัทฯ

3. บริษัทฯ ควรหามาตรการและเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้น ปลูกจิตสำนึกด้านความปลอดภัยให้กับพนักงานอย่างต่อเนื่อง

4. บริษัทฯ ควรนำหลักการบริหารงานความปลอดภัยมาใช้ เช่น 5ส และมอก. 18001 เพื่อยกระดับมาตรฐานการบริหารงานความปลอดภัยในบริษัทฯ ต่อไป

5. คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ควรกำหนดแผนงานในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยที่เด่นชัด วัดผลได้ เช่น การจัดกิจกรรมสัปดาห์ความปลอดภัยภายในบริษัทฯ การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การสนับสนุนการฝึกอบรม/สัมมนา เป็นต้น

6. ควรมีการวิเคราะห์งานเพื่อความปลอดภัย (Job Safety Analysis: JSA) แล้วจัดทำเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน (Work Instruction: WI) เพื่อให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย

7. ควรมีการสอบสวนอุบัติเหตุการณ์ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ แล้วจัดทำเป็นมาตรฐานหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ปลอดภัย

8. ควรเน้นให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน และระดับบริหาร เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อร่วมกันพัฒนางานด้านความปลอดภัยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิเคราะห์ วิจัยผลกระทบของอุบัติเหตุที่มีต่อต้นทุนการผลิตที่อาจเกิดขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการลงทุนด้านความปลอดภัยของบริษัท
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความพึงพอใจของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานความปลอดภัยของบริษัท
4. ควรนำหลักการบริหารงานความปลอดภัย เช่น การออกแบบ การติดตั้งเครื่องจักร และการวางผังโรงงาน เป็นต้น มาใช้ในงานวิจัย
5. ควรมีการตรวจวัดและประเมินผลการตรวจวัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย
6. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของนายจ้าง ผู้บริหาร และหัวหน้างานในเรื่องการบริหารงานความปลอดภัยในการทำงาน ของบริษัท

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขอขอบพระคุณดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ กอบัวแก้ว และผู้ช่วยศาสตราจารย์วิโรจน์ อิ่มเอิบ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ข้อคิดเห็น ตรวจสอบแก้ไขในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ขอขอบพระคุณ ดร.จันทิมา ภัทรรังษี ที่ให้คำแนะนำในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พอพันธ์ สุทธิวัฒน์ รองศาสตราจารย์ธีรศักดิ์ อินทรมาตย์ คุณมาโนช รัตนมณีพันธ์ คุณปรีชา ชุ่มฤทธิ์ และคุณมงคล สายบุญยัง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชา และพนักงานบริษัท บางกอกกล๊าส จำกัด โรงงานระยอง ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อน ๆ พี่ ๆ ปริญญาโทสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (บริหารอุตสาหกรรม) รุ่น 1 ทุกท่าน รวมถึงครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมาในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์จนประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2548. สถิติการประสบอันตรายในอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2549. แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2548 - 2551. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- การไฟฟ้านครหลวง. 2541. อุบัติภัยที่เกิดกับพนักงานเนื่องจากการทำงาน. กรุงเทพฯ : การไฟฟ้า กอ
งส่งเสริมและประเมินความปลอดภัย.
- พรทิศา เฉลิมวิภาส. 2541. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับพฤติกรรมในการป้องกันโรค
ประสาทหูเสื่อมของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมป้่มโลหะในจังหวัดสมุทรปราการ.
วิทยานิพนธ์ วท.ม. (พยาบาลสาธารณสุข). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พีรดา ฟิ่งฟิงพัก. 2544. พฤติกรรมความปลอดภัยของคนงานในโรงงาน ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนัส ศิริรักษ์. 2546. ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุของคนงานในสถานประกอบการ ศึกษาเฉพาะกรณี
บริษัทแกลง จำกัด. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (การบริหารทั่วไป).ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยฯ.
- มัลลิกา รัตนสุนทร. 2546. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานของ
พนักงาน ต่อบรรณเครื่องบิน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2547. วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน.
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สราวุธ สุธรรมมาสา. 2547. การจัดการอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : ซี แอนด์ เอส พรินติ้ง.
- Alderfer, C.P. **Existence Relatedness and Growth**. New York : McGraw Hill, 1972.
- Alkov, R.A. **The Life Change Unit and Accident Behavior**. New York : John Wiley, 1972.
- Bandura, A. **Social Learning Theory**. New York : General Learning, 1971.
- Frederick Herzberg. **Motivation – Hygiene Theory**. New York : McGraw Hill., 1959.
- Heinrich , H , W. **Industrial Accident Prevention : A Scientific Approach**. (4 th ed).
New York : McGraw Hill. 1959.
- Maslow, A.M. **Motivation and Personality**. 2nd ed. New York : Harper and Row, 1970.
- Schulzinger, M.S. **The Accident Syndrome**. Illinois : Charles C. Thomas, n.d.
- Thomas Skinner. **The Banker's Almanac and Yearbook**. New York : M.E. Sharpe, 1971.
- Tiffin, J. and E.J. McCormick. **Industrial Psychology**. London : George Allen and Winvin, 1968.

**การศึกษาความต้องการและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
อุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
A Study of Needs and Characteristics of Industrial Graduates with
Bachelor Degree at Rambhai Barni Rajabhat University**

เผด็จ ทศานนท์

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรม ศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และเปรียบเทียบความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี ตราด จำนวน 205 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่แบบอิสระ (Independent t – test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรม พบว่า หลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรม การจัดการ โลจิสติกส์ มีความต้องการสูงสุด วิชาเอกที่มีความต้องการรองลงมาเรียงตามลำดับดังนี้ เทคโนโลยีวิศวกรรมการยางและโพลีเมอร์ เทคโนโลยีวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีวิศวกรรมการจัดการธุรกิจ อาคารสูง และหลักสูตรระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมไฟฟ้าอุตสาหกรรมสูงสุด รองลงมา 3 อันดับแรกเรียงตามลำดับดังนี้ คือ วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการจัดการอุตสาหกรรม วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการผลิต และวิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนวิชาเอกที่มีความต้องการเป็นอันดับสุดท้ายคือ วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการก่อสร้าง 2) ความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะที่มีความต้องการสูงสุดคือ มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์โปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม รองลงมา คือ มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะที่มีความต้องการสูงสุดคือ มีความสามารถในการด้านวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและแก้ไข รองลงมา คือ มีความสามารถในการเรียนรู้งานที่รับผิดชอบได้ดีและรวดเร็ว ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะที่มีความต้องการสูงสุดคือ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน รองลงมา คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และด้านเจตคติและค่านิยม อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะที่มีความต้องการสูงสุดได้แก่ มีความซื่อสัตย์ สุจริต รองลงมาได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ 3) สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา

หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต(อส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านเจตคติและค่านิยม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความต้องการ คุณลักษณะ อุตสาหกรรมศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Abstract

The purposes of this research were to study the needs and characteristics of industrial graduated Bachelor Degree students in at Rambhai Barni Rajabhat University and to compare characteristics in each of industrial entrepreneurship type. The samples were 205 entrepreneurs in Rayong, Chanthaburi and Trat provinces which selected by stratified random sampling. Research instrument applied in this study was a questionnaire, constructed by the researcher which had Cronbach alpha reliability 0.85. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation and independent t-test. Research findings were as follows :1) The needs of industrial graduated in Engineer Technology were : Bachelor Degree (4 years) : Logistics Engineer Technology graduated students was the highest. The others degrees are Rubber and Polymer Technology, Electronic and Computer Technology and Management Business Technology. Bachelor Degree (continued 2 years) : Electric Engineer Technology was highest numbers. The others degrees are Management Industrial Technology, Production Technology, Technology Electronic and Building Technology. 2) The needs of characteristics of industrial graduated students in Bachelor Degree at Rambhai Barni Rajabhat University were at the high level in total when considered in each aspect were: the knowledge and comprehension in academic aspect were at the high level when considered in each item were computer program knowledge and foreign language, respectively; the practical ability aspect were at the high level when considered in each item were the ability of analyst and problem solving, and the skillful job learning, respectively; the personality aspect were at the high level when considered in each item were enthusiasm in responsible job and human relationship, respectively; and the attitude and values aspect were high level when considered in each item were the loyalty and the optimism in their own profession, respectively. 3)The comparison of characteristics in each type of industrial graduated students in Rambhai Barni Rajabhat University both total and each aspect were not different significantly at .05 level.

Keyword : Need Characteristics Industrial Graduates RamBhai Barni Rajabhat University

บทนำ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีผลต่อการพัฒนาประเทศใน 2 ระดับ คือระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ การให้สติปัญญา ความรู้ ทักษะ ทำให้สามารถรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาด และสามารถครองชีวิตด้วยมาตรฐานและคุณภาพที่สูง และระดับสังคม คือการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศิลปวัฒนธรรม ด้วยการสร้างองค์ความรู้ และนำความรู้ใหม่มาปรับใช้ ในการพัฒนาประเทศ และยังเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ด้วยการตระหนักถึงคุณค่าและรู้จักตัวตนของความเป็นไทย จุดเด่นและจุดด้อยต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม และสุดท้ายสามารถนำเอาคุณค่าสำคัญของประเทศออกมาเผยแพร่ได้ (ทพวงมหาวิทยาลัย. 2539: 9)

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างบุคลากรทางด้านอุตสาหกรรมที่มีความพร้อมทั้งความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีอันทันสมัย และมีแนวคิดทันต่อเหตุการณ์ของโลกที่จะดำเนินการผลิตผลิตภัณฑ์ทางด้านอุตสาหกรรมทั้งหมด สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ จุดมุ่งหมายของการผลิตบัณฑิตอุตสาหกรรมศาสตร์ ซึ่งทางคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้ตระหนักถึงความสำคัญนี้มาก อีกทั้งทางคณะมีเสียงสะท้อนจากภาคอุตสาหกรรมต้องการกำลังคนทางด้านอุตสาหกรรมศาสตร์ ที่มีความพร้อมทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอุตสาหกรรมต่างๆ และยังรวมไปถึง การที่คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ ต้องการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับแนวคิดและปรัชญาของคณะที่ต้องการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีความจำเป็นต้องเปิดหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับสภาพจริง สถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต

ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้ทำการศึกษาถึงความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อจะได้ผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการหรือความต้องการทั้งนี้ผลการศึกษาในครั้งนี้จะได้เป็นข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาและจัดทำแผนการดำเนินงาน ตลอดจนทิศทางการจัดการเรียนการสอน ประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต การบริการ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพทั้งในด้านบุคลากรและโครงการเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตร์ เพื่อจะได้ผลิตบัณฑิตอุตสาหกรรมศาสตร์ให้มีคุณภาพสูงขึ้นและตรงตามคุณลักษณะที่ผู้ประกอบการต้องการ รวมไปถึงจะเป็นการสร้างประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต(อ.ส.บ.)ของผู้ประกอบการ
2. เพื่อศึกษาความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต(อ.ส.บ.)ตามความคิดเห็นของผู้ประกอบการ

3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อศ.บ.) จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ

อุปกรณ์และวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการในสถานประกอบการเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 404 คน (สภาอุตสาหกรรมจังหวัดจันทบุรี. 2550)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการในสถานประกอบการเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 205 คน ซึ่งการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ ประเภทของสถานประกอบการ แบ่งเป็น

2.1.1 อุตสาหกรรมหนัก

2.1.2 อุตสาหกรรมเบา

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต

2.2.2 ความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตร

บัณฑิต มี 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ
- 2) ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 3) ด้านบุคลิกภาพ
- 4) ด้านเจตคติและค่านิยม

3. ขอบเขตภูมิศาสตร์

พื้นที่ ที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในภาคตะวันออก คือ จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็น แบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ และสถานภาพสถานประกอบการ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และเติมคำ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรม ศาสตรบัณฑิต ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ(Check List) และเขียนตอบ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตร บัณฑิต ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้านดังนี้

- 1) คุณลักษณะด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ

- 2) คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 3) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
- 4) คุณลักษณะด้านเจตคติและค่านิยม

แบบสอบถามตอนที่ 3 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เก็บจากผู้ประกอบการในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ระยอง จันทบุรี และตราด โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และบางส่วนนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ผลการตรวจสอบพบว่าได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล ดังนี้

6.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม และสถานภาพสถานประกอบการ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปของตารางและแปลผลโดยการบรรยาย

6.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปของตารางและแปลผลโดยการบรรยาย

6.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลพิจารณาโดยแปลผลของคะแนนจากค่าเฉลี่ย แปลผลดังนี้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์, 2545: 175)

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6.4 เปรียบเทียบความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ วิเคราะห์โดยใช้วิธีหาค่าสถิติทดสอบทีแบบอิสระ (Independent t – test) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติแล้วนำเสนอในรูปตารางแปลผลโดยการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า

1.1 สถานประกอบการมีความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 4 ปี หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรม วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการจัดการโลจิสติกส์สูงสุด วิชาเอกที่มีความต้องการรองลงมาเรียงตามลำดับดังนี้ คือ วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการยางและโพลีเมอร์ วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ และอันดับสุดท้ายคือ วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการจัดการธุรกิจอาคารสูง

1.2 สถานประกอบการมีความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ต่อเนื่อง หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรม วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมไฟฟ้าอุตสาหกรรมสูงสุด วิชาเอกที่มีความต้องการรองลงมา 3 อันดับแรกเรียงตามลำดับดังนี้ คือ วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการจัดการอุตสาหกรรม วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการผลิต และวิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนวิชาเอกที่มีความต้องการเป็นอันดับสุดท้ายคือ วิชาเอกเทคโนโลยีวิศวกรรมการก่อสร้าง

2. ความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า ผู้ประกอบการในสถานประกอบการมีความต้องการเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต(อ.ส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) ซึ่งคุณลักษณะที่มีความต้องการสูงสุด คือ คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมาคือ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ($\bar{x} = 4.05$) คุณลักษณะด้านเจตคติและค่านิยม ($\bar{x} = 4.02$) และคุณลักษณะด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ ($\bar{x} = 3.82$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า

2.1 คุณลักษณะด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการที่มีความต้องการสูงสุด คือ มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์โปรแกรมที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมา 3 อันดับ ได้แก่ มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ($\bar{x} = 4.14$) มีความเข้าใจในหลักสูตรและนำไปใช้ได้เหมาะสม ($\bar{x} = 4.03$) และมีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือทางอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.01$) ส่วนคุณลักษณะด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการที่มีความต้องการต่ำสุด คือ มีคะแนนเกรดเฉลี่ยในระดับดีมาก/ดี ($\bar{x} = 3.26$)

2.2 คุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีความต้องการสูงสุด คือ มีความสามารถในด้านวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและแก้ไข ($\bar{x} = 4.22$) รองลงมา 3 อันดับ ได้แก่ มีความสามารถในด้านการเรียนรู้งานที่รับผิดชอบได้ดีและรวดเร็ว ($\bar{x} = 4.16$) มีความสามารถในการใช้เครื่องมือในการทำงานและมีความสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.09$) ส่วนคุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงานที่มีความต้องการต่ำสุด คือ มีทักษะในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.01$)

2.3 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่มีความต้องการสูงสุด คือ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ($\bar{x} = 4.74$) รองลงมา 3 อันดับ ได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{x} = 4.35$) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.18$) และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.01$) ส่วนคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่มีความต้องการต่ำสุด คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{x} = 3.40$)

2.4 คุณลักษณะด้านเจตคติและค่านิยมที่มีความต้องการสูงสุด คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมา 3 อันดับ ได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.14$) มีความสุขภาพทั้งกาย วาจา จิตใจ

($\bar{X} = 4.02$) และยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนคุณลักษณะด้านเจตคติและค่านิยมที่มีความต้องการต่ำสุด คือ เป็นพุทธบริษัทที่ดี ($\bar{X} = 3.70$)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ พบว่า ความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม ระหว่างสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนักกับอุตสาหกรรมเบา พบว่า มีความต้องการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาด้านด้านบุคลิกภาพ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาด้านเจตคติและค่านิยมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยความต้องการและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร อุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมระดับปริญญาตรี 4 ปี สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรม การจัดการโลจิสติกส์ เป็นสาขาที่มีความต้องการสูงสุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบัน การจัดการโลจิสติกส์ เข้ามามีบทบาทสำคัญในทางธุรกิจ และอุตสาหกรรม แฝงอยู่ในกระบวนการคุณภาพการทำงานเกือบทุกกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธีระ ประเสริฐสรรพ (2551: ไม่ปรากฏเลขหน้า) พบว่า ในปัจจุบันการดำเนินธุรกิจประสบกับการแข่งขันที่รุนแรงมาก ดังนั้นการดำเนินธุรกิจจึงต้องแสวงหาวิธีหรือกลยุทธ์ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่องค์กร หรือเพื่อความอยู่รอดในธุรกิจโลจิสติกส์เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอันหนึ่งซึ่งช่วยในการวางแผน สนับสนุน การควบคุมการไหลเวียนของกิจกรรมต่างๆ เช่น สินค้าและบริการ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบ การจัดการคลังสินค้า บริหารต้นทุน การขนส่ง ไปถึงจุดที่มีการใช้งาน หรือถึงมือผู้บริโภคปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาในประเทศไทย ที่เปิดสอนสาขาทางการจัดการ การขนส่ง และโลจิสติกส์ค่อนข้างน้อย จึงทำให้ขาดแคลนบุคลากรในสาขาดังกล่าว

2. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมไฟฟ้าอุตสาหกรรม มีความต้องการสูงสุดที่เป็นชนนีอาจเป็นเพราะในการประกอบอุตสาหกรรม สาขาวิชาไฟฟ้าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การวิเคราะห์ การออกแบบ การวางแผน และการค้นคว้าวิจัยระบบเครือข่ายและอุปกรณ์การสื่อสารโทรคมนาคม และจะเน้นหนักในเรื่องของเทคโนโลยีวิศวกรรมทางด้านต่างๆ การอำนวยความสะดวกต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล การติดต่อสื่อสารระหว่างอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษวิจัยของ สายชล พิมพ์มงคล (2545: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรครุศาสตร์ อุตสาหกรรมบัณฑิตสาขาวิชาไฟฟ้าสื่อสาร หลักสูตร 5 ปี พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรจะเน้นให้บัณฑิตมีความรู้ มีความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรอาชีพศึกษา สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการสอนและการบริหารจัดการรวมทั้งสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยใช้ระยะเวลาการศึกษา 4-10 ปี สำหรับแนวโน้มวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องมาก คือ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการวิเคราะห์ ออกแบบ วางแผนและการจัดการด้านเทคโนโลยีไฟฟ้าสื่อสาร 2) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีทักษะที่สามารถประยุกต์การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของรัฐ และเอกชนได้อย่างมืออาชีพ

3. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาตามรายด้านสรุปได้ดังนี้

3.1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อส.บ.) ด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษวิจัยของอุษาพรรณ นีรันดรศรี (2543: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่า บัณฑิตเกษตรควรมีความรู้ ความเข้าใจทางวิชาการวิชาชีพเกษตรศาสตร์ อยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์โปรแกรมที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม รองลงมาได้แก่ มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ มีความเข้าใจในหลักสูตรและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการใช้เครื่องมือทางอุตสาหกรรม มีความรู้ความสามารถในด้านการวิจัยและการวางแผน มีความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีความรู้ตรงกับศาสตร์อุตสาหกรรม มีกิจกรรมและประสบการณ์ในสายงานอุตสาหกรรม รู้เป้าหมายและมีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน และมีคะแนนเกรดเฉลี่ยในระดับดี/ดีมาก ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์โปรแกรมที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรม มีความต้องการเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษวิจัยของ จิตรา มาตานุสรณ์ (2537: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในตลาดแรงงานกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านวิชาการในการรู้จักใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยของช่างอุตสาหกรรมระดับ ปวส. นั้น ผู้บริหารสถานประกอบการเกือบทุกประเภทต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้ มีความสามารถในการเรียนรู้วิธีการใช้เครื่องอุปกรณ์ที่ทันสมัยและเทคโนโลยีระดับสูงได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ มีความสนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่ในระดับมาก ซึ่งงานวิจัยนี้ยังสอดคล้องเช่นเดียวกับของคมสัน ยอดสุทธิ (2542: บทคัดย่อ) ทำให้สามารถอธิบายได้ว่า ความมุ่งหวังในคุณลักษณะบัณฑิตโดยผู้บริหารกับผลผลิต

ซึ่งเป็นบัณฑิตเป็นไปตามคาดหวังของผู้บริหาร เป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากบัณฑิตเรียนมา มีความสัมพันธ์กับงานที่ทำ มากถึงมากที่สุด แต่บัณฑิตก็ยังประสงค์ให้คณะเกษตรศาสตร์ได้ทำการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานตลาด

3.2 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต(อ.ส.บ.)ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ประสิทธิ์ อังกินันท์ (2539: บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้ประกอบการมีความต้องการต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ความสามารถ ความรู้สึกทางจิตใจ และด้านทักษะการฝึกปฏิบัติในระดับมาก โดยมีความต้องการด้านความรู้ความสามารถอยู่ในลำดับแรก

เมื่อพิจารณารายด้านในแต่ละรายการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม มากทุกรายการ โดยเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีความสามารถในด้านวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและแก้ไข รองลงมาได้แก่ มีความสามารถในด้านการเรียนงานที่รับผิดชอบได้ดีและรวดเร็ว มีความสามารถในการใช้เครื่องมือในการทำงาน มีความสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการประยุกต์ และบูรณาการความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติมาใช้ มีทักษะในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีตามลำดับ จะเห็นได้ว่า มีความสามารถในด้านวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและแก้ไข มีความต้องการเป็นลำดับแรกซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ บริบูรณ์ เสนาะลำ (2539: บทคัดย่อ) ที่พบว่าสถานประกอบการมีความต้องการ กำลังคนในด้านความสามารถในการเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ และนำมาใช้กับการผลิตงานอุตสาหกรรม มีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์เมื่อเจออุปสรรคในการทำงาน เช่นเดียวกับการวิจัยของ วลัยพร ศรีเซียงราย(2545: บทคัดย่อ) ได้ติดตามผลบัณฑิตระดับปริญญาโทของศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยติดตามผลการนำความรู้ไปปฏิบัติงานของบัณฑิตและประเมินคุณภาพของบัณฑิต พบว่า ในการทำงานได้การยอมรับในด้านวิชาการ และการแก้ไขปัญหาต่างได้เป็นอย่างดี

3.3 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.)ด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ นางเยาว์ ชัยเสรี (2529: 4-6) ได้ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของนายจ้างพบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่นายจ้างต้องการนั้นเป็นองค์ประกอบทางด้านบุคลิกภาพและความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ต้องการใกล้เคียงกัน และมีแนวโน้มว่าคุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ จะได้รับการประเมินสูงกว่า โดยเฉพาะในด้านความซื่อสัตย์ในการทำงาน ความรับผิดชอบต่องานและความอดุสาหะในการทำงาน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า คุณภาพในการทำงานของบัณฑิตนั้น มีใช้อยู่ที่การมีความรู้ความสามารถที่ได้ศึกษาและฝึกฝนมาจากสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ยังคงต้องประกอบด้วยคุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพ รวมไปถึงคุณธรรมจริยธรรมอีกด้วย ซึ่งคุณภาพในส่วนหลังนี้ เป็นส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ การพัฒนาคุณภาพที่ขาดไปคือ ความเป็นผู้รู้เหตุผล ผู้มีจิตชอบชั่วดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีพละทานมัยที่สมบูรณ์แข็งแรง พึ่งตนเองได้ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

เมื่อพิจารณารายด้านในแต่ละรายการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม มากทุกรายการ โดยเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ความกระตือรือร้นในการทำงาน รองลงมาได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางวิชาชีพ มีความเป็นประชาธิปไตย มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นบุคคลอื่น มีความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความต้องการมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชาตรี เมืองนาโพธิ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง คุณสมบัติของบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจเอกชน ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพที่ภาคเอกชนเห็นว่า สำคัญมาก ได้แก่ ความกระตือรือร้น ความฉลาด ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีไหวพริบ ปฏิภาณ ความขยันหมั่นเพียร ส่วนคุณสมบัติด้านความรู้และประสบการณ์ทางภาคธุรกิจเอกชนเห็นว่าสำคัญมาก ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ได้ปฏิบัติ ความเอาใจใส่และรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ความคิดริเริ่ม ความรู้เฉพาะวิชาที่เรียน และความสามารถในการประยุกต์ใช้กับงานที่ทำ ซึ่งตรงกับ สำนักงานจัดหางานจังหวัดระยอง (2547) พบว่าคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งอีกประการ คือ ผู้บริหารต้องการพนักงานที่มีวุฒิภาวะ มีความละเอียดรอบคอบ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถทำงานได้ดี โดยไม่ต้องควบคุม หรือ ตรวจจับ มีความสุขุมรอบคอบในการทำงาน สามารถทำงานทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างดี และปลอดภัย เป็นผู้ที่มีความผูกพันและรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย โดยมาทำงานอย่างสม่ำเสมอ มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มีความห่วงใย และความมุ่งหมายที่ดีเกี่ยวกับอนาคตของหน่วยงาน

3.4 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อศ.บ.)ด้านเจตคติและค่านิยม มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมากทุกรายการ สอดคล้องกับผลการศึกษาริวิจัยของ อุษาพรรณ นิรันดร์ศรี (2543: 77) ที่ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านเจตคติและค่านิยม มีในระดับมาก โดยบัณฑิตเกษตรจะต้องมีความรักและเอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมายมากที่สุด กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นว่าบัณฑิตเกษตรควรมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เจตคติและค่านิยมที่อยากให้นักศึกษามีในระดับมากที่สุดคือในด้านความรักและ เอาใจใส่ต่องานที่ได้รับมอบหมาย เห็นว่าอาชีพเกษตรมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ และเห็นคุณค่าของตนเอง เมื่อจำแนกความคิดเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าความเห็นของผู้บริหารและคณาจารย์ มีความแตกต่างกับความเห็นของผู้บังคับบัญชา/นายจ้าง โดยที่ผู้บังคับบัญชา/นายจ้างมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหารและคณาจารย์ และผู้บังคับบัญชา/นายจ้างมีความคิดเห็นแตกต่างจากบัณฑิตเกษตร โดยผู้บังคับบัญชา/นายจ้าง มีค่าเฉลี่ยระดับ ความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหาร แสดงว่าในสถาบันการศึกษาอ้างคำหนึ่งถึง คุณลักษณะด้านเจตคติและค่านิยมของบัณฑิตที่น้อยกว่าความต้องการของนายจ้างทั่วไป

เมื่อพิจารณารายด้านในแต่ละรายการ พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวม มากทุกรายการ โดยเฉพาะด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีความซื่อสัตย์ สุจริต รองลงมาได้แก่ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีความสุขภาพทั้งกาย วาจา จิตใจ ยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณอย่างเคร่งครัด ยึดมั่นในหลักธรรม คำสั่งสอน และนำมาปฏิบัติให้เห็นผลจริง เป็นพุทธบริษัทที่ดี ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ความต้องการด้าน มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ บัญญัติ กุศลสถาพร (2532: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องความต้องการคุณลักษณะของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ผู้ประกอบการหรือผู้จัดการให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่คุณลักษณะของผู้สมัครงานเป็น 2 อันดับ อันดับแรก คือความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์มากกว่า 50 % ซึ่งจะช่วยให้กิจการของบริษัทเป็นไปด้วยความก้าวหน้าและสะดวกแก่การปกครองดูแล รวมไปถึงคุณธรรม จริยธรรม

และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ จะส่งผลดีต่อบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมสัน ยอดสุทธิ (2540: 8) ที่กล่าวว่า ในระบบการศึกษาทุกระดับ จุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อปลูกฝังให้เกิดกับตัวผู้เรียนหลายประการ ในจำนวนดังกล่าวประกอบด้วยคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อให้สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

4. ผลการเปรียบเทียบความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พิจารณาในแต่ละด้านและภาพรวม สรุปได้ดังนี้

4.1 การเปรียบเทียบความต้องการด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ ระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบาพบว่า ความต้องการของสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา ในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน และมีความต้องการอยู่ในลำดับสุดท้าย อาจเป็นเพราะทั้งสถานประกอบการอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา ต่างตระหนักว่าการมีคุณลักษณะในด้านความรู้ความเข้าใจทางวิชาการนั้น ตัวบัณฑิตจะต้องพึงแสดงออกในงานอยู่แล้วตามสถานภาพความรู้ความเข้าใจของตนที่ได้ศึกษามา ซึ่งตรงกับ ศักดิ์ไทย สรภิจักร (2545: 111) ได้ให้ความหมายของคำว่า บทบาทคือ การกระทำหรือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่อยู่ในสถานภาพนั้นๆ ดังนั้นบทบาทจึงเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม หรือตามลักษณะของการรับบทบาท เป็นผลรวมของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่ ซึ่งในส่วนของงานนั้นเราสามารถเรียนรู้ได้โดยมีพื้นฐานแห่งความรู้เป็นส่วนประกอบ ซึ่งจากสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คมสัน ยอดสุทธิ (2542 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านายจ้างต้องการให้บัณฑิตเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำความรู้มาใช้กับงานได้ รวมทั้งควรเพิ่มทักษะด้านคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมอีกด้วย อย่างไรก็ตามลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามความเห็นของบัณฑิต กับผู้บริหารที่ไม่แตกต่างกันนั้น จากการศึกษาของ คมสัน ยอดสุทธิ (2542: บทคัดย่อ) ทำให้สามารถอธิบายได้ว่า ความมุ่งหวังในคุณลักษณะของบัณฑิตโดยผู้บริหารกับผลผลิตซึ่งเป็นบัณฑิตเป็นไปตามคาดหวังของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่

4.2 การเปรียบเทียบความต้องการด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ ระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบาพบว่า ความต้องการของสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน และมีความต้องการเป็นอันดับแรก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นายจ้าง มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะด้านความสามารถในการปฏิบัติงานไว้ค่อนข้างสูง จากผลการศึกษาในครั้งนี้ คล้ายคลึงกับผลการศึกษากาวิวิจัยของ อรดา ศุภทรัพย์ (2541 : 37) ที่พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่นายจ้างต้องการมากที่สุดคือ ต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานแต่ต้องประกอบในด้านความสามารถที่นายจ้างต้องการแตกต่างไปจากการศึกษาครั้งนี้ โดย อรดา ศุภทรัพย์ พบว่า นายจ้างต้องการบัณฑิตที่มีความสามารถในการประสานงาน แต่การศึกษาครั้งนี้พบว่า ความสามารถตามความเห็นของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ความรับผิดชอบในงานที่รับมอบหมาย นำความรู้มาประยุกต์ใช้ในงาน และการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของ คมสัน ยอดสุทธิ (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า คุณลักษณะและความสามารถในการปฏิบัติงานของ บัณฑิตเกษตรของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งประเมินโดยนายจ้างพบว่า อยู่ในระดับดี ประเด็นความสามารถมีความสอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย เอาใจใส่ต่องานที่รับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ นายจ้าง

ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อให้บัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปได้ควรปรับปรุงในการปฏิบัติงานคือ ต้องเป็นผู้มีความตั้งใจในการทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง และควรฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของหน่วยงาน ส่วนความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าผู้บังคับบัญชา และ มีความแตกต่างกันทางสถิตินั้นอาจสะท้อนได้จากผลการศึกษาคมสัน ยอดสุทธิ (2540: บทคัดย่อ) ที่พบว่าในทำนองเดียวกันว่า บัณฑิตเป็นภาระของสถาบันการศึกษาที่ต้องทำการปรับปรุงคุณลักษณะด้านนี้ให้นักศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการปฏิบัติงานจริงเพิ่มขึ้น

4.3 การเปรียบเทียบความต้องการด้านบุคลิกภาพ ระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา พบว่า สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า บัณฑิตควรมีบุคลิกภาพที่ดีในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าความสำคัญของบุคลิกภาพของบัณฑิตมีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานไม่น้อย การศึกษาครั้งนี้จึงสอดคล้องกับผลการศึกษาคณาวิชัยของอรดา ศุภทรัพย์ (2541: 37) พบว่า คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของบัณฑิต นายจ้างให้ความสำคัญในระดับต้น ๆ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ สุจริต เช่นเดียวกับการศึกษาอื่นๆ ที่นอกเหนือจากบัณฑิตมหาวิทยาลัยก็พบในทำนองเดียวกัน อาทิ ประหยัด มะโนพะเส้า (2535: บทคัดย่อ) พบว่า บุคลิกภาพของเกษตรอำเภอด้านมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการทำงานกับเพื่อนร่วมงานและบุคคลภายนอก พนารัตน์ วิศวะเทพนิมิตร (2539 :บทคัดย่อ) พบว่า สมรรถนะ ฟังประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ในปี พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2549 ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน มีจำนวน 12 สมรรถนะ และในจำนวนดังกล่าวสมรรถนะด้านบุคลิกภาพผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญในระดับแรก การศึกษาครั้งนี้จึงสอดคล้องกับการศึกษาที่กล่าวถึงแล้วข้างต้น รวมทั้งการศึกษานี้ยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง ผู้บริหาร นายจ้าง และบัณฑิตมีความเห็นต่อความสำคัญของลักษณะด้านบุคลิกภาพในระดับเดียวกัน

4.4 การเปรียบเทียบความต้องการด้านเจตคติและค่านิยม ระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา พบว่า สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการในด้านนี้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตควรมีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการประกอบอาชีพ แสดงให้เห็นว่าในสถาบันการศึกษายังต้องคำนึงถึง คุณลักษณะด้านเจตคติและค่านิยมของบัณฑิต ในระบบการศึกษาทุกระดับ จุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อปลูกฝังให้เกิดกับตัวผู้เรียนหลายประการ ในจำนวนดังกล่าวประกอบด้วยคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม เพื่อให้สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาคณาวิชัยของยอดสุทธิ (2542: บทคัดย่อ) ได้พบว่าประเด็นที่นายจ้างให้ความสนใจไม่น้อยเช่นกัน นายจ้างจึงประสงค์ให้สถาบันการศึกษาควรสอนให้นักศึกษารู้จักแสดงความคิดเห็น ปลูกฝังจริยธรรม ตั้งแต่เป็นนักศึกษา ในขณะที่ พนารัตน์ วิศวะเทพนิมิตร (2539: บทคัดย่อ) ก็พบในทำนองเดียวกันว่าผู้เชี่ยวชาญประสงค์ให้บัณฑิตพยาบาลได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมและจริยธรรม จึงเป็นหนึ่งในสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตพยาบาลที่ผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดไว้ แม้ว่าจากงานวิจัยของคมสัน ยอดสุทธิ และพนารัตน์ วิศวะเทพนิมิตร จะมีได้กล่าวถึงประเด็นเจตคติและค่านิยมไว้ในจริยธรรมก็ตาม แต่จากจุดมุ่งหมายของการศึกษาทั่วไปตั้งแต่กล่าวถึงข้างต้น ทำให้เห็นว่าการปลูกฝังจริยธรรมที่ดี ทำให้นักศึกษามีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อเรื่องที่ได้รับการปลูกฝัง จึงทำให้เห็นว่าการปลูกฝังจริยธรรมเพื่อให้เกิดเจตคติ หรือค่านิยมที่ดีต่อสังคม จะมีส่วนเกื้อหนุนให้นักศึกษาสามารถไปประกอบอาชีพหลัง

สำเร็จการศึกษาได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษาจึงสะท้อนให้สถานศึกษาให้ความสำคัญและมุ่งมั่นในการเสริมสร้างจริยธรรม เพื่อให้บัณฑิตได้เจตคติ และค่านิยมที่ดีต่อการประกอบอาชีพ และการประกอบอาชีพที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.5 การเปรียบเทียบความต้องการในภาพรวม ระหว่างสถานประกอบการอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา พบว่า สถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบา มีความต้องการด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านเจตคติและค่านิยมไม่แตกต่างกัน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านายจ้างต้องการบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะในด้านต่างๆ ด้วยความพร้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรดา ศุภทรัพย์ (2541 : 32-41) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตบริหารธุรกิจที่นายจ้างต้องการคือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตบริหารธุรกิจที่นายจ้างต้องการมากที่สุดคือ คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถรองลงมา ได้แก่ คุณลักษณะด้านจริยธรรมและคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านความรู้ความสามารถพิเศษ ตามลำดับ และคุณลักษณะที่นายจ้างต้องการทั้ง 4 ด้านนี้ยังแบ่งเป็นคุณลักษณะย่อยๆ ที่ต้องการดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานต้องการมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการประสานงาน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขามากด้วย คุณลักษณะด้านจริยธรรมและคุณธรรมที่นายจ้างต้องการมากที่สุด ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ แบ่งเป็น 4 ด้าน คุณลักษณะที่นายจ้างต้องการมากที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ มีความรับผิดชอบ มีมนุษยสัมพันธ์ ร่างกายแข็งแรง และควบคุมอารมณ์ได้ดี คุณลักษณะอันดับสุดท้ายที่นายจ้างต้องการ คือคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถพิเศษ ซึ่งมีคุณลักษณะย่อยที่นายจ้างต้องการมากที่สุด คือ การวางแผนและภาษาต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของสถานประกอบการเกี่ยวกับความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมระดับปริญญาตรี 4 ปี อยู่ในระดับปานกลางและในด้านสาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมการจัดการโลจิสติกส์ เป็นสาขาที่มีความต้องการสูงสุด ซึ่งปัจจุบันกำลังขาดแคลนบัณฑิตอยู่มาก จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะพัฒนาการเรียนการสอนและสร้างหลักสูตรในสาขานี้ และต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้ดียิ่งๆขึ้นไป และควรมีการดำเนินการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐและเอกชน

2. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรม ศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก และในด้านสาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรม มีความต้องการสูงสุด ซึ่งควรมีการส่งเสริมให้สถาบันผลิตบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีวิศวกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพ เข้าใจด้านเนื้อหาวิชาการอย่างถ่องแท้ และควรผลิตบัณฑิตให้มีความสอดคล้องกับความต้องการในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจต่างๆ

3. ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต ใน 4 ด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ และด้านเจตคติและค่านิยม อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านความรู้และความเข้าใจทางวิชาการ จากผลการศึกษาแม้ว่าจะพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนี้จะอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่สถาบันการศึกษาควรให้ความสนใจปรับปรุงแก้ไขในการเพิ่มความรู้ความเข้าใจ หรือกำหนดให้มีหลักสูตรเพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ ความเข้าใจในการประเมินผลงานทางอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อใช้ในการวางแผน หรือกำหนด แนวทางการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น และควรปลูกฝังให้นักศึกษาได้ติดตามข่าวสาร หรือการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีทางอุตสาหกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพราะปัจจุบันนี้การเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความรวดเร็วมาก หากบัณฑิต ไม่สามารถติดตามการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีได้ทันแล้ว ย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานของตนเองที่ไม่อาจพัฒนาให้ทัดเทียมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงได้

3.2 ด้านความสามารถในการปฏิบัติงานจากผลการศึกษาแม้ว่าจะพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนี้จะอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่สถาบันการศึกษาควรได้ดำเนินการปลูกฝังความสามารถ หรือปรับปรุงพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้เป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น ควรมีการมอบหมายงานให้นักศึกษาในชั้นเรียน หรือในภาคปฏิบัติ ควรติดตามและตรวจสอบให้นักศึกษาได้ดำเนินการตามที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ตรงต่อเวลา พร้อมทั้งให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงสิ่งที่ได้รับ การปลูกฝังโดยสถาบัน การกำหนดแนวปฏิบัติเช่นนี้อาจส่งผล จะช่วยทำให้บัณฑิตที่ไปสู่ตลาดแรงงานมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

3.3 ด้านบุคลิกภาพ จากผลการศึกษาแม้ว่าจะพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านนี้จะอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่สถาบันการศึกษาควรได้ดำเนินการปลูกฝังให้บัณฑิตมีความกระตือรือร้นในการเรียนซึ่งจะส่งผลที่ดีในอนาคต ในโอกาสที่บัณฑิตเหล่านี้จะเข้าไปทำงานด้านต่างๆ รวมไปถึงการสร้างกิจกรรมต่างๆ ให้ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งจะส่งผลให้บัณฑิตมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3.4 ด้านเจตคติและค่านิยมบุคลิกภาพ จากผลการศึกษาแม้ว่าจะพบว่า คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ด้านนี้จะอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่สถาบันการศึกษาควรได้ดำเนินการเน้นในกระบวนวิชาที่นักศึกษา ลงทะเบียนเรียน อาจารย์ผู้สอนควรได้สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในระหว่างการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งปลูกฝังให้นักศึกษามีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อวิชาชีพอุตสาหกรรม โดยเน้นให้เห็นว่าประโยชน์ของหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตร์ จะช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญขึ้น ผู้ศึกษาควรนำเจตคติที่ดีเหล่านี้ไปช่วยกันปรับปรุงแก้ไข พร้อมช่วยกันพัฒนาการอุตสาหกรรมให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในสาขาอาชีพอื่นๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรนั้นๆ และจะช่วยในการปรับปรุง แก้ไข บุคลากรในองค์กรได้
2. ควรทำการศึกษาร่วมกับกลุ่มนักศึกษาสถาบันอื่นๆ เพื่อทำการเปรียบเทียบผลที่ได้รับ ทั้งนี้ผลการศึกษาคงจะเป็นมุมมองในการแก้ไขปัญหาการผลิตบัณฑิตของสถาบันที่เฉพาะเจาะจงเพิ่มขึ้น
3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะมีการศึกษาความต้องการใช้ผู้สำเร็จการศึกษาจำแนกตามอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมขนาดกลาง และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เพื่อจะได้ข้อมูลเพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์และความเมตตาจากอาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พอพันธ์ สุทธิวิณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ร่วม ที่ให้ความกรุณาแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารงานอุตสาหกรรมทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แก่ผู้วิจัย อีกทั้งคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย สถานประกอบการและกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ขอขอบพระคุณทุกท่าน ซึ่งมีอาจกล่าวถึงได้ทั้งหมด และสิ่งสำคัญที่สุดคือ กำลังใจจาก บิดา มารดา และครอบครัวทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. 2539. ผลการสำรวจความต้องการกำลังคนในภาคอุตสาหกรรมไทย. กรุงเทพฯ:

กระทรวงฯ.

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. 2544. แผนพัฒนาการศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. จันทบุรี: คณะฯ.

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์. 2548. แผนพัฒนาการศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และอัญมณีศาสตร์. จันทบุรี: คณะฯ.

คมสัน ยอดสุทธิ. 2540. รายงานการวิจัยการศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการทำงานของบัณฑิต. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิตรา มาตานุสรณ์. 2537. การศึกษาความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในตลาดแรงงานกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ภาควิชาอุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาติรี เมืองนาโพธิ์. 2542. คุณสมบัตินักบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจเอกชน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539. รายงานการศึกษาศาสนาบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ: ทบวงฯ.

นงเยาว์ ชัยเสรี. (เมษายน-พฤษภาคม 2529). "มองการศึกษา," ปัญหาการศึกษาแห่งชาติ. 20(4): 23.

บัญญัติ กุศลสถาพร. 2532. รายงานการวิจัยเพื่อประเมินผลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเรื่องความต้องการคุณลักษณะของแรงงานภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. กรุงเทพฯ : สำนักงานศึกษาธิการ เขตการศึกษา 12.

- บริบูรณ์ เสนาะลำ้. 2539. การศึกษาความต้องการกำลังคนด้านเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมของ
สถานประกอบการ. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (บริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ประสิทธิ์ อังกินันท์. 2539. การศึกษาความต้องการของผู้ประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม. (นโยบายและการวางแผน). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประยัต มะโนพะลำ้. 2535. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเกษตรกรอำเภอดำเนินสะดวกตามความต้องการของข้าราชการ
ผู้ได้บังคับบัญชาในจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (ส่งเสริมการเกษตร). มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พนารัตน์ วิศวะเทพนิมิตร. 2539. สมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ใน พ.ศ.2544-2549.
วิทยานิพนธ์ พ.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลย์พร ศรีเชียงราย. 2545. การติดตามผลบัณฑิตระดับปริญญาโทของศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สภาอุตสาหกรรมจังหวัดจันทบุรี. 2550. รายชื่อสถานประกอบการในภาคตะวันออก. จันทบุรี: สภาฯ.
- สายชล พิมพ์มิ่งกล. 2545. การศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต. วิทยานิพนธ์
คอ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สำนักงานจัดหางานจังหวัดระยอง. 2547. สรุปผลการจัดตลาดนัดแรงงาน (นัดพบใหญ่). ระยอง: สำนักงานฯ.
- สุธีระ ประเสริฐสรรพ. (มีนาคม-เมษายน 2551). "โลจิสติกส์ : ศาสตร์แห่งการเอาชนะในเวทีแข่งขัน," ประชาคม
วิจัย. 12(72) : 4-5.
- อรดา ศุภทรัพย์. 2541. "การวิจัยเชิงบรรยาย" ใน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตบริหารธุรกิจที่นาย
จ้างต้องการ. หน้า 32-41. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุษาพรรณ นรินทร์ศรี. 2543. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตเกษตร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle-W.1970. **Educational and Psychological Measurement.** 4 th ed.
Tokyo Japan : McGraw – Hill Kogabusta.

แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี

Marketing Trend of Wood processing product in Chanthaburi Province

อรุณรัตน์ อุดหนุน

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและอัญมณีศาสตร์ มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี โดยใช้แนวคิดของคอตเลอร์ (Kotler) ได้กำหนดส่วนประสมการตลาด (4P's)ไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยใช้เทคนิคเดลฟายในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการแนะนำอ้างอิงจากผู้เชี่ยวชาญแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang) ของแต่ละข้อความ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และมีความเป็นไปได้ที่แนวโน้มด้านผลิตภัณฑ์ บานประตูขนาด 80 x 200 ซม. วงกบขนาด 80 x 200 ซม. และบานหน้าต่างขนาด 60 x 100 ซม. จะมีการจำหน่ายสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านราคา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และมีความเป็นไปได้ที่แนวโน้มด้านราคา บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง จะมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากไม้แปรรูปมีราคาสูงขึ้น และจะเพิ่มราคาสูงขึ้นตามสภาวะตลาดและวัตถุดิบที่ใช้ รวมทั้งในส่วนผู้ผลิตที่จำหน่ายสินค้าเป็นเงินสด จะมีส่วนลดให้แก่ผู้ค้าปลีก อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการจัดจำหน่าย พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ที่แนวโน้มด้านการจัดจำหน่าย บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง จะมีทำเลที่ตั้งประตูกรรมเพิ่มมากขึ้น และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้มีมากขึ้น อยู่ในระดับมาก 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และมีความเป็นไปได้ที่แนวโน้มด้านการส่งเสริมการตลาด บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง จะมีการปรับเปลี่ยนสินค้ามีน้อยลง และการประชาสัมพันธ์โดยพนักงานขายจะมีเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวโน้มการตลาด ผลิตภัณฑ์ไม้ จันทบุรี ส่วนประสมการตลาด

Abstract

The purposes of this research study were to study the marketing trend of wood processing product in Chanthaburi province by using Kotler's concept that assigns marketing mixes into 4P's, Product, Prices, Places and Promotion. Delphi's technique was used for collecting data from 21 experts. The statistics for analyzing the data were Median, Mode and Interquartile range.

The results were as follows : 1) The product was found that the experts have the same opinion that it is possible to sell 80 x 200 cm. doors product, 80 x 200 cm. frame and 60 x 100 cm. window in

the highest volume. 2) The prices was found that the experts have the same opinion that it is possible to rise the prices of door, frame and window because the costs of lumber and other raw materials trend increase according to market price. 3) The place was found that the experts have the same opinion that it is possible to get rid of express that the factory affecting the selling volume of wood door, frame and windows are location of shop design and technology in the products. 4) The promotion was found that the experts have the same opinion that it is possible to decrease refund service and increase public relations by increasing the sales staff.

Keywords : Marketing trend, Wood processing product, Chanthaburi Marketing mix

บทนำ

อุตสาหกรรมการแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรมในประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่อุตสาหกรรมไม้แบบสำเร็จ อุตสาหกรรมการผลิตวงกบ ประตู หน้าต่าง อุตสาหกรรมบ้านสำเร็จรูป ซึ่งอุตสาหกรรมต่างๆ เหล่านี้ ได้กระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อสนองความต้องการของตลาด (อำนาจ ศรีแสงฤทธิ์. 2545: 12) โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตวงกบ ประตู หน้าต่าง ในจังหวัดจันทบุรี มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ต่อเศรษฐกิจภายในจังหวัด ในด้านการตลาดของสินค้าที่ทำจากไม้ อันได้แก่ วงกบ ประตู หน้าต่าง จะทำมาจากไม้ซึ่งมีมากมายหลายชนิด และมีคุณภาพแตกต่างกัน ดังนั้นราคาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดตัวหนึ่งในการซื้อขาย รองลงมาคือคุณภาพและบริการในธุรกิจอุตสาหกรรมการแปรรูปไม้เพื่อจำหน่ายของประเทศไทย มีการเจริญเติบโตอย่างมากในทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งสังเกตจากปริมาณความต้องการภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น และปริมาณการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอีกด้วยเช่นกัน (สมบุรณ์ คันธโชติ. 2542: 170)

ในส่วนพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ในปัจจุบันนี้มีผู้สนใจในการเป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ในส่วนของบริษัท “ประดิษฐ์กรรมไม้” เพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีทั้งผู้ผลิตรายย่อยและรายใหญ่รวมไปถึงทั้งที่ถูกต้องตาม พรบ.ป่าไม้ และไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เมื่อสภาวะการตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ คือวงกบ ประตู หน้าต่างเริ่มดีขึ้น จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันสูง อีกทั้งยังเกิดปัญหาการผลิตของโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรมก็คือ การลักลอบนำไม้ผิดกฎหมายมาทำการผลิตทำให้โรงงานที่ซื้อไม้ถูกต้องตามกฎหมายมาใช้ต้องจ่ายเงินมากกว่าโรงงานที่ลักลอบตัดไม้หรือซื้อไม้เถื่อน

ดังนั้นโรงงานที่ทำถูกต้องจึงอยู่ไม่ได้ เพราะต้นทุนสูงซึ่งทำให้ผลิตภัณฑ์ไม้มีราคาสูงตามไปด้วย จากสภาพการผลิตดังกล่าวจะเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการผลิตสินค้าไม้ ก็คือ สภาพการขาดแคลนไม้ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ฉะนั้นจึงต้องมีการวางแผน จัดหาวัตถุดิบเพื่อมาสนองตอบต่อปริมาณความต้องการไม้อย่างเพียงพอในการผลิต ผลิตภัณฑ์ไม้ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรีว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดำเนินการวิจัยเนื่องจากเทคนิค เดลฟายจะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยแนวโน้ม โดยเฉพาะเรื่องส่วนประสมการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในอนาคตเพราะเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่เก็บรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพตามที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

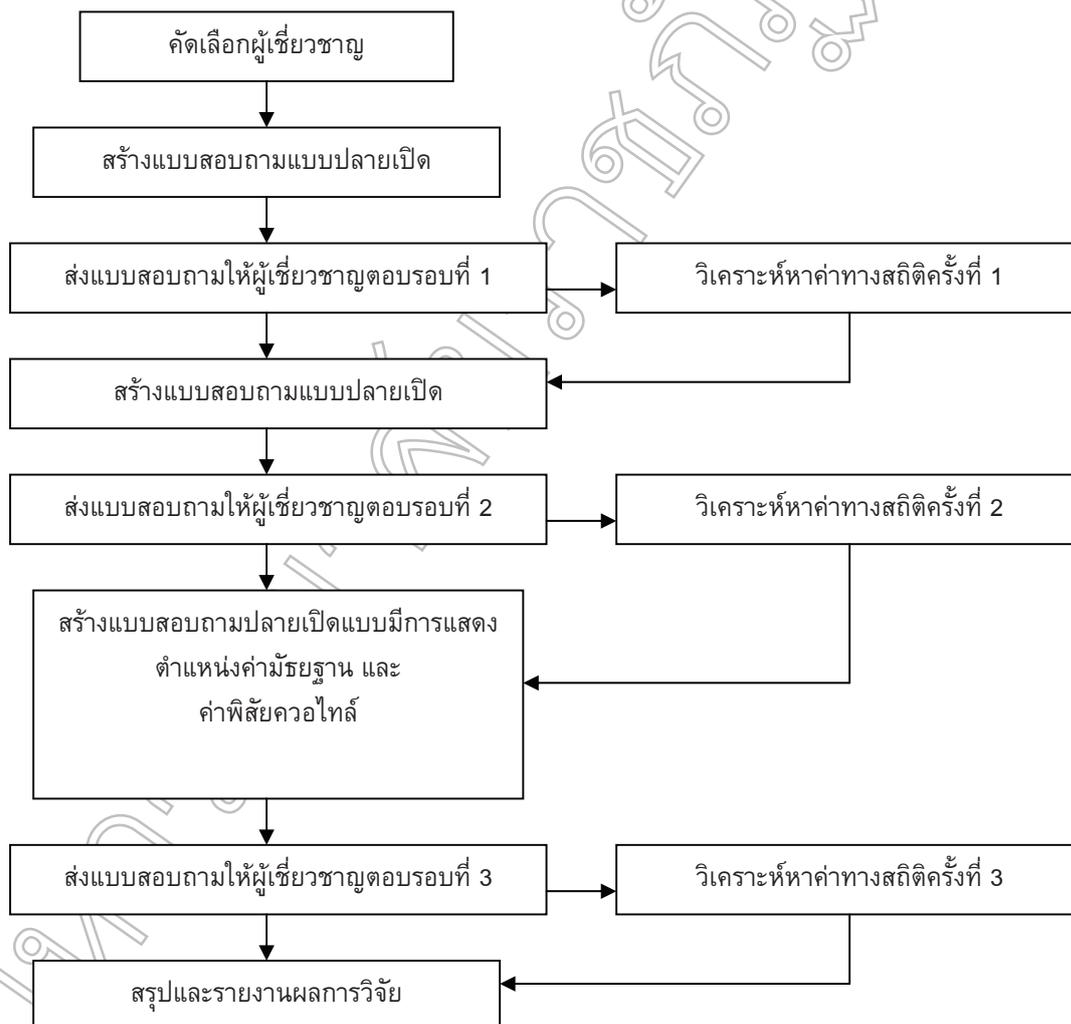
เพื่อศึกษาแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี โดยมีตัวแปรดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ช่วยในการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยแสดงตามแผนผัง ดังภาพประกอบนี้

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโรงงานแปรรูปไม้ โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม ซึ่งได้แก่ บุคคลหรือนักวิชาการทั้ง ภาครัฐและภาคเอกชน จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาจากการใช้เทคนิคแนะนำอ้างอิงแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านผลิตภัณฑ์
- 2.2 ด้านราคา
- 2.3 ด้านการจัดจำหน่าย
- 2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามมีดังนี้คือ

1. แบบสอบถามรอบที่ 1 แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง (Opened Ended Form) เพื่อให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1.1 ด้านผลิตภัณฑ์
- 1.2 ด้านราคา
- 1.3 ด้านการจัดจำหน่าย
- 1.4 การส่งเสริมการตลาด

2.แบบสอบถามรอบที่ 2 แบบสอบถามปลายปิด โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบปลายปิดซึ่งใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ซึ่งได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1

3.แบบสอบถามรอบที่ 3 แบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scales) มีลักษณะเช่นเดียวกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 มีการแสดงตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) ที่คำนวณได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 รวมทั้งตำแหน่งของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นๆ ตอบในแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความร่วมมือในการทำการวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงเข้าชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ กับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง เพื่อขอความสมัครใจในการตอบแบบสอบถามโดยที่ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยและตอบแบบสอบถามครั้งนี้จำนวน 21 คน

2. แบบสอบถามรอบที่ 1 ผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามส่งผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง และรับแบบสอบถามกลับหลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นลงในแบบสอบถาม โดยรูปแบบของแบบสอบถามนั้นเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ตามวัน เวลา ที่กำหนดนัดหมาย ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์ และขั้นปิดการสัมภาษณ์

3. หลังจากผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน แล้วในรอบที่ 1 ผู้วิจัยเสนอแบบสอบถามที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากรอบที่ 1 เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) โดยแบบสอบถามในรอบที่ 2 นี้จะแบ่งเป็น 4 ด้านเช่นเดียวกับแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งจะประกอบไปด้วยด้านต่างๆ ดังนี้

- 3.1 ด้านผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง
- 3.2 ด้านราคา แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง
- 3.3 ด้านการจัดจำหน่าย แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง
- 3.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายวัน เวลา สถานที่กับผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง และเข้าชี้แจงอธิบายเกี่ยวกับแบบสอบถามในรอบนี้ในวัน เวลาที่ได้นัดหมายไว้

4. หลังจากผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน แล้วในรอบที่ 2 ผู้วิจัยเสนอแบบสอบถามฉบับเดียวกัน เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 แต่แสดงตำแหน่งของค่ามัธยฐาน (Median) และขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ที่คำนวณได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 รวมทั้งตำแหน่งของคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญคน นั้นๆ ตอบในแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้พิจารณา ทบทวนคำตอบเดิมของตนเองโดยแบบสอบถามในรอบนี้แสดงให้เห็นว่า คำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเป็นอย่างไร มีความสอดคล้องหรือแตกต่างไปจากค่ามัธยฐานและขอบเขตของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบทั้งหมดอย่างไร และนำคำตอบที่ได้ในรอบนี้มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าฐานนิยมแต่ละข้อความอีกครั้งเพื่อแปลผลสรุปว่าเป็นแนวโน้มการตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 1

กระทำโดยการนำข้อความที่ได้จากแบบสอบถามมาสังเคราะห์ โดยการนำเนื้อหาหรือข้อความที่ซ้ำซ้อนมาจัดลำดับและตัดความซ้ำซ้อนของข้อความออก และได้นำข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพิ่มเติมในเนื้อหาโดยทำการแบ่งแยกข้อมูลได้ดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง โดยการนำข้อความที่ได้มาตั้งเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 2

1.2 ด้านราคา แบ่งเป็น บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง โดยการนำข้อความที่ได้มาตั้งเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 2

1.3 ด้านการจัดจำหน่าย แบ่งเป็น บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง โดยการนำข้อความที่ได้มาตั้งเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 2

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด แบ่งเป็น บานประตู วงกบ และบานหน้าต่าง โดยการนำข้อความที่ได้มาตั้งเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 2

2. วิเคราะห์ข้อมูลรอบที่ 2 และข้อมูลรอบที่ 3

กระทำโดยใช้สถิติดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median)

ค่ามัธยฐานที่หาได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (พงค์ศิริ สาลี. 2525 : 20)

ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้น	มากที่สุด
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้น	มาก
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้น	ปานกลาง
ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้น	น้อย
ค่ามัธยฐานต่ำกว่า 1.50	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้น	น้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินเป็นข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

2.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

พิสัยระหว่างควอไทล์ คือ ระยะเวลาระหว่างควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ถึงควอไทล์ที่ 1 (Q_1) มีสูตรการหาของ บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 82) ดังนี้

$$IR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ IR แทน Interquartile range
 Q_3 แทน ควอไทล์ที่ 3
 Q_1 แทน ควอไทล์ที่ 1

เกณฑ์การตัดสินค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ไม่สูงเกินกว่า 1.50

2.3 ค่าฐานนิยม (Mode)

เกณฑ์การตัดสินค่าความสมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1

3. เกณฑ์การตัดสิน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลว่าแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม่ในจังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การตัดสินดังนี้

3.1 เป็นข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

3.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ไม่สูงเกินกว่า 1.50

3.3 ค่าความสมบูรณ์ของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่องแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี สรุปได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์

1.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านผลิตภัณฑ์ บานประตู ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 1.1.1 บานประตูที่จำหน่ายมากที่สุดมีขนาด 80 x 200 ซม.
- 1.1.2 ไม้แปรรูปที่นำเข้ามาจากต่างประเทศที่ใช้ผลิตบานประตูนำมาใช้น้อยลง
- 1.1.3 รูปแบบของบานประตูเน้นความทนทาน
- 1.1.4 ลวดลายของบานประตูมีการออกแบบหลากหลาย
- 1.1.5 การนำไม้แปรรูปที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อผลิตบานประตูลดลง
- 1.1.6 การนำไม้เกษตรหรือไม้ป่าสวนเล็ก เช่น ไม้มะม่วง ไม้ทุเรียน ไม้กระถิน

เทพา เป็นต้น มาใช้เป็นวัสดุดิบมากขึ้น

1.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านผลิตภัณฑ์ วงกบ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 1.2.1 วงกบประตูที่จำหน่ายมากที่สุดมีขนาด 80 x 200 ซม.
- 1.2.2 วงกบจะผลิตจากไม้ที่มีความหนา 2 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว
- 1.2.3 วงกบหน้าต่างที่จำหน่ายมากที่สุดมีขนาด 120 x 100 ซม.
- 1.2.4 การนำไม้เกษตรหรือไม้ป่าสวนเล็ก เช่น ไม้มะม่วง ไม้ทุเรียน ไม้กระถิน

เทพา เป็นต้น มาใช้เป็นวัสดุดิบมากขึ้น

1.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านผลิตภัณฑ์ บานหน้าต่าง ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 1.3.1 บานหน้าต่างที่จำหน่ายมากที่สุดมีขนาด 60 x 100 ซม.
- 1.3.2 ไม้แปรรูปที่นำมาผลิตได้แก่ ไม้กระยาเลย
- 1.3.3 รูปแบบของบานหน้าต่างเน้นความทนทาน
- 1.3.4 ลวดลายหน้าต่างเน้นความสวยงาม
- 1.3.5 การนำไม้แปรรูปที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อผลิตลดลง
- 1.3.6 การนำไม้เกษตรหรือไม้ป่าสวนเล็กมาใช้มากขึ้น

2. ด้านราคา

2.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านราคา บานประตู ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 2.1.1 ราคาประตูจะสูงขึ้นเนื่องจากไม้แปรรูปมีราคาสูงขึ้น
- 2.1.2 สำหรับผู้ผลิตที่จำหน่ายสินค้าเป็นเงินสดจะมีส่วนลดให้ผู้ค้าปลีก
- 2.1.3 ราคาประตูจะเพิ่มขึ้นตามวัตถุดิบที่ใช้

2.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านราคา วงกบ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 2.2.1 ราคาวงกบเพิ่มสูงขึ้นตามสภาวะตลาด
- 2.2.2 กำหนดระยะเวลาการชำระสินค้าอยู่ที่ 30 วัน
- 2.2.3 ราคาวงกบสามารถยืดหยุ่นได้ตามปริมาณการสั่งซื้อ
- 2.2.4 ราคาวงกบจะสูงขึ้นเนื่องจากไม้แปรรูปมีราคาสูงขึ้น
- 2.2.5 สำหรับผู้ผลิตที่จำหน่ายสินค้าเป็นเงินสดจะมีส่วนลดให้ผู้ค้าปลีก
- 2.2.6 ราคาวงกบจะเพิ่มขึ้นตามวัตถุดิบที่ใช้

2.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านราคา บานหน้าต่าง ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 2.3.1 ราคابานหน้าต่างเพิ่มสูงขึ้นตามสภาวะตลาด
- 2.3.2 ราคابานหน้าต่างสามารถยืดหยุ่นได้ตามปริมาณการสั่งซื้อ
- 2.3.3 ราคابานหน้าต่างจะสูงขึ้นเนื่องจากไม้แปรรูปมีราคาสูงขึ้น
- 2.3.4 ผู้ผลิตที่จำหน่ายสินค้าเป็นเงินสดจะมีส่วนลดให้ผู้ค้าปลีก
- 2.3.5 ราคابานหน้าต่างจะเพิ่มขึ้นตามวัตถุดิบที่ใช้

3. ด้านการจัดจำหน่าย

3.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดจำหน่าย บานประตู ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 3.1.1 ท่าเลที่ตั้งของการประดิษฐ์กรรมบานประตูมีเพิ่มขึ้น
- 3.1.2 การขนส่งสินค้าจะมีการเปลี่ยนแปลงคือผู้ซื้อเป็นฝ่ายออกค่าใช้จ่าย
- 3.1.3 กระบวนการสั่งซื้อง่ายขึ้น
- 3.1.4 การนำเทคโนโลยีมาใช้ มีมากขึ้น เช่น ใบบันทึกด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อย
- 3.1.5 การขายตรงมีมากขึ้น

3.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดจำหน่าย วงกบ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 3.2.1 ทำเลที่ตั้งของการประดิษฐ์กรรมวงกบมีเพิ่มขึ้น
- 3.2.2 การขนส่งสินค้าจะมีการเปลี่ยนแปลงคือผู้ซื้อเป็นฝ่ายออกค่าใช้จ่าย
- 3.2.3 กระบวนการสั่งซื้อง่ายขึ้น
- 3.2.4 การนำเทคโนโลยีมาใช้ มีมากขึ้น เช่น ใบบ่งสินค้าด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อย

- 3.2.5 การขายตรงมีมากขึ้น

3.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดจำหน่าย บานหน้าต่าง ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 3.3.1 ทำเลที่ตั้งของการประดิษฐ์กรรมหน้าต่างมีเพิ่มขึ้น
- 3.3.2 การขนส่งสินค้าจะมีการเปลี่ยนแปลงคือผู้ซื้อเป็นฝ่ายออกค่าใช้จ่าย
- 3.3.3 กระบวนการสั่งซื้อง่ายขึ้น
- 3.3.4 การนำเทคโนโลยีมาใช้ มีมากขึ้น เช่น ใบบ่งสินค้าด้วยระบบคอมพิวเตอร์

ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนน้อย

- 3.3.5 การขายตรงมีมากขึ้น

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด

4.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการตลาดบานประตู ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 4.1.1 การปรับเปลี่ยนสินค้ามีน้อยลง
- 4.1.2 การประชาสัมพันธ์โดยพนักงานขายมีเพิ่มขึ้น

4.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการตลาดวงกบ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 4.2.1 การปรับเปลี่ยนสินค้ามีน้อยลง
- 4.2.2 การประชาสัมพันธ์โดยพนักงานขายมีเพิ่มขึ้น

4.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการตลาด บานหน้าต่าง ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก ถึง เป็นไปได้มากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้

- 4.3.1 การปรับเปลี่ยนคีนสินค้ำมีน้อยลง
- 4.3.2 การส่งเสริมการขายในด้านการแถมสินค้ำมีมากขึ้น
- 4.3.3 การประชาสัมพันธ์โดยพนักงานขายมีเพิ่มขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษารวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องแนวโน้มการตลาดในจังหวัดจันทบุรี สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์

แนวโน้มด้านผลิตภัณฑ์ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นถึงแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมมีความเห็นสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของแนวโน้มด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผลิตภัณฑ์ บานประตู ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้ของแนวโน้มที่ผลิตภัณฑ์บานประตู จำหน่ายมากที่สุดที่ขนาด 80 x 200 ซม.อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ในส่วนใหญ่ ผู้บริโภคมีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์บานประตูขนาดนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้ยอดจำหน่ายมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ เจริญภักดี (2545: 56) ได้ศึกษาเรื่องอุปสงค์ไม้แปรรูปและการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ของโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม ในจังหวัดนครสวรรค์ ผลจากการศึกษาความเข้มข้นของผู้จำหน่าย พบว่า อุตสาหกรรมแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรมของจังหวัดนครสวรรค์มีโครงสร้างตลาดเป็นแบบผู้ขายน้อยราย โดยผลรวมของส่วนแบ่งการตลาดของ 3 กิจการแรกที่ใหญ่ที่สุด คือ ผลิตภัณฑ์ประตู รองลงมา หน้าต่าง และ วงกบ ซึ่งผลิตภัณฑ์ประตูนั้นได้รับการจำหน่ายมากที่สุด ซึ่งได้แก่ ขนาด 80 x 200 ซม. รองลงมาได้แก่ ขนาด 90 x 200 ซม.ตามลำดับ มีค่าร้อยละ 98.85 และ 98.07 ซึ่งนับว่าสูงมาก และปรากฏว่าประสิทธิภาพการตลาดที่ได้มีค่าที่สูงมาก

ด้านผลิตภัณฑ์ วงกบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมีความเป็นไปได้จะมีแนวโน้มที่วงกบประตูที่จำหน่ายมากที่สุด มีขนาด 80 x 200 ซม. และวงกบที่ผลิตจากไม้ จะมีความหนา 2 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ขนาดของผลิตภัณฑ์บานประตู ขนาด 80 x 200 ซม.ก็มียอดจำหน่ายมากที่สุดซึ่งจะต้องควบคู่กับ ผลิตภัณฑ์วงกบประตู ขนาด 80 x 200 ซม. เพราะผลิตภัณฑ์ 2 ชนิดนี้ส่วนใหญ่จะจำหน่ายควบคู่กันไป และในส่วนของ วงกบที่ผลิตจากไม้ความหนา 2 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว นั้น จะเห็นจากผลการวิจัยว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตลาดวงกบนั้นทางผู้ซื้อมีความต้องการ วงกบหนา 2 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดเห็นของสงกานต์ เกตุอรุณ (2551: สัมภาษณ์) กล่าวว่า ในปัจจุบันตลาดส่วนใหญ่ต้องการไม้ที่จะมาผลิตวงกบเป็นประเภทเนื้อแข็งและต้องมีความหนาถึง 2 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว เพราะจะมีความคงทนแข็งแรง แต่ในปัจจุบันพบว่าไม้ที่นำมาผลิตวงกบนั้นมีราคาสูงขึ้น แต่ผลิตภัณฑ์นี้ยังคงอยู่ในความต้องการของตลาดผลิตภัณฑ์ไม้อยู่เสมอ

ด้านผลิตภัณฑ์ บานหน้าต่าง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันและมี ความเป็นไปได้ของแนวโน้มที่โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรมในจังหวัดจันทบุรีจะมีแนวโน้มที่บานหน้าต่างจำหน่ายมากที่สุดมีขนาด 60 x 100 ซม.อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์บานหน้าต่างนั้น โดยส่วนใหญ่ผู้บริโภค จะก่อสร้างบ้านตามแบบแปลน โดยส่วนใหญ่จะกำหนดให้บานหน้าต่างมี

ขนาด 60 x 100 ซม.จึงอาจมีผลส่งผลให้เกิดยอดจำหน่ายสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ เจริญภักดิ์ (2545: 50) ได้ศึกษาเรื่องอุปสงค์ไม้แปรรูปและการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ของโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม ในจังหวัดนครสวรรค์ ที่พบว่าในปีพ.ศ. 2545 ผลิตภัณฑ์หน้าต่างมีผลผลิตทั้งสิ้น 545,655 ชิ้นและมีขนาด 60x 100 ซม.ทั้งหมด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผลิตภัณฑ์หน้าต่าง มีแนวโน้มในระดับมากที่สุดที่ตลาดต้องการ

2. ด้านราคา

แนวโน้มด้านราคา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นถึงแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ของในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมมีความเห็นสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของแนวโน้มด้านราคาอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ราคาบานประตู วงกบ และหน้าต่าง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และมีความเป็นไปได้ของแนวโน้มที่ตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี จะมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากไม้แปรรูปมีราคาสูงขึ้น และจะเพิ่มราคาสูงขึ้นตามสภาวะตลาด และตามวัตถุดิบที่ใช้ และในส่วนผู้ผลิตที่จำหน่ายสินค้าเป็นเงินสดจะมีส่วนลดให้ผู้ค้าปลีก อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากเศรษฐกิจในปัจจุบันมีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา อาจกล่าวได้ว่า สถานการณ์ ไม่นิ่ง โดยภาพรวม การบริโภคลดลง แต่กำลังการก่อสร้างยังมีความต่อเนื่อง และในการทำธุรกิจในปัจจุบันผู้ผลิตส่วนใหญ่ที่มีความต้องการจะจำหน่ายสินค้าเป็นเงินสด ในส่วนของสินค้าชิ้นนั้นถ้ามีลูกค้าที่ทำธุรกิจกันมานานก็จะไม่มีการปล่อยเป็นสินค้าเชื่อให้ แต่จะมีส่วนลดให้เพื่อทดแทนการปล่อยสินค้าเชื่อ และจะต้องจำหน่ายสินค้าให้ราคานั้นเป็นไปตามกลไกตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ ศรีแสงฤทธิ์ (2545: 47) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง อุปสงค์ไม้ยางพาราของโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรมในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่าราคาของผลิตภัณฑ์ จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายตัวด้วยกัน เช่น วัสดุที่ใช้ในการผลิต ถ้าผลิตภัณฑ์นั้นใช้ไม้สักแปรรูปในการผลิตราคาก็จะสูง หากใช้ไม้กระยาเลยทำ ราคาจะถูกลง ในขณะที่ สมชาย นาคชื้อตรง (2547: 135) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการ ไม้แปรรูปเพื่อทำวงกบของโรงงานประดิษฐ์กรรมไม้ ผลการศึกษาพบว่า ราคาเฉลี่ยของไม้แปรรูปที่นำเข้ามามีความสัมพันธ์กับ ความต้องการไม้แปรรูปเพื่อทำวงกบ และการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการไม้แปรรูปเพื่อทำบานประตูของโรงงานประดิษฐ์กรรมไม้ ผลการศึกษาพบว่า ราคาขายเฉลี่ยของบานประตู และราคาเฉลี่ยของไม้แปรรูปที่นำเข้ามามีความสัมพันธ์กัน และรวมถึงการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการไม้แปรรูป เพื่อทำบานหน้าต่างของโรงงานประดิษฐ์กรรมไม้ ผลการศึกษาพบว่า ราคาขายเฉลี่ยของบานหน้าต่าง และราคาเฉลี่ยของไม้แปรรูปที่นำเข้ามา มีความสัมพันธ์กัน

3. ด้านการจัดจำหน่าย

แนวโน้มด้านการจัดจำหน่าย ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวมพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นถึงแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมมีความเห็นสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของแนวโน้มด้านราคาอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดจำหน่าย บานประตู วงกบ และหน้าต่าง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และมีความเป็นไปได้ของแนวโน้มที่ตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี จะมีทำเลที่ตั้งประดิษฐ์กรรมเพิ่มมากขึ้น การขนส่งสินค้าจะมีการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ซื้อเป็นฝ่ายออกค่าใช้จ่าย กระบวนการสั่งซื้อง่ายขึ้น และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น เช่น โปส่งสินค้าด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดความ

ตลาดเคลื่อนน้อย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ นั้น มีเส้นทางที่สินค้าจะกระจายสู่ผู้บริโภคได้หลายทาง เช่น ช่องทางการค้าส่งและช่องทางการค้าปลีก เป็นต้น แนวโน้มที่จะเกิดโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรมในจังหวัดจันทบุรีนั้นจะมีเพิ่มมากขึ้น เพราะผู้ค้าส่วนใหญ่มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ เจริญภักดี (2545: 50) ได้ศึกษาเรื่อง อุปสงค์ไม้แปรรูปและการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ของโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ นั้น แบ่งออกตามลักษณะผลิตภัณฑ์เป็น 3 ประเภท คือ ประตู หน้าต่าง และวงกบ ซึ่งพบว่า ประตูผลิตขายในจังหวัดนครสวรรค์ร้อยละ 20.80 ที่เหลือส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดอื่น ๆ ส่วนหน้าต่างผลิตขายในจังหวัดนครสวรรค์ร้อยละ 18.90 ที่เหลือส่งออกจำหน่ายจังหวัดอื่น ๆ และวงกบ ผลิตขายในจังหวัดนครสวรรค์ร้อยละ 20.93 ที่เหลือส่งขายจังหวัดอื่น ๆ และในส่วนของงานวิจัยของ บรรจง วงศ์ศรีสุนทร (2544: 48) การผลิตและการตลาดของผลิตภัณฑ์จากโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรมในท้องที่จังหวัดนนทบุรี พบว่า ลักษณะการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรมของจังหวัดนนทบุรีนั้นขายปลีกทั้งในและนอกจังหวัดในส่วนของค่าขนส่งนั้นทางโรงงานจะเฉลี่ยค่าใช้จ่ายในการขนส่งแต่ละครั้งกับผู้รับปลายทาง

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด

แนวโน้มด้านการส่งเสริมการตลาด ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นถึงแนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมมีความเห็นสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของแนวโน้มด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การส่งเสริมการตลาด บานประตู วงกบ และหน้าต่าง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และมีความเป็นไปได้ของแนวโน้มที่ตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี จะมีการปรับเปลี่ยนค่านี้น้อยลง การประชาสัมพันธ์โดยพนักงานขายมีเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรมนั้น ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงการส่งเสริมการตลาดเท่าใดนัก อาศัยการขายตรงเป็นหลัก ในอดีตแล้วธุรกิจนี้ผู้ประกอบการไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการตลาดเท่าที่ควร แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการเริ่มเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการตลาดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นเรศ เจริญภักดี (2545: 54) ได้ศึกษาเรื่องอุปสงค์ไม้แปรรูปและการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ของโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรม ในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่ามีผู้ประกอบการมีการส่งเสริมการตลาดในการขายผลิตภัณฑ์ โดยมีการส่งเสริมการขายในรูปแบบการโฆษณาทางวิทยุ แผ่นพับ ใช้พนักงานขาย และส่งเสริมการขายโดยการลดราคา และหลักสำคัญในการส่งเสริมการตลาดคือ การใช้พนักงานขายพร้อมการลดราคาสินค้า เช่นเดียวกับงานวิจัย สมชาย นาคชื่อตรง (2547: 138) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการไม้แปรรูปเพื่อทำวงกบของโรงงานประดิษฐ์กรรมไม้ ซึ่งพบว่า การส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์แปรรูปไม้ โรงงานส่วนใหญ่ใช้วิธีการส่งเสริมการตลาด โดยการโฆษณาและจัดทำป้ายเพียงร้อยละ 27.60 ส่วนร้อยละ 65.50 มีการส่งเสริมการตลาดโดยใช้พนักงานขาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี ในด้านผลิตภัณฑ์ บ้าน ประตูขนาด 80 x 200 ซม. หน้าต่างขนาด 60 x 100 ซม. วงกบขนาด 80 x 200 ซม. และวงกบหนา 2 นิ้ว กว้าง 4 นิ้ว มีแนวโน้มจำหน่ายมากที่สุด ดังนั้นแล้วผู้ที่ประกอบธุรกิจนี้ควรจะต้องคำนึงถึงแหล่งวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ไม้เนื้อแข็ง ไม้แปรรูปทั้งนี้ควรผลิตให้เพียงพอแก่ความต้องการของตลาด และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดคือ ไม้แปรรูปที่จะนำมาผลิต ผลิตภัณฑ์ไม้ให้เป็นที่ยอมรับของตลาด

2. จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี ในด้านราคาแนวโน้มจะมีราคาสูงขึ้น เนื่องจากไม้แปรรูปมีราคาสูงขึ้นและจะเพิ่มราคาสูงขึ้นตามสภาวะตลาดและตามวัตถุดิบที่ใช้ในส่วนผู้ผลิต ที่จำหน่ายสินค้าเป็นเงินสดจะมีส่วนลดให้ผู้ค้าปลีก ดังนั้นแล้วผู้ที่ประกอบธุรกิจนี้ ควรจะต้องคำนึงถึงราคาของไม้แปรรูปที่จะนำมาผลิตผลิตภัณฑ์ไม้เนื้อแข็ง ทั้งนี้ควรหลีกเลี่ยงการนำเข้าไม้จากต่างประเทศ ควรหันมาสนใจไม้เศรษฐกิจ ในประเทศ เช่น ไม้กระถิน ไม้ทุเรียน เพื่อที่จะทำให้ราคาต้นทุนลดลง และราคาของผลิตภัณฑ์ไม้ไม่สูงเกินไป ก็จะสามารถทำให้ตลาดยอมรับได้ ถึงแม้ราคาจะขึ้นลงตามสภาวะตลาด แต่ทั้งนี้ก็ต้องมีการคำนึงถึงต้นทุนเป็นหลัก ถ้าเกิดความผันผวนบ่อยๆ ก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตเกิดการผันแปร ซึ่งจะส่งผลให้การตั้งราคาขายเกิดเปลี่ยนแปลงบ่อยอาจทำให้ธุรกิจทำกำไรไม่ได้ดีเท่าที่ควร

3. จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ในจังหวัดจันทบุรี ในด้านการจัดจำหน่าย แนวโน้มจะมีทำเลที่ตั้งเพิ่มมากขึ้น การขนส่งสินค้าจะมีการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ซื้อเป็นฝ่ายออกค่าใช้จ่าย กระบวนการสั่งซื้อง่ายขึ้น และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น ดังนั้นแล้วผู้ที่ประกอบธุรกิจนี้ควรจะต้องคำนึงถึงทำเลที่ตั้งโรงงาน ว่าจะสามารถขายได้ทั้งปลีกและขายส่งหรือไม่ เพื่อให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดให้แก่โรงงานสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ กระบวนการสั่งซื้อต้องง่ายขึ้น เพราะคู่แข่งเพิ่มมากขึ้น ควรมีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้มากขึ้น อาจกระทำโดยการขายทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

4. จากผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ ในจังหวัดจันทบุรี ในด้านการส่งเสริมการตลาด แนวโน้มจะมีการปรับเปลี่ยนสินค้าบ่อยลง การประชาสัมพันธ์โดยพนักงานขายเพิ่มขึ้น ดังนั้นแล้วผู้ที่ประกอบธุรกิจนี้ควรจะต้องมีการจัดอบรมพนักงานขายให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้น และควรจ่ายค่าตอบแทนให้เหมาะสม เพื่อชักจูงใจให้พนักงานทำงานได้มีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวโน้มการตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ในด้านส่วนประสมการตลาด (4P's) ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอในการศึกษาครั้งต่อไป จึงน่าจะมีการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในด้านส่วนประสมการตลาดที่เรียกว่า (7P's) ซึ่งได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านชุมชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่องานวิจัยจะได้ข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

2. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวโนม้การตลาดผลิตภัณฑ์ไม้ในด้านส่วนประสมการตลาด เท่านั้น ซึ่งอาจยังไม่เพียงพอ ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงน่าจะมีการศึกษาในส่วนของโครงสร้างการตลาด กลยุทธ์ทางการตลาด เพื่องานวิจัยจะได้สนองความต้องการแก่ธุรกิจนี้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์และความเมตตาจากอาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พอพันธ์ สุทธิวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารงานอุตสาหกรรมทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณทุกท่าน ซึ่งมีอาจกล่าวถึงได้ทั้งหมด และสิ่งสำคัญที่สุดคือกำลังใจจาก บิดา มารดา และครอบครัวผู้ดูแลทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- นเรศ เจริญภักดี. 2545. อุปสงค์ไม้แปรรูปและการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้ของโรงงานแปรรูปไม้ เพื่อประดิษฐ์กรรม ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารทรัพยากรป่า) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บรรจง วงศ์ศรีสุนทร. 2544. การผลิตและการตลาดของผลิตภัณฑ์จากโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม ในท้องที่จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วนศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงษ์ศิริ สาลี. 2525. แนวโน้มของการศึกษานอกกระบบโรงเรียนของประเทศไทยในอนาคต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงกรานต์ เกตุอรุณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรุณรัตน์ อุตหนุน เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานป่าไม้จังหวัดจันทบุรี เมื่อ 10 สิงหาคม 2550.
- สมชาย นาคชื้อตรง. 2547. ความต้องการไม้แปรรูปของโรงงานประดิษฐ์กรรมไม้ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารทรัพยากรป่าไม้). โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมบูรณ์ คันธโชติ. 2542. การตลาดสินค้าที่ทำจากไม้. รายงานการประชุมการป่าไม้ ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักงานป่าไม้จังหวัดจันทบุรี. 2548. ที่ระลึกกรมป่าไม้ครบรอบ 80 ปี. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

อำนวย ศรีแสงฤทธิ์. 2545. อุปสงค์ไม้ยางพาราของโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม
ในจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การบริหารทรัพยากรป่าไม้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Kotler Philip. (1980). **Marketing Management : Analysis, Planning, Implementation, and Control.**
Ninth Edition, Prentice Hall.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ

**ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรง
ของเทศบาลตำซำง จังหวัตจันทบุรี**

**The Attitude of People toward Direct Election of Mayor and Members of
Municipality Council of Tachang Municipality, Chanthaburi Province.**

เอกชัย กิจเกษมเจริญ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลเมืองตำซำง จังหวัตจันทบุรี (2) เปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีของเทศบาลเมืองตำซำงจังหวัตจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งหมด 367 คน

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

(1) ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงของเทศบาลเมืองตำซำง จังหวัตจันทบุรี พบว่า ทัศนคติของประชาชน โดยภาพรวมและรายด้านเห็นด้วย

(2) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า อายุของประชาชนต่างกันมีทัศนคติต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญยิ่งที่ .01

(3) ข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้ คือ ควรยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งและการทำงานของเทศบาล ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีทัศนคติในการเลือกที่ม มากกว่าตัวบุคคล

Abstract

The objective of this research were 1) To study toward the direct election of mayor and members of municipality concil of Tachang Municipality, Chanthaburi Province (2) to compare the direct election of mayor the members of municipality concil of Tachang Municipality, Chanthaburi Province The sample used in the research was 367 people.

The findings ware as follows

(1) The attitude of people toward the direct election of mayor and members of municipality council of Tachang Municipality was overall at the agreement.

(2) The variance analysis was found that different age groups of people had different attitudes toward the direct election of mayor and members of municipality council of Tachang Municipality at .01 level of significant different.

(3) The suggestion of this research were to have people's participation in monitoring the election and the work of municipality staffs an to encourage every person to vote for groups more than for individuals.

บทนำ

วิวัฒนาการการปกครองท้องถิ่น เริ่มต้นในปี พ.ศ.2470 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้ทรงมีพระราชประสงค์ให้มีการจัดการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล โดยการจัดตั้ง “คณะกรรมการจัดการประชาธิปไตย” ขึ้นพระองค์ทรงดำริว่า สภาพการปกครองของประเทศไทยในวันข้างหน้าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง การปกครองจากระบอบราชาธิปไตย (Absolute Monarchy) มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (Democracy) จึงได้มีการร่างพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นแต่ยังไม่ได้มีการนำออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมาย (สุพรรณ บัญญัติ เศษ, 2547: 1) นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2518 มีการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นครั้งแรกในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบกรุงเทพมหานคร ต่อมาในรัฐมนตรีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ปี พ.ศ. 2521-2522 เจ้าหน้าที่ระดับสูงกระทรวงมหาดไทยได้หยิบยกเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งและมั่นคง โดยเรียกว่า “Strong Mayor” ซึ่งเป็นรูปแบบที่นายกเทศมนตรีมีการเลือกจากประชาชนโดยตรงและดำรงตำแหน่งอยู่ในวาระที่แน่นอนแต่ทว่าครานั้นก็ยังมีได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและฝ่ายนิติบัญญัติ (สถิตย์ ศรีชมชื่น, 2550: 24-26) เท่าที่ควร

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 281 กล่าวว่าไว้ว่ารัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระต่อองค์กรท้องถิ่นการปกครองท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550: 184) ซึ่งให้สิทธิทางกฎหมายมากกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 285 กล่าวว่าไว้ว่าที่มาของผู้บริหารท้องถิ่นมีที่มาสองทาง คือมาจากสภาท้องถิ่นและมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เทศบาลเป็นหน่วยงานบริหารหลัก ที่ก่อตั้งขึ้นมากกว่า 60 ปี นับตั้งแต่ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 และพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 ในช่วงพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ใช้เป็นหลักต่อมา โดยมาตรา 3 และมาตรา 6 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติต่างๆที่ล้าสมัย ดังกล่าว พระราชบัญญัตินี้มีการแก้ไขหลายครั้ง ครั้งที่สำคัญได้แก่ พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2543 ซึ่งได้ให้ประชาชนมีสิทธิ์เลือกการบริการประชาชน มีสิทธิ์เลือกการบริการกิจการเทศบาล ในรูปแบบคณะเทศมนตรี นายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน ในปัจจุบันเทศบาลได้ใช้ พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมามหาศาลของไทยเป็นเครื่องมือการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างชัดเจนตามกฎหมายของไทย โดยทำหน้าที่เป็นองค์การบริการประชาชนในด้านต่างๆ อย่างไรก็ตามเทศบาลของไทยมีการพัฒนาไปช้ากว่าที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการถูกรวบงำจากอิทธิพลนักการเมืองท้องถิ่น อำนาจรัฐที่มาจากส่วนกลาง กฎหมายรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐควรให้การศึกษาแก่ประชาชนเพิ่ม

มากขึ้นเนื่องจากการศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย อิทธิพลจากโครงสร้างวัฒนธรรมของประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอุปถัมภ์ที่กล่อมเกลามาจากสถาบันทางสังคม อาทิเช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา มักจะสอนให้ผู้ตามเชื่อฟังเคารพผู้อาวุโส ซึ่งปลูกฝังให้เป็นผู้ตามที่ดี อีกประการหนึ่งคือ ภาครัฐควรช่วยเหลือประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอจะได้หันมาสนใจสังคมไปจนถึงการสนใจการเมืองมากขึ้น ไม่เฉพาะสนใจแต่เรื่องทำมาหาเลี้ยงชีพเท่านั้น (สุพล ใจตุ้ย 2545: 87) เทศบาลท่าช้างถูกจัดตั้งขึ้นในวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ได้ยกระดับฐานะเป็นเทศบาลเมือง เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2550 จำนวนประชากรทั้งสิ้น 12,024 คน แบ่งเป็น จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลเมืองท่าช้างมีจำนวนทั้งสิ้น 8,557 คน แบ่งเขตการเลือกตั้งเป็น 3 เขต (ข้อมูล ณ วันที่ 8 พฤษภาคม 2549, งานทะเบียน/สำนักปลัด) สำหรับการเลือกตั้งเทศบาลเมืองท่าช้างในครั้งที่ผ่านมามีผู้มีสิทธิออกมาใช้สิทธิทั้งสิ้น 5,478 คน จาก 8,557 คน ปัจจุบัน นายนิรศ โรจนมณฑียร นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองท่าช้างคนปัจจุบันเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามี

เหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี และข้อเสนอแนะของประชาชนในการเลือกตั้งครั้งต่อไปเพื่อเป็นแนวทางของสมาชิกสภาเทศบาลในการร่างข้อบังคับหรือทำหน้าที่นิติบัญญัติให้ครอบคลุมเพื่อเป็นประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างไร
2. เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้างจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากร

ประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรที่มีสิทธิในการเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ในช่วงเดือน มิถุนายน 2550 ได้มาจากการสุ่มแบบคลัสเตอร์ (Cluster Random Sampling) แบ่งออกเป็นเขตการเลือกตั้ง ใช้ตารางสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) ประชาชนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งจำนวนทั้งหมด 8,039 คน จะได้ตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง 367 คน

2) ตัวแปร

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของประชาชน ตัวแปร เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ และระดับการศึกษา

1.1.2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตัวแปร การตัดสินใจเลือก การยื่นขอประสพการณ์การรับรู้ข่าวสาร การได้รับการสนับสนุนในการตัดสินใจ

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี

1.2.1 ด้านผู้สมัคร

1.1.2 ด้านกระบวนการเลือกตั้ง

3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามด้วยตนเองจากการศึกษาจากเอกสารทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของประชาชน ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ การตัดสินใจเลือก การขึ้นชอบ ประสพการณ์ การรับรู้ข่าวสาร การได้รับการสนับสนุนในการตัดสินใจ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกเทศบาลโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้าง ทั้ง 2 ด้าน จำนวน 14 ข้อ โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับประมาณค่าของ ลิเคิร์ต (Likert 's Scale) (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ, 2527: 187)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้างจังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.2 มีอายุระหว่าง 20-29 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.4 มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุด คือ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.2 ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนมากที่สุดคือระหว่าง 1-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.0 อาชีพพนักงานเอกชนคิดเป็นร้อยละ 22.3 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 45.5

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงจากตัวบุคคลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.9 จำนวน (ครั้ง) ที่เลือกเพราะขึ้นชอบนโยบายของผู้สมัคร คิดเป็นร้อยละ 47.4 มีประสบการณ์ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรง เคยเลือกตั้งมาแล้ว 0-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 51.8 รับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งจากแหล่งรณรงค์หาเสียง คิดเป็นร้อยละ 46.5 ผู้สนับสนุนการตัดสินใจเลือก คือ ครอบครัว/ญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 71.8

3. ทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้างจังหวัดจันทบุรี

3.1 ด้านตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีด้านตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองโดยตรงเป็นสิ่งที่ประชาชนควรตัดสินใจเอง มากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายของนายกเทศมนตรีและสมาชิกเทศบาลควรมีส่วนแก้ปัญหาขยะปัญหาเสพติดในชุมชน และปัญหาการเสื่อมสลาย

ของวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ ประชาชนเห็นด้วยกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองโดยตรงจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารลงได้อย่างมาก

3.2 ด้านกระบวนการเลือกตั้ง ทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีด้านกระบวนการเลือกตั้ง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง และนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งอย่างยุติธรรม สถานที่เลือกตั้งเป็นสถานที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวกและมีป้ายหรือเครื่องหมายเพื่อแสดงขอบเขต บริเวณของที่ตั้งและเพื่อผลประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มากที่สุด รองลงมา คือ ในวันลงคะแนนเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองโดยตรงมีการจัดการรักษาความปลอดภัยและมีการตรวจสอบอย่างดียิ่ง ในการแบ่งเขตเลือกตั้งของเทศบาลเมืองท่าช้างจัดให้มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกันมากที่สุด สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ ประชาชนเห็นด้วยที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้คณะบุคคล หรือบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

3.3 ทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี พบว่าทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงของเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนเห็นด้วยอย่างยิ่งด้านกระบวนการเลือกตั้ง รองลงมาคือ เห็นด้วยด้านตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง

4. การทดสอบสมมติฐาน

4.1 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ย (t-test) พบว่า เพศ, การตัดสินใจเลือก และ ประสบการณ์ ของประชาชนที่แตกต่างกันมีทศนคติต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงไม่แตกต่างกัน

4.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงกับรายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ ระดับการศึกษา การตัดสินใจเลือก การชื่นชอบ ประสบการณ์ การรับรู้ข่าวสาร การได้รับการสนับสนุนในการตัดสินใจ ไม่แตกต่างกันทุกข้อ ยกเว้นผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่าง อายุของประชาชน พบว่า อายุของประชาชนต่างกันมีทศนคติต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ .01 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe พบว่า ประชาชนที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ทศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงแตกต่างจากช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี ช่วงอายุระหว่าง 30-39 ปี และช่วงอายุระหว่าง 40-49 ปี

สรุปและอภิปรายผล

การมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกจากตัวบุคคลมากที่สุด จำนวน (ครั้ง) ของประสบการณ์ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงเคยเลือกมาแล้ว 0-3 ครั้งได้รับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งจากแหล่งจากรถรณรงค์หาเสียง การสนับสนุนในการตัดสินใจจากครอบครัว/ญาติพี่น้อง

ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกโดยตรงเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยสอดคล้องกับงานของ สุกิจ เหลืองสกุลไทย (อ้างถึงในพนมชัย ลิ้มประเสริฐ, 2550: 32) ได้มีการศึกษา ในหัวข้อเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีในระดับเห็นด้วย ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และตำแหน่งการเมืองในท้องถิ่น สำหรับปัจจัยไม่มีผลได้แก่ อายุ รายได้ และการสังกัดสมาชิกพรรคการเมือง ตรงข้ามกับผลวิจัยนี้ อายุประชาชนกลับมีผลกับทัศนคติการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกโดยตรงของเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ยูนุซ นงพรมมา (2546: บทคัดย่อ); พนมชัย ลิ้มประเสริฐ (2550: บทคัดย่อ) ทำการศึกษา งานวิจัยพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งผู้อำนวยการเขตกรุงเทพมหานครโดยตรง อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นได้แก่ อายุ สำหรับเพศ และอาชีพ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งผู้อำนวยการเขตกรุงเทพมหานครโดยตรง

ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรงเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ เห็นด้วยและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองโดยตรงเป็นสิ่งที่ประชาชนควรตัดสินใจเอง มากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายของนายกเทศมนตรีและสมาชิกเทศบาลควรมีส่วนแก้ปัญหาขยะปัญหาเสพติดในชุมชน และปัญหาการเสื่อมสลายของวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานของ พนมชัย ลิ้มประเสริฐ (2550: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง: กรณีศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเทศบาลตำบลด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ประชาชนเทศบาลตำบลด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เห็นด้วยต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง โดยเห็นด้วยในระดับมาก

ทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกเทศบาลท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีด้านกระบวนการเลือกตั้ง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการดำเนินการเกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง และนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งอย่างยุติธรรม สถานที่เลือกตั้งเป็นสถานที่ประชาชนเข้าออกได้สะดวก และมีป้ายหรือเครื่องหมายเพื่อแสดงขอบเขต บริเวณของที่เลือกตั้งและเพื่อผลประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือเพื่อความปลอดภัยของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง มากที่สุด รองลงมา คือ ในวันลงคะแนนเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองโดยตรงมีการจัดการรักษาความปลอดภัยและมีการตรวจสอบอย่างดียิ่ง

เมื่อทำการเปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีพบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบรายได้กับทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลโดยตรง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ ระดับการศึกษา การตัดสินใจเลือก การชื่นชอบ ประสบการณ์ การรับรู้ข่าวสาร การได้รับการสนับสนุนในการตัดสินใจ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานของ ยูนุซ นงพรมมา (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา งานวิจัย เรื่องการเลือกตั้งผู้อำนวยการเขตกรุงเทพมหานครโดยตรง กรณีศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเขตลาดพร้าว

พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งผู้อำนวยการเขตกรุงเทพมหานครโดยตรง อยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับเพศ และอาชีพ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการเลือกตั้งผู้อำนวยการเขตกรุงเทพมหานครโดยตรง คล้ายคลึงกับงานของ ภาณุพงศ์ งานสำเร็จ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เมือง สุราษฎร์ธานีพบว่า การทดสอบสมมุติฐานพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ได้แก่ อายุ และรายได้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและการเลือกตั้ง สมาชิกสภาเทศบาลโดยตรงของเทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1.1 ยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้งและการทำงานของ เทศบาล และถอดถอนนักรการเมืองเทศบาลอย่างชัดเจน

1.2 ควรเร่งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาโดยตรง ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีทัศนคติในการเลือกทีม มากกว่าตัวบุคคลเพราะการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมตาม หลักการทางการบริหารจะสร้างเสริมประสิทธิภาพการทำงานให้ดีขึ้น

1.3 เนื่องจากทีมผู้สมัครรับเลือกตั้งมักหาวิธีการหลีกเลี่ยงข้อกฎหมายในการให้สิ่งของ ให้เงิน การจัดเลี้ยง ซึ่งล้วนเป็นการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่ดีต่อการเลือกตั้ง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร กำหนดบทลงโทษร้ายแรงต่อนักการเมืองที่ส่อไปในทางคอร์รัปชัน

1.4 การให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสรรหาผู้ที่มีความสามารถและคนดีลงสมัครรับเลือกตั้งควรพิจารณาคัดสรรจากหมู่บ้าน เพื่อเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งใน เทศบาลเมืองท่าช้าง จังหวัดจันทบุรีในโอกาสต่อไป

1.5 หน่วยงาน กต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารการ เลือกตั้งจากแหล่งรถยนต์เคลื่อนที่ของหน่วยทางราชการให้มากขึ้นโดยการจัดรถโฆษณา ที่มีการตกแต่งอย่าง สวยงามทันสมัย น่าสนใจ เข้าไปแหล่งชุมชนเป้าหมายสร้างกิจกรรมต่างๆ และให้ความรู้เหมือนกับภาคเอกชนที่ วิธีการนี้มาใช้ในการทำธุรกิจ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการสรรหานายกเทศมนตรีและ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองท่าช้างจังหวัดจันทบุรีเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงในความต้องการของประชาชนอย่างถ่องแท้

2.2 ควรมีการวิจัยในหัวข้อ ปัญหาการคอร์รัปชันในการหาเสียงลงเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและ สภาเทศบาลในจังหวัดจันทบุรี โดยจะได้หาวิธีป้องกันปัญหาเหล่านี้ต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยในหัวข้อการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภา เทศบาลเมืองท่าช้างของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองท่าช้าง เพื่อจะได้สร้างรูปแบบการรับรู้ของประชาชนที่ เข้าถึงให้ง่ายที่สุด และนำมาใช้

2.4 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังไม่ครอบคลุมในการวิจัยครั้งต่อไปควรจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามอายุดูบ้างแล้วเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผลตามสมมติฐานของผู้วิจัยคิดว่าน่าจะมีความแตกต่างในส่วนของคุณภาพได้มาก

เอกสารอ้างอิง

- พนมชัย ลิ้มประเสริฐ. 2550. การเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : กรณีศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเทศบาลตำบลด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภานุพงศ์ งานสำเร็จ. 2546. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเมืองสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกริก.
- ยุวณูช นงพรมมา. 2546. การเลือกตั้งผู้อำนวยการเขตกรุงเทพมหานครโดยตรง กรณีศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเขตลาดพร้าว. ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขา รัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุกิจ เหลืองสกุลไทย. 2544. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ผลของชาเขียวที่มีต่อการเจริญและการอยู่รอดของแบคทีเรียแลคติก
ระหว่างการหมักและการเก็บรักษาในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต

Effect of Green Tea on Growth and Survival of Lactic Acid Bacteria during
Fermentation and Storage in Yogurt Product

วริศชนม์ นิลนนท์

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชาเขียวที่มีต่อการเจริญและการอยู่รอดของแบคทีเรียแลคติกในระหว่างการหมักและการเก็บรักษาโยเกิร์ตจากผลของการวิจัย พบว่าชาเขียวมีผลต่อการเจริญของแบคทีเรียแลคติกผสมในระหว่างการหมักโยเกิร์ตเมื่อเพิ่มปริมาณส่วนผสมของชาเขียวในโยเกิร์ตมากขึ้น อัตราการสร้างกรดแลคติกมีปริมาณลดลงซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนแบคทีเรียแลคติกที่ลดลงโดยโยเกิร์ตที่ไม่มีส่วนผสมของชาเขียวมีจำนวนแบคทีเรียแลคติกสูงสุด 1.65×10^7 CFU/g ที่ระยะเวลาหมัก 12 ชั่วโมง อุณหภูมิ 43 องศาเซลเซียส รองลงมาได้แก่ โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2, 4, 6, 8 และ 10% ด้วยจำนวนโคโลนีเท่ากับ 1.60×10^7 CFU/g, 1.52×10^7 CFU/g, 1.45×10^7 CFU/g, 1.35×10^7 CFU/g, และ 1.32×10^7 CFU/g ตามลำดับ ผลของชาเขียวต่อแบคทีเรียแลคติกในขณะเก็บรักษา พบว่าชาเขียวมีผลต่อจำนวนแบคทีเรียแลคติกที่ลดลงตามระยะเวลาของการเก็บรักษา โดยโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวมากขึ้นมีแนวโน้มการลดลงของจำนวนแบคทีเรียแลคติกตามลำดับ และโยเกิร์ตที่ไม่มีส่วนผสมของชาเขียวพบอัตราการรอดชีวิตของแบคทีเรียแลคติกสูงสุด ด้วยจำนวนโคโลนีเท่ากับ 1.43×10^7 CFU/g ที่อุณหภูมิการเก็บรักษา 5°C ระยะเวลา 8 วัน ผลการยอมรับทางประสาทสัมผัส พบว่าผู้บริโภคยอมรับโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2% ในด้านกลิ่น สี เนื้อสัมผัส และการยอมรับรวม ส่วนรสชาติสามารถยอมรับให้มีส่วนผสมของชาเขียวได้ 4%

คำสำคัญ: ชาเขียว, โยเกิร์ต, แบคทีเรียแลคติก

Abstract

The effect of green tea was investigated for their inhibitory effects on lactic acid bacteria in yogurt product. The results showed that the high mixed green tea were more effective to activity on lactic acid bacteria than less mixed green tea during yogurt fermentation, which that related with lactic acid decreased. The highest total number of lactic acid bacteria was achieved at 12 hr 43°C with 1.65×10^7 CFU/g in control (no green tea), 2% (1.60×10^7 CFU/g), 4% (1.52×10^7 CFU/g), 6% (1.45×10^7 CFU/g), 8% (1.35×10^7 CFU/g), and 10% (1.32×10^7 CFU/g), respectively. The effect of green tea during yogurt storag was found that green tea effected to lactic acid bacteria, with less mixed green tea had the higher

survival rate of lactic acid bacteria than high mixed green tea, decreasing with storage time. The highest survival rate was found in the control with averaged 1.43×10^7 CFU/g at 5 °C for 8 days. Sensory evaluation revealed that optimum mixture with 2% mixed green tea had the high acceptability by panelists (odor, color, texture, and acceptance) and 4% mixed green tea for taster.

Keywords: Green tea, yogurt, lactic acid bacteria, lactic acid fermentation

บทนำ

โยเกิร์ตจัดเป็นอาหารประเภทผลิตภัณฑ์นมหมักชนิดที่เก่าแก่ที่สุด และต่างกับผลิตภัณฑ์นมชนิดอื่นๆ เพราะเก็บในรูปครีม ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ได้มาจากการเปลี่ยนสภาพโปรตีนในน้ำนม มีความเป็นกรดค่อนข้างสูง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไปแล้วแต่ท้องถิ่นอีกหลายชื่อ เป็นที่นิยมบริโภคเนื่องจากมีคุณค่าทางอาหารสูง ชาเขียวเป็นพืชในตระกูล *Camellia sinensis* ได้รับความสนใจไปทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้บริโภคที่ใส่ใจในสุขภาพ เนื่องจากการเผยแพร่ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของชาเขียวตามสื่อต่างๆ ทำให้เกิดกระแสตอบรับการบริโภคชาเขียวอย่างมาก นอกจากชาที่ใช้ชง น้ำชาบรรจุขวด บรรจุกล่อง จากหลากหลายผู้ผลิตแล้วยังมีผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่นำชาเขียวไปเป็นส่วนผสมทั้งในผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์ความงามและสุขภาพ ดังนั้นการใช้ชาเขียวเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ตจึงมีส่วนช่วยเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์มากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคมีความสนใจและได้รับประโยชน์จากผลิตภัณฑ์จากชาเขียวและโยเกิร์ตเพิ่มขึ้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงประสิทธิภาพของชาเขียวที่มีผลต่อการเจริญของแบคทีเรียแลคติกในระหว่างการหมักและผลการเก็บรักษาโยเกิร์ตจากผลของการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชาเขียวที่มีต่อการเจริญและการอยู่รอดของแบคทีเรียแลคติกในระหว่างการหมักและการเก็บรักษาโยเกิร์ตจากผลของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาประสิทธิภาพของชาเขียวที่มีผลต่อการเจริญของแบคทีเรียแลคติก
  - 1.1 นำนมสดพาสเจอร์ไรซ์ใส่ลงภาชนะ ให้ความร้อนอุณหภูมิ 60°C ผสมผง ชาเขียวปริมาณ 1-10 % เป็นระยะเวลา 5 นาที จากนั้นนำไปกรองและให้ความร้อน เติมน้ำตาลซูโครส 5% และนมผง 5% ผสมให้เข้าอย่างรวดเร็ว
  - 1.2 เมื่ออุณหภูมิถึง 80°C ลดไฟลงต่ำสุดพร้อมเปิดฝาภาชนะไว้ 15 นาที ใส่ เจลาติน 1% ผสมเป็นระยะเวลา 15 นาที ทำให้เย็นโดยลดอุณหภูมิของส่วนผสมลงเหลือ 40°C

1.3 เติมหัวเชื้อแบคทีเรียแลคติก (*Streptococcus thermophilus* & *Lactobacillus bulgaricus*) 5% (Freeze-dried Lactic culture) นำบ่มที่อุณหภูมิ 43 °C ระยะเวลา 12 ชั่วโมง

1.4 วิเคราะห์หาปริมาณแบคทีเรียแลคติก (Wang et al., 2002) วิเคราะห์คุณภาพทางเคมี (AOAC, 1984) (ปริมาณกรดแลคติก pH, TSS) และวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัส โดยพิจารณาการยอมรับของผู้บริโภคด้าน สี กลิ่น รสชาติ ลักษณะเนื้อสัมผัส และการยอมรับรวม โดยใช้ผู้ทดสอบที่ผ่านการฝึกอบรมทางด้านประสาทสัมผัสจำนวน 20 คน ด้วยวิธี 7 Point Hedonic Scale

2. ศึกษาผลของชาเขียวที่มีต่อจำนวนแบคทีเรียแลคติกผสมในขณะเก็บรักษา

โยเกิร์ตที่ได้จากการบวกรวมการผลิตในขั้นตอนที่ 1 นำมาเก็บรักษาเป็นระยะเวลา 8 วัน ที่อุณหภูมิ 5°C วิเคราะห์หาปริมาณแบคทีเรียแลคติก (Wang et al., 2002) วิเคราะห์คุณภาพทางเคมี (AOAC, 1984) (ปริมาณกรดแลคติก pH, TSS) ในวันที่ 2, 4, 6, และ 8

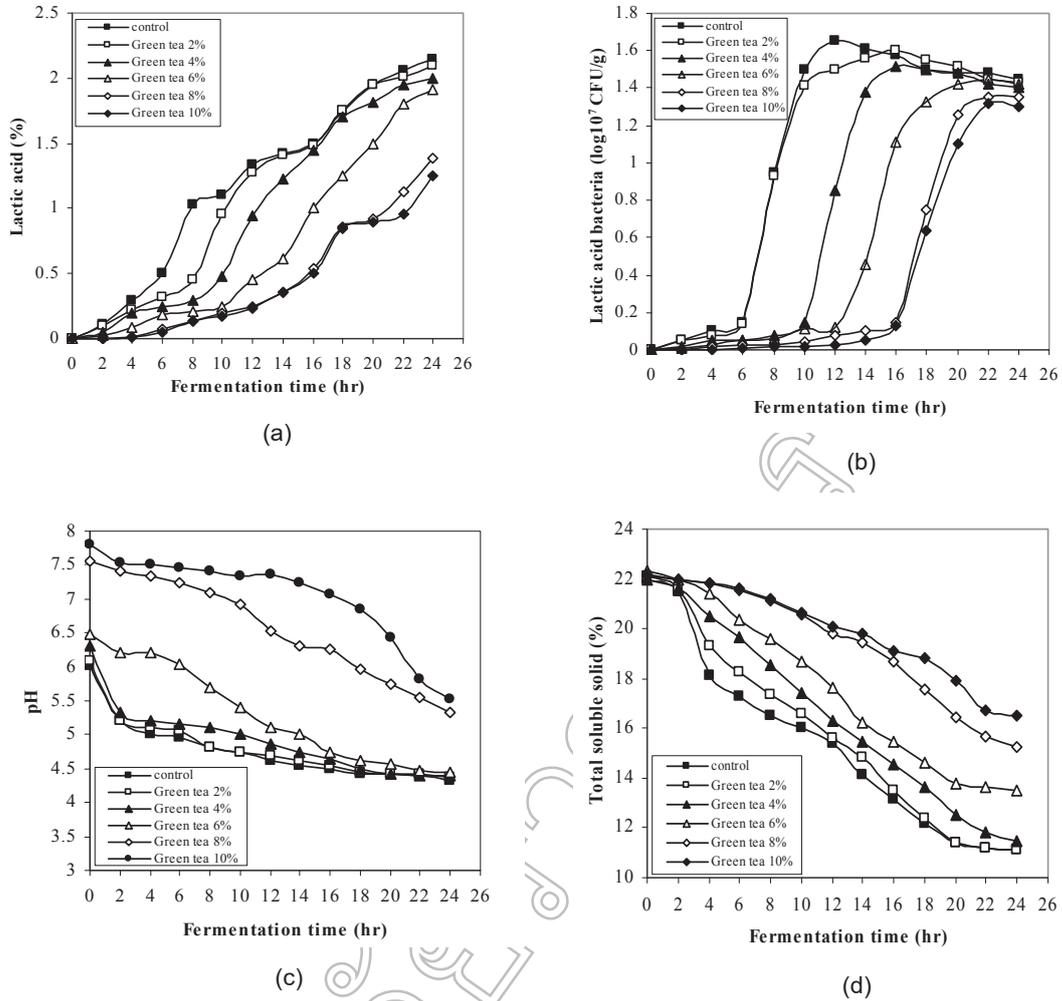
3. การวางแผนการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อ 1. และข้อ 2. วางแผนการทดลองแบบ Completely Randomized Design สำหรับการทดสอบทางด้านประสาทสัมผัส วางแผนการทดลองแบบ Randomized complete block design ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าวาเรียนซ์และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยวิธี Duncan's new multiple range test โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลของประสิทธิภาพชาเขียวที่มีผลต่อการเจริญของแบคทีเรียแลคติก

จากการศึกษาถึงประสิทธิภาพของชาเขียวที่มีผลต่อการเจริญของแบคทีเรียแลคติก ผลการวิจัย พบว่า ชาเขียวมีผลต่อประสิทธิภาพอัตราการสร้างกรดของแบคทีเรียแลคติกในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต โดยเมื่อเพิ่มปริมาณส่วนผสมของชาเขียวมากขึ้น อัตราการสร้างกรดแลคติกมีปริมาณลดลง ซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนของแบคทีเรียแลคติกที่มีจำนวนลดลงเช่นกัน โดยตลอดช่วงระยะเวลาของการหมัก พบว่าอัตราการสร้างกรดแลคติกของแบคทีเรียแลคติกมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงระยะเวลาการหมัก 0-24 ชั่วโมงในทุกสิ่งทดลอง (Fig. 1a) ขณะที่จำนวนของแบคทีเรียแลคติกนั้นจะเพิ่มสูงสุดในที่ช่วงระยะเวลาหมัก 12 และ 16 ชั่วโมง ในโยเกิร์ตที่ไม่มีส่วนผสมของชาเขียว (control) โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2 และ 4% ตามลำดับ ส่วนโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 6, 8 และ 10% นั้นจะพบว่ามีจำนวนของแบคทีเรียแลคติกผสมเพิ่มสูงสุดในระยะเวลาหมักที่ 22 ชั่วโมง โดยมีจำนวนโคโลนีของแบคทีเรียแลคติกผสมนับได้สูงสุดใน control เป็นจำนวน 1.65×10^7 CFU/g รองลงมาคือ โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2, 4, 6, 8 และ 10% มีจำนวนโคโลนีนับได้ เท่ากับ 1.60×10^7 CFU/g, 1.52×10^7 CFU/g, 1.45×10^7 CFU/g, 1.35×10^7 CFU/g, และ 1.32×10^7 CFU/g ตามลำดับ (Fig. 1b) ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับค่าของ pH และ TSS โดยค่า pH ในโยเกิร์ตที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงระยะเวลาการหมัก (Fig. 1c) และพบว่าโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวมากขึ้นมีแนวโน้มของการลดลงของค่า pH น้อยกว่าโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวน้อยกว่า ส่วนปริมาณของแข็งที่ละลายได้ (TSS) พบว่า โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวมากขึ้นมีแนวโน้มของการลดลงของปริมาณของแข็งน้อยกว่าโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวน้อยกว่า (Fig. 1d)

Figure 1 Lactic acid (a), Lactic acid bacteria count (b), pH value (c), and Total soluble solid value (d) of green tea yogurt with different concentrations of green tea within 24 hr fermentation time at 43°C

จากผลของการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของชาเขียวที่มีฤทธิ์ในการยับยั้งการเจริญของแบคทีเรียแลคติกได้เมื่อมีความเข้มข้นของชาเขียวเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากใบชาเขียวมีสารสำคัญหลายชนิด ได้แก่ caffeine, tannins, polyphenols และ catechins โดยเฉพาะสาร polyphenols นั้นสามารถช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียได้ถึง 30% ส่วนสาร catechins ซึ่งเป็นสารแทนนินชนิดหนึ่งนั้นมีฤทธิ์ช่วยยับยั้งการเติบโตของเซลล์มะเร็งได้ด้วย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, มปป. ; พร้อมลักษณ์, มปป.)

อย่างไรก็ตาม พบว่าในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ตชาเขียวนี้ แบคทีเรียแลคติกผสมยังสามารถดำเนินกิจกรรมในกระบวนการหมักและก่อให้เกิดลักษณะของผลิตภัณฑ์ได้ ด้วยการเจริญของแบคทีเรียแลคติกและผลผลิตของกรดแลคติกที่เพิ่มขึ้นเมื่อระยะเวลาการหมักนานขึ้น โดยให้ลักษณะของโยเกิร์ตที่เหมาะสมในช่วงค่า pH 4.61-4.75 โดย control ให้ค่า pH ในช่วง 4.61-4.73 ที่ระยะเวลาการหมัก 10-12 ชั่วโมง ขณะที่โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2, 4 และ 6% ให้ค่า pH ที่ 4.61-4.75 ด้วยระยะเวลาการหมัก 10-14 ชั่วโมง 14-16 ชั่วโมง และ 16-18 ชั่วโมง ตามลำดับ สำหรับโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 8 และ 10% ไม่พบค่า pH ดังกล่าวในช่วงระยะเวลา 0-24 ชั่วโมง

ซึ่งลักษณะของโยเกิร์ตที่เหมาะสมหมายถึง โยเกิร์ตมีกลิ่นรสดี ลักษณะการเกิดตะกอนโปรตีน เป็นเนื้อเดียวกัน โดยช่วงค่า pH ดังกล่าวนี้ (pH 4.61-4.75) จะก่อให้เกิดการรวมตัวและตกตะกอนของโปรตีนนมได้ดี ไม่มีการแยกชั้นของของเหลว มีปริมาณของแข็งที่ละลายได้อยู่ระหว่าง 14.63-16.57% และให้ปริมาณกรดแลคติกสูงอยู่ในช่วง 1.00-1.45% ลักษณะเนื้อสัมผัสของตะกอนโปรตีนที่ดีของโยเกิร์ตดังกล่าวเกิดจากส่วนผสมของหางนมและอัตราส่วนผสมของนมพร่องมันเนยที่มีปริมาณมากพอต่อการเกิดการรวมตัวกันของอนุภาคเคซีน (casein micells) และกลุ่มของไมเซลล์ย่อยๆ เข้าด้วยกันและเกิดการตกตะกอน การตกตะกอนของเคซีนจะเกิดขึ้นที่ความเป็นกรดต่างไกลจุด isoelectric ระหว่าง pH 4.60-4.70 รวมถึงการเกิดปฏิกิริยาระหว่าง α -lactalbumin / β -lactoglobulin ซึ่งเป็นองค์ประกอบของหางนมกับเคซีน ทำให้เกิดอนุภาคเคซีนที่มีความคงตัวมากขึ้น (Haque et al., 2001) นอกจากนี้ วราวุฒิ และ รุ่งนภา (2532) ได้รายงานถึงปริมาณแข็งในโยเกิร์ตที่มีคุณภาพดีควรมีปริมาณของแข็งทั้งหมดเท่ากับ 15-16% ซึ่งจะทำให้ได้โยเกิร์ตที่มีปริมาณของแข็งทั้งหมด 14-15% แต่ถ้ามีปริมาณของแข็งทั้งหมดในของผสมที่ใช้เตรียมโยเกิร์ตสูงมากกว่า 25% ขึ้นไป จะทำให้ความชื้นลดลงและมีผลให้กิจกรรมของเชื้อลดลงด้วย

2. ผลของชาเขียวที่มีต่อจำนวนแบคทีเรียแลคติกในขณะเก็บรักษา

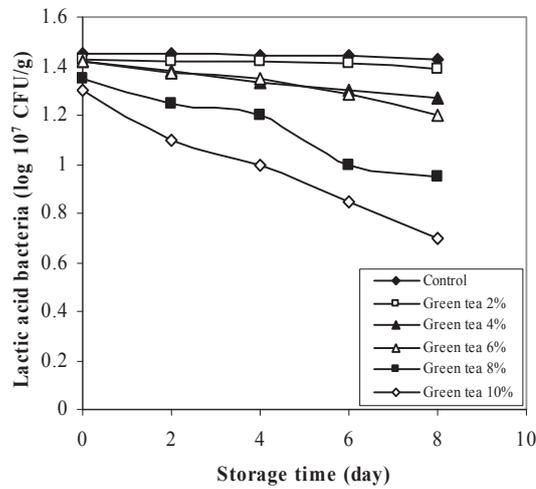
จากผลการวิจัย (Table 1) พบว่า ค่า pH ของ control และโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2, และ 4% มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง ขณะที่โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 6, 8, และ 10% มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มสูงขึ้นเมื่อระยะเวลาการเก็บรักษานานมากขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับปริมาณ TSS และ ปริมาณกรดแลคติกที่ลดลงใน control และโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของ ชาเขียว 2% และ 4% ขณะที่โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 6, 8, และ 10% มีแนวโน้มของค่า TSS และปริมาณกรดแลคติกคงที่และลดลงเล็กน้อยเมื่อระยะเวลาการเก็บรักษานานมากขึ้น สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว อาจมีเหตุผลเนื่องจากฤทธิ์ของสารกลุ่ม polyphenols และ สาร catechins นั้น สามารถช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียได้เช่นเดียวกันขณะทำการหมัก และเหตุผลจากอุณหภูมิการเก็บรักษาที่ 5°C ซึ่งมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมและการ

อยู่รอดของแบคทีเรียแลคติกด้วย (Fig. 2) โดยเชื้อแบคทีเรียแลคติกเป็นแบคทีเรียที่อยู่ในกลุ่ม Thermophilic lactic acid bacteria ที่ชอบอุณหภูมิสูง ดังนั้นที่อุณหภูมินี้เชื้อบางส่วนอาจยังคงมีชีวิตอยู่ได้แต่จะมีการดำเนินกิจกรรมอย่างจำกัด ทำให้การแบ่งตัวและการสร้างกรดช้าลง (Tamime and Robinson, 1985) ผลของการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการทดสอบประสิทธิภาพของชาเขียวต่อปริมาณ จุลินทรีย์ทั้งหมดในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต ขณะเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 5°C เป็นระยะเวลา 7 วัน พบว่า ชาเขียวมีผลต่อปริมาณของจุลินทรีย์ทั้งหมดที่ลดลง (วริศชนม์ และคณะ, 2548) อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อลักษณะปรากฏทางคุณภาพของโยเกิร์ต ในขณะที่เก็บรักษาลักษณะปรากฏของผลิตภัณฑ์มีลักษณะเหมือนกับผลิตภัณฑ์โยเกิร์ตทางการค้า ให้ลักษณะที่ดีทั้งทางด้านของ กลิ่น สี รสชาติ และเนื้อสัมผัส ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบคทีเรียแลคติกผสมทั้ง 2 ชนิดนี้ (*S. thermophilus* และ *L. bulgaricus*) มีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมต่อการนำมาใช้เป็น หัวเชื้อในการผลิตโยเกิร์ตชาเขียว เนื่องจากมีความสามารถสร้างคุณลักษณะที่ดีในส่วนผสมของนมที่ใช้เตรียมโยเกิร์ต สามารถทนต่อกรดต่างได้ดี มีความต้านทานต่อ phages และยาปฏิชีวนะได้ (วรารุณี และ รุ่งนภา, 2532)

Table 1 pH value, TSS, and lactic acid of green tea yogurt during storage within 8 days at 5°C

Treatments	Storage time											
	2 days			4 days			6 days			8 days		
	pH	TSS (%)	Lactic acid (%)	pH	TSS (%)	Lactic acid (%)	pH	TSS (%)	Lactic acid (%)	pH	TSS (%)	Lactic acid (%)
control	4.30	11.00	2.18	4.28	10.82	2.22	4.20	10.50	2.23	4.20	10.50	2.25
Green tea 2%	4.36	11.10	2.10	4.30	11.00	2.12	4.29	10.82	2.13	4.28	10.80	2.13
Green tea 4%	4.37	11.33	2.00	4.33	11.29	2.08	4.30	11.25	2.06	4.30	11.28	2.06
Green tea 6%	4.43	13.50	1.90	4.40	13.50	1.92	4.40	13.52	1.90	4.44	13.52	1.90
Green tea 8%	5.32	15.20	1.32	5.30	15.21	1.30	5.33	15.30	1.28	5.35	15.21	1.27
Green tea 10%	5.50	16.10	1.25	5.51	16.10	1.25	5.55	16.18	1.22	5.55	16.10	1.22

Figure 2 Survival rate of lactic acid bacteria in green tea yogurt during storage within 8 days at 5°C

3. การยอมรับของผู้บริโภคทางประสาทสัมผัสที่มีต่อผลิตภัณฑ์โยเกิร์ตชาเขียว

จากการศึกษาการยอมรับของผู้บริโภคทางด้านประสาทสัมผัสของโยเกิร์ตชาเขียวได้ผลการวิจัย

ดัง Table 2

Table 2 Sensory evaluation of green tea yogurt

Treatments	Odor	Color	Taste	Texture	Acceptance
control	5.20 ^b	5.00 ^c	3.53 ^b	4.20 ^c	4.20 ^d
Green tea 2%	4.46 ^{ab}	4.46 ^{bc}	3.56 ^b	4.10 ^{bc}	3.86 ^{cd}
Green tea 4%	4.33 ^a	4.16 ^b	2.93 ^{ab}	3.30 ^{ab}	3.40 ^{bc}
Green tea 6%	3.96 ^a	4.06 ^b	2.56 ^a	3.13 ^a	3.26 ^{abc}
Green tea 8%	4.03 ^a	3.90 ^{ab}	2.56 ^a	3.16 ^a	3.06 ^{ab}
Green tea 10%	3.76 ^a	3.26 ^a	2.20 ^a	3.03 ^a	2.60 ^a

means with the same superscripts in the same column are not significantly different at $p > 0.05$.

จาก Table 2 ผู้บริโภคให้การยอมรับโยเกิร์ตที่ไม่มีส่วนผสมของชาเขียวได้การยอมรับมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) กับโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2%

แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 4, 6, 8 และ 10% ดังนั้น การยอมรับของผู้บริโภคต่อโยเกิร์ตที่ไม่มีส่วนผสมของชาเขียว ได้การยอมรับมากที่สุด โดยผู้บริโภคสามารถแยกถึงความแตกต่างในเรื่องกลิ่น สี รสชาติ และเนื้อสัมผัสของโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวได้ และสามารถยอมรับโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวได้ 2% ในด้านกลิ่น สี รสเนื้อสัมผัส และการยอมรับรวม ส่วนรสชาติสามารถยอมรับให้มีส่วนผสมของชาเขียวได้ถึง 4%

สรุปและอภิปรายผล

ชาเขียวมีผลต่อการเจริญและประสิทธิภาพอัตราการสร้างกรดของแบคทีเรียแลคติกในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต โดยจำนวนของแบคทีเรีย แลคติกนั้นจะเพิ่มสูงสุดที่ระยะเวลาหมัก 12 ชั่วโมง ในโยเกิร์ตที่ไม่มีส่วนผสมของ ชาเขียวมากที่สุด ด้วยจำนวนโคโลนีของแบคทีเรียแลคติกนับได้ 1.65×10^7 CFU/g รองลงมาคือ โยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียว 2, 4, 6, 8 และ 10% มีจำนวนโคโลนีนับได้ เท่ากับ 1.60×10^7 CFU/g, 1.52×10^7 CFU/g, 1.45×10^7 CFU/g, 1.35×10^7 CFU/g, และ 1.32×10^7 CFU/g ตามลำดับ ชาเขียวมีผลต่อแบคทีเรียแลคติกในขณะเก็บรักษา โดยโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวมากขึ้นมีแนวโน้มของจำนวนแบคทีเรียแลคติก ลดลง ค่า pH TSS และกรดแลคติกของโยเกิร์ตมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย โดยในช่วงระยะเวลาการเก็บรักษาดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อลักษณะปรากฏของผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต

ผลการยอมรับของผู้บริโภคทางประสาทสัมผัส ผู้บริโภคให้การยอมรับโยเกิร์ตที่ไม่มีส่วนผสมของชาเขียวมากที่สุด โดยสามารถแยกถึงความแตกต่างในเรื่องกลิ่น สี รสชาติ และเนื้อสัมผัสของโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวกับสิ่งทดลองควบคุมได้ และสามารถยอมรับโยเกิร์ตที่มีส่วนผสมของชาเขียวได้ 2% ในด้านกลิ่น สี รสเนื้อสัมผัส และการยอมรับรวม ส่วนรสชาติสามารถยอมรับให้มีส่วนผสมของชาเขียวได้ถึง 4%

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ ประจำปีงบประมาณ 2550

เอกสารอ้างอิง

- วราวุฒิ ครุสง และ รุ่งนภา พงศ์สวัสดิ์พานิช. 2532. เทคโนโลยีการหมักในอุตสาหกรรม. โอเดียน สโตร์. กรุงเทพฯ. 209 น.
- วิศชนม์ นิลนนท์ ประสิทธิ์ ศรีอินทร์ และ กานดา มีสรรเสริญ. 2548. การศึกษาประสิทธิภาพของชาเขียวที่มีผลต่อจุลินทรีย์ในผลิตภัณฑ์โยเกิร์ต. คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ. จันทบุรี. 63 น.
- AOAC. 1984. Official Methods of Analysis 14th ed. The Association of Official Analytical Chemists. Washington, DC.
- Haque, A., Richardson, R.K., and Morris, E.R. 2001. Effect of fermentation temperature on the rheology of set and stirred yogurt. Food Hydrocol. 15:593-602.

Tamine, A.Y. and Robinson, R.K. 1985. Yogurt - Science and Technology. New York: Oxford Pergamon Press.

Wang, Y.G., Yu, R.C., and Chou, C.C. 2002. Growth and survival of bifidobacteria and lactic acid bacteria during the fermentation and storage of cultured soymilk drinks. Food Microbiol. 19:501-508.

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ

การสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชและแนวทางการป้องกันกำจัด
ในเขตวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
A Survey of Plant Diseases - Insects Pest and Their Control
on Suan Ban Kaew Palace, Rambhai Barni Rajabhat University

วัชรวิทย์ รัตมี

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทคัดย่อ

จากการสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืช ในเขตวังสวนแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในระหว่างเดือนมกราคม 2549 ถึงเดือนธันวาคม 2551 ทำการสำรวจเดือนละ 4 ครั้งผลปรากฏว่าพบเชื้อสาเหตุของการเกิดโรคพืชเป็นแบคทีเรีย 1 ชนิด สาหร่าย 1 ชนิด เชื้อรา 8 จี้นัสได้แก่ *Coleosporium*, *Colletotrichum*, *Lasiodiplodia*, *Pestalotiopsis*, *Phoma*, *Phomopsis*, *Phyllosticta* และ *Puccinia* ในพืช 17 ชนิด ใน 15 วงศ์พืช ได้แก่ กล้วยไม้ แก้ว แคนทัส เาะ บัวฝรั่ง พวงโกเมน พวงหยก พุดร้อยมาลัย พุทธรักษา มะลิ มังคุด เยอร์บีร่า ยี่หุบ สีสาวดี ลีนมังกกร สร้อยอินทนิล และไฮเดรนเยีย พบแมลงที่เข้าทำลายพืชจำนวน 19 ชนิด จัดอยู่ในอันดับ Hemiptera 2 ชนิดใน 2 วงศ์ อันดับ Lepidoptera จำนวน 13 ชนิดใน 7 วงศ์ และอันดับ Coleoptera จำนวน 4 ชนิดใน 4 วงศ์ ในพืช 17 ชนิดใน 13 วงศ์พืช ได้แก่กระดิ่งงาสงขลา โครง เครง ชบา ชวนชม บัวฝรั่ง บัวหลวง พุดร้อยมาลัย พุดตาน พุทธชาติก้านแดง แพงพวย มะลิซ้อน มะลิพวง มะฮอกกานี ราชพฤกษ์ เล็บมือนาง สร้อยอินทนิล หางกระรอกแดง แนวทางการป้องกันกำจัดโรค-แมลงศัตรูพืชที่สอดคล้องในพื้นที่สำรวจ มีหลายวิธีด้วยกัน ควรใช้วิธีการป้องกันกำจัดแบบผสมผสาน (IPM)

Abstract

A survey of plant diseases - insects pest on Suan Ban Kaew Palace, Rambhai Barni Rajabhat University during January 2006 – December 2008. Seventeen species of plants had plant diseases. Plant diseases were bacteria 1 sp. algal 1 sp. and fungus 8 genus. Seventeen species of plants had insect pests. Most of insect pests were in Order Lepidoptera (7 family, 13 species) Order Coleoptera (4 family, 4 species) and Order Hemiptera (2 family, 2 species). Plant diseases and insects pest were controlled by Integrated Pest Management.

บทนำ

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ 7 ทรงประทับ ณ วังสวนบ้านแก้ว เป็นเวลา 18 ปี ทรงปลูกพรรณไม้ต่างๆ เช่นไม้ผลได้แก่เงาะ ลางสาด มังคุด ฯลฯ อยู่บริเวณสวนส่วนพระองค์ ทรงโปรดที่จะทดลองปลูกและดูแลต้นไม้ด้วยพระองค์เอง บริเวณบ้านสวนแก้ว จึงเขียวขจี งามสะพรั่ง ด้วยพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ทั้งไม้ยืนต้นที่ให้ความร่มรื่น ไม้ดอกไม้ประดับในบริเวณสวนดอกไม้ส่วน

พระองค์ และมีหลากหลายชนิด เป็นจำนวนมาก อาทิเช่น พวงชมพู พวงแก้วแดง พวงคราม พวงโกเมน พวงหยก ว่านสี่ทิศ บัวสวรรค์ ต้นแคฝรั่ง บัว ว่านต่างๆ ฯลฯ ทรงโปรดดอกไม้เป็นอย่างยิ่ง ทรงพระสำราญพระราชหฤทัยของพระองค์ ตลอดเวลาที่ประทับ ณ วังสวนบ้านแก้ว

ซึ่งพรรณไม้ดังกล่าวเป็นส่วนประกอบของความสมบูรณ์ปัจจัยหนึ่งของวังสวนบ้านแก้ว เพื่อพัฒนา วังสวนบ้านแก้วเป็นสถานที่ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และเกิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีบรมราชินี แก่ประชาชนทั่วไป ดังนั้นการดูแลรักษาของวังสวนบ้านแก้ว มีส่วนสำคัญในการพัฒนาดูแลรักษาพรรณไม้ในบริเวณวังสวนบ้านแก้ว ให้มีความสวยงามปราศจากโรคและแมลงศัตรูพืช จึงมีความสำคัญต่อการเพิ่มเติม ในแง่ของ ประวัติศาสตร์เพราะพรรณไม้หลายชนิด สมเด็จพระนางเจ้าทรงปลูก ดูแลใส่พระทัย พรรณไม้ยังเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบทางด้าน ภูมิพรรณศาสตร์ อันยังประโยชน์เพื่อความสวยงามแก่สถานที่ ดังนั้นพรรณไม้ในบริเวณวังสวนบ้านแก้ว บริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีมีพื้นที่ประมาณ 687 ไร่ ซึ่งมีความหลากหลายของพรรณไม้หลายชนิดควรมีการจัดการด้านโรคและแมลงศัตรูพืชเพื่อการอนุรักษ์รักษาพรรณไม้ในวังสวนบ้านแก้วให้คงความงามอยู่สืบนานเท่านาน

ดังนั้นจึงสมควรทำการศึกษาสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในเขตวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ให้ทราบถึงชนิดของโรคและแมลงศัตรูที่แท้จริงว่ามีชนิดใดบ้าง และนำไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันกำจัด เพื่อประโยชน์ด้านความสวยงาม ของพรรณไม้ที่ได้รับการดูแลรักษาจากข้อมูลที่ได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจรวบรวมข้อมูลโรคพืช-แมลงศัตรูพรรณไม้แต่ละชนิดในเขตวังสวนบ้านแก้ว
2. เพื่อเป็นแนวทางแก้ไข ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชที่มีผลต่อพรรณไม้ ในเขตวังสวนบ้านแก้ว
3. เพื่อทราบชนิดของโรค และแมลงศัตรูพืชที่แท้จริงในเขตวังสวนบ้านแก้วมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการทดลอง

1.1 การเก็บตัวอย่างในภาคสนาม

เก็บตัวอย่างพืช ที่แสดงอาการผิดปกติ อันเนื่องมาจากสาเหตุของการเกิดโรค หรือแมลงศัตรูพืชเข้าทำลาย มาวิเคราะห์ว่าเกิดจากโรคหรือแมลงศัตรูพืช จากนั้นนำเข้าสู่กระบวนการวินิจฉัยความผิดปกติของพืชในห้องปฏิบัติการ

1.2 การศึกษาในห้องปฏิบัติการทางด้านโรคพืช

1.2.1 ซ้ำเชื้ออุปกรณ์ที่จะใช้ในการปฏิบัติงานด้วยวิธีปลอดเชื้อ(Aseptic)

1.2.2 ทำการฆ่าเชื้อที่ติดมากับเนื้อเยื่อพืชที่เป็นโรค โดยใช้เทคนิคทางโรคพืช

1.2.3 การเตรียมอาหารเลี้ยงเชื้อ PDA, WA โดยใช้เทคนิคทางโรคพืช

1.2.4 นำเชื้อที่ได้ทำการเลี้ยงบนอาหารเลี้ยงเชื้อจากตู้ควบคุมอุณหภูมิ มาทำสไลด์

และทำการศึกษาใต้กล้องจุลทรรศน์คอมพาวน์ และทำการถ่ายภาพเชื้อสาเหตุเพื่อนำไปวินิจฉัยเชื้อสาเหตุของการเกิดโรค

1.2.5 ส่งตัวอย่างตรวจผลเพื่อเปรียบเทียบความถูกต้อง

1.3 การศึกษาในห้องปฏิบัติการทางด้านกีฏวิทยา

1.3.1 นำแมลงศัตรูพืชมาเลี้ยงในกล่องเลี้ยงแมลง โดยให้น้ำ ให้อาหาร

1.3.2 นำตัวเต็มวัยของแมลงที่เลี้ยงมาศึกษาด้กักล่อง สเตอริโอไมโคสโครป พร้อมถ่ายรูปแมลง และนำไปศึกษาด้านสัณฐานวิทยา

1.3.3 นำแมลงที่ใช้ศึกษามาเซ็ท และนำไปอบในตู้ hot oven และนำไปใส่กล่องเก็บแมลง

2.ทำการวิเคราะห์แนวทางการป้องกันกำจัด

นำข้อมูลทำการบันทึกมาประมวลผลเพื่อให้ทราบสาเหตุของการเกิดโรค การระบาดของโรค หรือการเข้าทำลายของแมลง และทำการแปรผลแนวทางการป้องกันกำจัด

ผลการวิจัย

จากการสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในวังสวนบ้านแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ พบเชื้อสาเหตุของการเกิดโรคพืชเป็นแบคทีเรีย 1 ชนิด สาหร่าย 1 ชนิด เชื้อรา 8 จินัสได้แก่ *Coleosporium*, *Colletotrichum*, *Lasiodiopodia*, *Pestalotiopsis*, *Phoma*, *Phomopsis*, *Phyllosticta* และ *Puccinia* ในพืช 17 ชนิด ได้แก่ กัญชงไม้แก้ว แคทตัส เงาะ บัวฝรั่ง พวงโกเมน พวงหยก พุดซ้อน พุทธรักษา มะลิ มังคุด เยอร์บีรำ ยี่หุบ ลั่นทม ลิ้นมังกร สร้อยอินทนิล และไฮเดรนเยีย พบแมลงที่เข้าทำลายพืชจำนวน 19 ชนิด จัดอยู่ในอันดับ Hemiptera 2 ชนิด อันดับ Lepidoptera จำนวน 13 ชนิด และอันดับ Coleoptera จำนวน 4 ชนิด ในพืช 17 ชนิดได้แก่ กระจังงาสงขลา โครงเครง ชบา ชวนชม บัวฝรั่ง บัวหลวง พุดร้อยมาลัย พุดตาน พุทธชาติกำนแดง แพงพวยฝรั่ง มะลิซ้อน มะลิวัลย์ มะฮอกกานี ราชพฤกษ์ เล็บมีอนาง สร้อยอินทนิล หางกระรอกแดง

แนวทางการป้องกันกำจัดโรคพืชในวังสวนบ้านแก้ว ควรหลีกเลี่ยงพืชไม่ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการเกิดโรค ไม่นำพืช ที่เป็นโรคมาปลูกในบริเวณที่ยังไม่เคยพบโรคชนิดนั้นๆมาก่อน ลดปริมาณเชื้อโรคในแปลงปลูก(กำจัดส่วนที่เป็นโรค) และป้องกันพืชไม่ให้เชื้อโรคเข้าทำลาย โดยวิธีการต่างๆที่นำมาประยุกต์ใช้ควรใช้แบบผสมผสานซึ่งสอดคล้องกับหลักการป้องกันแบบผสมผสาน

แนวทางการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชในวังสวนบ้านแก้ว ปฏิบัติได้โดยทำการสำรวจแปลงปลูกบันทึกสิ่งพบ ทำการวิเคราะห์ชนิด ปริมาณแมลงศัตรูพืชเพื่อกำหนดระดับ ที่ยอมรับได้ เมื่อปริมาณแมลงศัตรูพืชถึงระดับที่จะยอมรับได้ให้หาวิธีการต่างๆ ทำให้ปริมาณแมลงศัตรูพืชลดปริมาณลง (วิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีชีววิธี และวิธีผสมผสานในการควบคุม) โดยวิธีสำคัญที่ควรนำมาใช้คือวิธีการป้องกันกำจัดแบบผสมผสาน

สรุปและอภิปรายผล

โสภณ วงศ์แก้ว (ม.ป.ป.) ได้รายงานว่เชื้อราสกุล *Phyllosticta* สาเหตุโรคใบจุดของพืชได้หลายชนิด เชื้อราสกุล *Phoma* และเชื้อรา *Phomopsis* สาเหตุโรคลำต้นเน่าของผัก และไม้ยืนต้นหลายชนิดซึ่งสอดคล้องจากการศึกษาพบเชื้อรา *Phyllosticta* ในกล้วยไม้ทำให้เกิดโรคใบจุดช้ำกลาง เชื้อราสกุล *Phoma* ทำให้เกิดโรคเน่าในแคคตัส และเชื้อรา *Phomopsis* ทำให้เกิดโรคใบจุดใน แคคตัส บัวฝรั่ง พวงโกเมน พวงหยก และสร้อยอินทนิล

เชื้อรา *Colletotrichum* spp. เป็นสาเหตุหลักทำให้เกิดโรคแอนแทรกโนส (anthracnose) ในไม้ผลหลายชนิด และเป็นปัญหาสำคัญในพืชเมืองร้อนชื้น และพืชกึ่งร้อนชื้น (Natalia, P.A.R.; K. Elko E.; D. Mario S.C. and D. S. Nilton, 2002) Annonamus (2008) รายงานว่าเชื้อรา *Colletotrichum* มีหลายชนิดที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคพืช สำนักบริการคอมพิวเตอร์ (2549) รายงานว่าเชื้อรา *Colletotrichum gloeosporioides* ทำให้เกิดโรคแอนแทรกโนสในพวงหยก ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเกิดโรคใบจุดเนื่องจากเชื้อ *Phomopsis* ชวลา บุณศิริ (2531) กล่าวว่าเชื้อรา *Colletotrichum* เป็นสาเหตุของโรคแอนแทรกโนสของพืชไร่หลายชนิด ซึ่งสอดคล้องจากการศึกษาพบว่าเชื้อรา *Colletotrichum* ทำให้เกิดโรคพืชได้หลายชนิด

Mertely, J. (2008) ทำการศึกษาโรคพืชในพืชชนิดต่างๆ รายงานพบว่า แคลคตัสในเมือง Hillsborough มีอาการ edema (บวมน้ำ) นำมีสาเหตุจาก abiotic disorder ซึ่งต่างจากที่ศึกษาพบอาการเน่าในแคลคตัสที่มีสาเหตุจากเชื้อรา *Phomopsis*, *Lasiodiplodia* และ *Phoma* Ekonsil (2008) รายงานว่าเชื้อรา *Lasiodiplodia theobromae* เป็นโรคพืชที่มีพืชอาศัยกว้างมากทำให้พืชแสดงอาการเน่าและแห้งตาย ซึ่งจากการศึกษาพบเชื้อรา *Lasiodiplodia* ทำให้เกิดโรคเน่าในแคลคตัส

Holcomb, G.E. (1986) รายงานพบพืชอาศัยของ *Cephaleuros virescens* ใน Louisiana พบว่าสามารถทำให้เกิดโรคในพืชได้หลายวงศ์เช่นวงศ์ Aceraceae, Amaranthaceae, Anacardiaceae, Annonaceae, Apocynaceae, Aquifoliaceae, Araliaceae, Asclepiadaceae, Berberidaceae, Betulaceae, Bignoniaceae, Calycanthaceae, Caprifoliaceae, Celastraceae, Compositae, Cornaceae, Cupressaceae, Ebenaceae, Elaeagnaceae, Ericaceae, Euphobiaceae, Fagaceae, Flacourtiaceae, Gramineae, Hamamelidaceae, Hippocastanaceae, Juglandaceae, Lauraceae, Leguminosae, Liliaceae, Lythraceae, Magnoliaceae, Malvaceae, Menispermaceae, Moraceae, Myricaceae, Myrsinaceae, Nyssaceae, Oleaceae, Osmundaceae, Plantanaceae, Polygonaceae, Polypodiaceae, Rhamnaceae, Rosaceae, Rubiaceae, Rutaceae, Salicaceae, Sapindaceae, Saxifragaceae, Solanaceae, Sterculiaceae, Styracaceae, Symplocaceae, Taxodiaceae, Theaceae, Ulmaceae, Verbenaceae, Vitaceae และ Zingiberaceae ซึ่งสอดคล้องจากที่ศึกษาพบ *Cephaleuros virescens* ทำให้เกิดโรคได้ในเงาะที่อยู่ในวงศ์ Sapindaceae

สำนักบริการคอมพิวเตอร์ (2549) รายงานว่าเชื้อรา *Puccinia* sp. ทำให้เกิดโรค ราสนิมในลำต้น ซึ่งต่างจากการศึกษาพบว่าเชื้อรา *Colletotrichum* ทำให้เกิดโรคราสนิมในพุ่มรักษา และลำต้นเกิดโรคราสนิมจากเชื้อ *Coelosporium*

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) รายงานพบเชื้อรา *Pestalotiopsis* sp. ทำให้เกิดโรคใบไหม้ในมังคุดโดยพบในระยะแตกใบอ่อนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

Chung, W.H.; C.P. Abe; Y. Yamaoka; T.W. Haung และ M. Kakishima (2005) รายงานพบ *Coleosporium plumeriae* Pat. สาเหตุของโรคราสนิมในลำต้นเป็นครั้งแรกในไต้หวัน จากการศึกษาค้นพบเชื้อชนิดนี้เป็นสาเหตุของโรคราสนิมในลำต้นเช่นเดียวกัน ยุทธศักดิ์ เจริญไชยศรี (2549) รายงานว่าเชื้อ *Coleosporium plumeriae* Pat. เป็นสาเหตุของโรคราสนิมในลำต้นซึ่งสอดคล้องจากที่ศึกษา

Gilman, E.F. (1999) รายงานว่าต้นลิ้นมังกรต่างเหลืองขอบทอง *S. trifasciata* ที่ทำการศึกษา ไม่พบโรค-แมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลายเป็นพืชอาหารหลักซึ่งต่างจากที่ศึกษาพบโรคเน่าและที่เกิดจาก เชื้อแบคทีเรียแกรมลบซึ่งระบาดมาก

Pittaway, A.R และ I. J. Kitching (2008) รายงานว่ามีผีเสื้อเหี้ยยว *P. increta* ที่พบในประเทศจีนมีพืชอาหารเป็นมรุตตา *Campsis* sp. :Bignoniaceae, ต้น *Catalpa* sp. : Bignoniaceae., ระบายแก้ว *Clerodendrum* sp. :Verbenaceae, ลำไย *Dimocarpus* sp. :Sapindaceae, ต้น *Firmiana* sp. :Malvaceae, ต้น *Fraxinus* sp. :Oleaceae, ต้น *Ligustrum* sp. :Oleaceae, ต้นเสี้ยน *Melia* sp. :Meliaceae, ต้น *Meliosma* sp. :Sabiaceae, ต้นมะกอก *Olea* sp. :Oleaceae, ต้นหอมหมื่นลี้ *Osmanthus* sp. :Oleaceae, ต้นเพาโลว์เนีย *Paulownia* sp. : Paulowniaceae, ต้น *Syringa* sp. :Oleaceae, ต้นไขเภา *Vitex* sp. :Lamiaceae, ต้น *Platanus* sp. :Plantanaceae, ต้น *Ligustrum lucidum* :Oleaceae ในประเทศเกาหลีพบพืชอาหารของผีเสื้อเหี้ยยวชนิดนี้ดังต่อไปนี้ เช่น ต้น *Ligustrum obtusifolium* :Oleaceae, ต้น *L. japonicum* :Oleaceae, ต้น *Syringa reticulata* :Oleaceae, ต้น *S. dilatata* :Oleaceae, ต้นหอมหมื่นลี้ *Osmanthus fragrans* :Oleaceae, ต้น *Clerodendrum tricotomum* :Verbenaceae, ต้น *Paulownia tomentosa* :Paulowniaceae, ต้น *P. coreana* :Paulowniaceae, ต้นก่อ *Quercus aliena* :Fagaceae ในประเทศญี่ปุ่นรายงานพบพืชอาหารของแมลงชนิดนี้ได้แก่ต้น *Callicarpa dichotoma* :Verbenaceae, ต้น *Ligustrum japonicum* :Oleaceae, ต้น *L. obtusifolium* : Oleaceae, ต้น *Paulownia tomentosa* :Paulowniaceae, ต้น *Perilla frutescens* :Lamiaceae, ต้น *Sesamum indicum* :Pedaliaceae และต้น *Viburnum dilatatum* :Adoxaceae องุ่น ลิ่ววานิช (2544) รายงานพบพืชอาหารของแมลงชนิดนี้คือ ยี่โถ และทองอุไรโดยทำการสำรวจพบที่น่าน กรุงเทพ และชลบุรี ซึ่งต่างจากที่ศึกษาพบแมลงชนิดนี้มีพืชอาหารเป็นกระดังงาสงขลาซึ่งอยู่ในวงศ์ Annonaceae

Pui, Y. M. และ Wayne, W. H. (2007) รายงานพบด้วงปีกแข็ง *Popillia* sp. :Scarabaeidae ในต้นโคลงเคลง *Melastoma malabathricum* ซึ่งสอดคล้องที่ทำการศึกษ

อตุร พงษ์ไสว (2540) รายงานว่าโรค แมลง และสัตว์ศัตรูพืชในชบา *Hibiscus* จะพบโรคใบจุด โรคราเขม่าดำ โรครากเน่าและโคนต้นเน่า โรคที่เกิดจากไวรัส พบแมลง ปากกัด จำพวกตัวอ่อนด้กัแตน ด้วงเต่าทอง พบแมลงปากดูดจำพวกเพลี้ยแป้ง เพลี้ยอ่อน แมลงหริ้วขาว พบสัตว์ศัตรูพืชจำพวกหอยทาก และทาก พิสมัย ชวลิตวงษ์พร (2538) รายงานพบแมลงศัตรูพืช 4 ชนิดคือ หนอนม้วนใบฝ้าย (Cotton leafroller) *Sylepta derogate* Walk. หนอนคืบฝ้าย (Cotton looper) *Anomis flava* (Fabricius) เพลี้ยอ่อน (Aphids) และหนอนเจาะลำต้นกาแฟ (Red coffee borer) *Zeuzera coffee Nietn.* ซึ่งจากการศึกษาพบด้วงกัดกินดอก Subfamily Cetoniinae และด้วงเต่าในวงศ์ Chrysomelidae เข้าทำลาย

ต้นชวนชมพบเพลี้ยอ่อน และเพลี้ยแป้ง เข้าทำลาย (อนงค์ จันท์ศรีกุล. 2544) วาลูลี โรจนวงศ์ และอังศุมลย์ จันทรำปัดย์ (2538) รายงานในชวนชมพบเพลี้ยอ่อน (*Aphis gossypii* Glover) ซึ่งต่างจากผลการศึกษาที่ไม่พบเพลี้ยอ่อนเข้าทำลายชวนชม แต่พบผีเสื้อ *Euploea* sp. ในวงศ์ Nymphalidae มี พืชอาหารเป็นใบ และดอกชวนชม โดย The bay science foundation (2009) รายงานว่ามีผีเสื้อในจีนัส *Euploea* (F.Lycenidae) ตัวเต็มวัยอาศัยดูดกินที่ต้น milkweed ตัวหนอนกัดกินบริเวณพืชที่มีพิษ

เสริมลาภ วสุวัต (2525) รายงานเรื่องโรค-แมลง และศัตรูอื่น ๆ ในบัวว่าบัวอุบลชาติ มีโรคที่เกิดประจำคือ โรคใบจุด เกิดจากเชื้อ *Cercospora* spp. พบหนอนพับใบ *Nymphula orisonalis* Walker มากัดกินใบ พบเพลี้ย *Rhopalosiphum nymphaeae* พบหอย และหอยโข่งที่เข้าทำลายบัว Thai waterlily (2003) รายงานพบแมลงศัตรูพืชที่เข้าทำลายบัว โดยเป็นหนอนพับใบโดยตัวหนอนจะกัดกินใบเป็นแผ่นพับ และสอดคล้องตัวเองอยู่ระหว่างแผ่นพับของใบบัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาพบแมลงในน้ำที่อยู่ในอันดับ Lepidoptera ที่ตัวหนอนกัดพับใบบัว แต่มีความแตกต่างจากรายงานของจากรายงานของวาลูลี โรจนวงศ์ และอังศุมลย์

จันทรรัตน์ (2538)ยังรายงานอีกว่าพบเพลี้ยอ่อน *Rhopalosiphum nymphaeae* (L.) ในบัวทุกชนิดและไม้หน้าหลายชนิด

คุณา นนทพัฒน์ (2546) บรรยายว่าพบศัตรูบัวหลวงที่สำคัญคือเพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน หนอนพับใบ หนอนซอนใบ หนอนผีเสื้อ ซึ่งต่างจากพิสมัย ชาลิตวงษ์พร (2538) ที่รายงานพบศัตรูที่ทำลายบัวหลวง 16 ชนิดได้แก่ หนอนกระทู้ผัก *S. litura* เพลี้ยไฟ *Scirtothrips* sp. *Selenothrips rubrocinctus* Giard หนอนซอนใบบัว *Sesamia cretica* Lederer แมลงวันซอนใบบัว *Stenochironomus nelumbus* Toknga & Kuroda หนอนกินบัว *Simyra consperoa* Moore หนอนกินบัว *Nymphula orismalis* Walker มุ่งปักขาว (Leaf eating caterpillar) *Orgyia turbata* Butler *Orgyia postica* Walker หนอนมันใบส้ม *Archips* sp. หนอนกินใบบริทิส *Brithys crini* Fabr. หนอนเขียวหวาน (Bluestripped nettle grub) *Parasa lepida* Cramer ตั๊กแตน (Grasshopper) หอยทาก (Snail) หอยเชอรี่ (Golden apple snail) *Pomacea canaliculata* Lamarck ไรแดง (Red spider mite) เพลี้ยอ่อนบัว *Rhopalosiphum nymphaeae* (Linneus) ผีเสื้อเหลือง *Euproctis fraternal* Moore จากรายงานของ วาลูลี โรจนวงศ์ และอังศุมลย์ จันทรรัตน์ (2538) รายงานว่าพบ เพลี้ยอ่อน (*Rhopalosiphum nymphaeae* (L.)) ในบัวทุกชนิด และไม้หน้าหลายชนิดซึ่งต่างจากที่ศึกษาที่ว่าพบเพียง หนอนกระทู้ผัก และหนอนผีเสื้อมุ่งปักขาวในบัวหลวง และพบเพียงหนอนผีเสื้อพับใบในบัวฝรั่ง ศูนย์อารักขาพืช มูลนิธิโครงการหลวง(2548) รายงานพืชอาหารของหนอนกระทู้ผักมีดังนี้คะน้า ผักกาดขาว กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก มะเขือเทศ ถั่วแขก ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ฝ้าย ละหุ่ง เบญจมาศ คาร์เนชั่น กุหลาบ ดาวเรือง เยอร์บีร่า ไม้ประดับต่างๆ องุ่น ส้ม สตอเบอร์รี่ ราสพ์เบอร์รี่ เป็นต้น

Heyne's garden center (2008) รายงานพบศัตรูในพุดสกุล *Gardenias* sp. พบเพลี้ยหอย (Scale) เพลี้ยไฟ และหนอนผีเสื้อกินดอก Gerber, C. (2008) รายงานพบศัตรูในต้นพุดดังนี้เพลี้ยอ่อน เพลี้ยหอย ไล่เดือนฝอย เพลี้ยแป้ง (Mealy bug) แมลงหีขี้ขาวจากการศึกษาพบหนอนผีเสื้อชักใบวงศ์ Pyralidae เข้าทำลายพุดซ้อน

ต้นพุดตาน พิสมัย ชาลิตวงษ์พร (2538) พบแมลงศัตรูที่ทำลายมี 2 ชนิด คือ หนอนมันใบฝ้าย (Cotton leafroller) *Sylepta derogate* (Fabricius) และหนอนคืบฝ้าย (Cotton semi-looper) *Anomis flava* (Fabricius) จากการศึกษาพบตัวกัดกินดอก Subfamily Cetoninae บริเวณดอกพุดตาน Ek-Ammuay, P. (2002) รายงานว่าตัวที่อยู่ใน Subfamily Cetoniidae ส่วนมากจะกินเกสรดอกไม้ เป็นอาหาร และพบบนดอกไม้ ซึ่งสอดคล้องที่ศึกษาพบว่ามีตัวในวงศ์ย่อยนี้กัดกินบริเวณดอกของชบา พุดตาน และแอนอ้า

พุดชาติกันแดง มีรายงานพบศัตรูของพืชชนิดนี้ได้แก่เพลี้ยแป้ง เพลี้ยอ่อน เพลี้ยหอย และโรคใบจุดที่เกิดจากเชื้อรา (Backyardgardener. 2008) หนอนผีเสื้อกินใบ *Cydalima conchylalis* Guenee: Pyralidae

องุ่น ลีวานิช (2544) รายงานพบพืชอาหารของ หนอนผีเสื้อเหี่ยว *Daphnis nerii* (Linnaeus) ว่า มีแพงพวย ยี่โถ ชวนชม ลั่นทม พุทรา และพุดในกรุงเทพฯ จากการศึกษาพบแมลงชนิดนี้มีพืชอาหาร เป็นแพงพวย Hwang, S.Y. และTeng, Y.F. (2001) รายงานว่าหนอนผีเสื้อชนิดนี้มีพืชอาหาร 3 ชนิดที่อยู่ในวงศ์ Apocynaceae ซึ่งได้แก่บานบุรีสีเหลือง *Allamanda cathartica* L., แพงพวยฝรั่ง *Catharanthus roseus* L., และราเพย *Thevetia peruviana* Merr.

สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ (2526) รายงานพบหนอนเจาะดอกมะลิ *Hendecasis duplifascialis* Hampson: Pyralidae เป็นศัตรูที่สำคัญมากในการปลูกมะลิลาโดยสอดคล้องกับ พิสุทธิ เอกอำนาจ (2550) พบแมลงศัตรูพืชในมะลิซ้อนคือ หนอนเจาะดอกมะลิ (Jasmine flower-borer) *Hendecasis duplifascialis* Hampson :Pyralidae พิสมัย ชาลิตวงษ์พร (2538) รายงานพบแมลงศัตรูในมะลิมี 13 ชนิด ดังนี้หนอนเจาะ

ดอกมะลิ (Jasmine flower borer) *Hendecasis duplifascialis* Hampson) เพลี้ยไฟ (Thrips) *Thrips oreintalis* (Bagnall) หนอนกระทู้หอม (Beet army worm) *Spodoptera exigue* (Hubner) หนอนกระทู้ผัก (Common cutworm) *Spodoptera litura* (Fabricius) หนอนฟัก *Margaronia laticostalis* Guen หนอนลายจุด *Nausinoe perspicata* Fabr. หนอนม้วนใบส้ม (Totrix leaf-rolling) *Archips micaceana* (Walker) *Archips* sp. แมลงหิวขาว (White fly) หนอนซอนใบมะลิ 2 ชนิดในวงศ์ Coleophoridae มวนมะลิ *Corythauma* sp. เพลี้ยหอย (Scale insect) หนอนเจาะลำต้น (Red coffee borer) *Zeuzera coffeae* Nietn. และ เพลี้ยไค้ฟ้า *Psyllid* sp. จากการศึกษาค้นพบแมลงชนิดเข้าทำลายดอกมะลิซ้อนบริเวณ สวนดอกไม้ส่วนพระองค์ พระตำหนักแดง

Hodges, G; G. B. Edwards และ Dixon, W. (2005) รายงานพบเพลี้ยไฟ *Scirtothrips dorsalis* Hood มีพืชอาหารเป็นมะลิพวง *Jasminum multiflorum* จากการศึกษาพบผีเสื้อ *Nausinoe puerita* Cramer วงศ์ Pyralidae เป็นพืชอาหารเป็นมะลิพวง ซึ่งอุ้งน ลีววานิช (2544) รายงานพบพืชอาหารของแมลงชนิดนี้คือ มะลิ พุทธชาติ พบในเชียงใหม่ สระบุรี และกรุงเทพฯ

พิสุทธิ เอกอำนวยการ (2550) รายงานว่าผีเสื้อยักษ์ (Giant silkworm, Atlas moth) *Attacus atlas* (L.) : Saturniidae มีพืชอาหารเป็นใบกระท้อน ฝรั่ง และน้อยหน่า อุ้งน ลีววานิช (2544) รายงานพบแมลงชนิดนี้มีพืชอาหารเป็นกระท้อน ฝรั่ง สัก มะม่วง น้อยหน่าโดยทำการสำรวจที่แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย นครนายก จันทบุรี และสระแก้ว อนงค์ จันทรศรีกุล (2544) รายงานพบหนอนผีเสื้อชนิดนี้มีพืชอาศัยคือฝรั่ง กระท้อน และตาหลา Kuroko, H. และ Angoon L. (1993) รายงานว่าแมลงชนิดนี้มีพืชอาหารเป็นฝรั่ง กระท้อน เต็งรัง โดยสำรวจที่เชียงใหม่ เชียงราย นครนายก นครปฐม กรุงเทพฯ ปราจีนบุรี ชลบุรี นครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่าผีเสื้ออาหารเป็นใบมะฮอกกานี้

Gilman, E.F. และ Denis G.W. (1993) รายงานว่าต้นราชพฤกษ์ไม่มีศัตรูพืชที่เป็นปัญหาหลัก แต่พบเพียงศัตรูที่เข้ามารบกวนบ้างเช่นพวกตัวหนอน ซึ่งต่างจากที่ Schmelzer, G.H. และ Gurib-Fakim, A. (2009) รายงานว่าต้นราชพฤกษ์มีเพลี้ยไค้ *Heteropsylls cubana* เข้าทำลายในประเทศฟิลิปปินส์ จากการศึกษาพบ ตัวงัดกินใบวงศ์ Endomychidae เข้าทำลาย

เล็บมือนางที่ศึกษาพบศัตรูที่เข้าทำลายคือหนอนผีเสื้อ *Trabala pallida* Walker เพลี้ยกระโดดปีกแหลม *Lawana conspersa* และตัวงวงวงศ์ Curculionidae อุ้งน ลีววานิช (2544) รายงานพบผีเสื้อ *T. pallida* Walker มีพืชอาหารคือชมพู หว่า หูกวาง และลำพู ทำการสำรวจพบที่นครราชสีมา สระบุรี กรุงเทพฯ และสมุทรสาคร พิสุทธิ เอกอำนวยการ (2550) รายงานว่าเพลี้ยกระโดดปีกแบบลาย *L. conspersa* มีพืชอาหารอาหารมากกว่า 25 ชนิดได้แก่ มะม่วง ส้ม กาแฟ ทุเรียน ชา กาแฟ โกโก้ ฝรั่ง ส้ม และลำไย

สร้อยอินทนิลที่ศึกษาพบหนอนผีเสื้อ *Tinoliis eburneigutta* Walker กินเป็นอาหารซึ่งสอดคล้องกับอุ้งน ลีววานิช (2544) ที่รายงานพบผีเสื้อชนิดนี้ในสร้อยอินทนิลเช่นกันโดยพบที่เชียงใหม่ ลำปาง กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี จันทบุรี ซึ่งต่างจาก Starr, F.; Kim, S. และ Lloyd, L (2003) ที่รายงานพบศัตรูในสร้อยอินทนิลว่าพบไรแมงมุม (Spider mites) แมลงหิวขาว และเพลี้ยหอย

Aiswariaya, K.K., M. Manjunatha and Mohan, I.N. (2007) รายงานพบแมลงหิวขาว (Spiralling whitefly) *Aleurodicus disperses* Russel : Aleyrodidae มีพืชอาหารกว้าง พบพืชอาหาร 99 ชนิด ซึ่งสอดคล้องจากการศึกษาในวังสวนบ้านแก้วที่พบทางกระบอกแดง ที่เป็นพืชอาหารของแมลงหิวขาวชนิดนี้

จากรายงานของ วาลูลี โรจนวงศ์ และอังศุมลย์ จันทราปัติย์ (2538) พบเพลี้ยอ่อน (*Aphis gossypii* Glover) ในพืชหลายชนิดเช่น เยอร์บีร่า พวงชมพู ซึ่งต่างจากผลการศึกษาที่ไม่พบเพลี้ยอ่อน เข้าทำลายในพืชทั้งสองชนิดนี้

พิสมัย ขวลิตวงษ์พร และอนันต์ วัฒนธัญกรรม (2531) รายงานพบเพลี้ยไฟ หนอนกระทู้หอม หนอนเจาะสมอฝ้าย หนอนกระทู้ผัก หนอนม้วนใบส้ม และเพลี้ยอ่อนว่าเป็นแมลงศัตรูในเยอร์บีร่า ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเยอร์บีร่ามีเพียงอาการของการเกิด โรคเท่านั้น อีกทั้งรายงานไว้ในมะลิพบ การทำลายของ หนอนเจาะดอกมะลิ เพลี้ยไฟ หนอนฟัก หนอนลายจุด หนอนม้วนใบส้ม หนอนซอนใบมะลิ มวนปีกแก้ว และเพลี้ยหอยซึ่งจากการศึกษาพบเพียงหนอนเจาะดอกมะลิ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. ม.ป.ป. มังคุด. [Online] Available on: <http://www.doae.go.th/pest/fruit/mangosteen/mangpest.htm>.10 กันยายน 2551.
- กุลฉวี กำจายภัย. 2526. โรคและแมลงศัตรูแมลงกล้วยไม้. พันธุ์พืชบลิขซึ่ง, กรุงเทพฯ. 114 หน้า.
- กองกัญและสัตววิทยา. 2545. คู่มือตรวจแมลง ไรและสัตว์ศัตรูพืชเศรษฐกิจ. cursสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ. 275 หน้า
- คุณา นนทพัฒน์. 2546. การปลูกบัวประดับ. คอมแพคท์พริ้นท์, กรุงเทพฯ. 126 หน้า.
- ชัยยา ศรีรัตนะ. 2538. การสำรวจโรคที่เกิดจากเชื้อรา ในพืชตระกูลปาล์มบางชนิด. ปัญหาพิเศษปริญญาตรี, คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ. 49 หน้า.
- ชวลา บุณศิริ. 2531. โรคพืชที่เกิดจากเชื้อรา. คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ. 199 หน้า.
- ณรงค์ โฉมเฉลา (บรรณาธิการ). 2534. เทคโนโลยีผลิตไม้ดอกไม้ประดับ. สมาคมไม้ประดับแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ. 193 หน้า.
- ธีระ สุตะบุตร. 2532. โรคไวรัสและโรคคล้ายไวรัสของพืชที่สำคัญในประเทศไทย. พันธุ์ พืชบลิขซึ่ง, กรุงเทพฯ. 310 หน้า.
- นวลพรรณ งามยี่สุน. 2539. โรคพืชที่เกิดจากเชื้อไวรัสและไวรอยต์. ภาควิชาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร, กรุงเทพฯ. 130 หน้า.
- บุปผา เหล่าสินชัย และชลิตา อุดหวุฒิ. 2543 เพลี้ยแป้งและเพลี้ยหอยที่สำคัญ. cursสภาพ ลาดพร้าว, กรุงเทพฯ. 70 หน้า.
- พิสมัย ขวลิตวงษ์พร. 2538. แมลงศัตรูไม้ดอกไม้ประดับของประเทศไทย. กรมวิชาการ เกษตร, กรุงเทพฯ. 148 หน้า.
- พิสมัย ขวลิตวงษ์พร และอนันต์ วัฒนธัญกรรม. 2531. แมลงศัตรูไม้ดอกไม้. กลุ่มงานวิจัยแมลงศัตรูผักและไม้ดอกไม้ประดับ กองกัญและสัตววิทยา กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ. 41 หน้า.
- พิสุทธิ์ เอกอำนาจ. 2550. โรคและแมลงของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, กรุงเทพฯ. 379 หน้า.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ(ก). 2551. วังสวนบ้านแก้ว. [Online] Available on :
<http://www.suanbankaewpalace.com>, 28 พ.ย. 2551.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ(ข). 2547. สมเด็จพระทรงเกือกก่อเกิดมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณ.
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, กรุงเทพฯ. 202 หน้า.
- ยุทธศักดิ์ เจียมไชยศรี. 2549. โรคราสนิมลีลาวดี(ลั่นทม). [Online] Available on :
<http://gotoknow.org/blog/agriculture/43078>, 28 พ.ย. 2551.
- วาสุลี โรจนวงศ์ และอังศุมลย์ จันทราทิตย์. 2538. เพลี้ยอ่อนไม้ดอกไม้ประดับในประเทศไทย. รายงาน
การประชุมวิชาการ ไม้ดอกไม้ประดับแห่งชาติ ครั้งที่1, วันที่ 17-19 พฤษภาคม 2538. โรงแรม
เซ็นทรัล พลาซ่า, กรุงเทพฯ. หน้า 176-182.
- ศูนย์อารักขาพืช มูลนิธิโครงการหลวง. 2548. คู่มือศัตรูไม้ดอกไม้ประดับและการป้องกันกำจัด. ทรีโอแอดเวอร์
ไทซ์แอนด์มีเดีย, เชียงใหม่. 160 หน้า.
- ศิริณี พูนไชยศรี. 2544. เพลี้ยไฟ. คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ. 75 หน้า.
- สกุลศักดิ์ โอพารสกุล. 2544. โรคพืชวิทยา. สถาบันราชภัฏลำปาง, ลำปาง. 920 หน้า.
- เสริมลาภ วสุวัต. 2525. การปลูกอุบลชาติเป็นไม้ดอกไม้ประดับ. อมรินทร์การพิมพ์, กรุงเทพฯ. 208 หน้า.
- สำนักงานราชเลขาธิการ. 2528. พระราชประวัติ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีใน
รัชกาลที่ 7. โรงพิมพ์กรุงเทพฯ, กรุงเทพฯ. 42 หน้า.
- สำนักงานราชเลขาธิการ. 2529. พระราชประวัติ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีใน
รัชกาลที่ 7. โรงพิมพ์กรุงเทพฯ, กรุงเทพฯ. 42 หน้า.
- สำนักบริการคอมพิวเตอร์. 2549. คู่มือคนรักต้นไม้ โรคพืชและการป้องกันกำจัด ตอน 2. [Online]
Available on : <http://www.ku.ac.th/e-magazine/jan49/agri/flora.htm>, 17 พ.ย. 2551.
- โสภณ วงศ์แก้ว. ม.ป.ป. โรคพืชและการป้องกันกำจัด. [Online] Available on : <http://www.sut.ac.th/e-texts/Agri/myweb2/home2.htm>, 17 พ.ย. 2551.
- สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ. 2526. แมลงศัตรูพืชทางการเกษตรของประเทศไทย. โอเดียนส์โตร์, กรุงเทพฯ. 424 หน้า.
- สีปศักดิ์ สนธิวัฒน์. 2532. โรคพืชที่เกิดจากไส้เดือนฝอย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 153 หน้า.
- องุ่น ลีวานิช. 2544. ฝั่เสื่อและหนอน. กองกัญและสัตววิทยา, กรุงเทพฯ. 230 หน้า.
- อฤทธ พงษ์ไสว. 2540. ชบา ราชินี ไม้ดอกไม้ประดับเมืองร้อน. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, กรุงเทพฯ. 207 หน้า.
- อนงค์ จันทร์ศรีกุล. 2544. โรค-ศัตรูไม้ประดับและวิธีการกำจัดแบบชีวภาพ (ฉบับปรับปรุง).
ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ. 220 หน้า.
- อินทวัฒน์ บุรีคำ (บรรณารักษ์). 2530. บทปฏิบัติการกีฏวิทยาทางการเกษตร. โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา,
กรุงเทพฯ. 243 หน้า.
- เอี่ยมพร วีสมหมาย ทยา เจนจิตติกุล และอรุณี วงศ์พนาสิน. 2541. พฤกษภาพ. เอช เอน กรุ๊ป, กรุงเทพฯ.
616 หน้า.
- Agrios, G.N. 1997. **Plant pathology**. (4th ed). Academic Press, SanDiego. 635 pp.
- Annonamus. 2008. **Colletotrichum**. [Online] Available on : <http://en.wikipedia.org/wiki/Colletotrichum>, 10 July 2008.

- Aiswariaya, K.K., M. Manjunatha and Mohan, I.N. 2007. **Biology and Host Range of Spiralling Whitefly**. Karnataka J. Agric. Sci. 20(1): (149-152)
- Backyardgardener. 2008. **Jasminum officinale**. [Online] Available on : http://www.backyardgardener.com/plantname/pda_cf8b.html, 20 June 2008.
- Chung, W.H.; C.P. Abe; Y. Yamaoka; T.W. Haung และ M. Kakishima. 2005. **The first report of Plumeria (Frangipani) rust disease caused by Coleosporium plumeriae in Taiwan**. [Online] Available on : <http://www.bspp.org.uk/ndr/july2005/2005-27.asp>, 20 June 2008.
- Ek-Amnuay, P. 2002. **Beetles of Thailand**. Baan Lae Suan, Bangkok. 408 pp.
- Ekonsil. 2008. **Lasiodiplodia theobromae**. [Online] Available on : http://www.ekonsil.com/Lasiodiplodia_theobromae, 20 June 2008.
- Gilman, E. F. 1999. **Sansevieria trifasciata**. [Online] Available on : <http://hort.ufl.edu/shrubs/SANTRIB.PDF>, 14 May 2008.
- Gilman, E.F. and Dennis G.W. 1993. **Cassia fistula Golden-Shower**. [Online] Available on : <http://hort.ufl.edu/trees/CASFISA.pdf>, 25 November 2008.
- Gerber, C. 2008. **Gardenias problems**. [Online] Available on : http://garden.lovetoknow.com/wiki/Gardenias_Problems, 25 November 2008.
- Heyne's garden center. 2008. **Growing a Gardenia**. [Online] Available on : <http://www.heyne.com.au/gardencentre/factsheets/factsheet.php/Gardenias.htm>, 25 November 2008.
- Holcomb, G.E. 1986. **Hosts of the Parasitic Alga Cephaleuros virescens in Louisiana and New Host Records for the Continental United States**. The American Phytopathological Society, 70(11):1080-1083p.
- Hodges, G; G. B. Edwards and Dixon, Wayne. 2005. **Chilli thrips Scirtothrips dorsalis Hood (Thysanoptera: Thripidae) A new pest thrips for Florida**. [Online] Available on : <http://www.doacs.state.fl.us/pi/enpp/ento/chillithrips.html>, 25 November 2008.
- Hwang, Shaw-Yhi and Teng-Yung Feng. 2001. **Feeding Performance of Daphnisnerii on Three Apocynaceae Plant Species**. Formosan Entomol. 22(x):299-308 p.
- Kuroko, H. and Angoon L. 1993. **Lepidopterous Pests of Tropical Fruit Trees in Thailand**. Funny Publishing, Bangkok. 188 pp.
- Mertely, James. 2008. **Plant diagnostic lab**. [Online] Available on : <http://trawberry.ifas.ufl.edu/diagnosticLab/2008/2008%20all.dwt>, 25 November 2008.
- Natalia, P.A.R.; K. Elko E.; D. Mario S.C. and D. S. Nilton. 2002. **Identification and characterization of Colletotrichum spp. affecting fruit after harvest in Brazil**. Journal of Phytopathology. 150(3) 128 – 134 pp.
- Pittaway, A.R และ I. J. Kitching. 2008. **PSILOGRAMMA INCRETA (Walker, [1865])**. [Online] Available on : http://tpittaway.tripod.com/china/p_inc.htm, 25 November 2008.

Pui, Y. M. and W. W. Hsu. 2007. **Differential pollinator visitation to *Melastoma malabathricum* (Melastomataceae) under different sunlight conditions.** [Online] Available on :

<http://www.phylodiversity.net/bb07/project3/> PuiWayne.pdf, 26 November 2008.

Schmelzer, G.H. and Gurib-Fakim, A. 2009 ***Cassia fistula* L.** [Online] Available on :

http://database.prota.org/dbtw-wpd/exec/dbtwpub.dll?AC=QBE_QUERY&BU=http://database.prota.org/search.htm&TN=PROTAB~1&QB0=AND&QF0=Species+Code&QI0=Cassia+fistula&RF=Webdisplay, 13 May 2008.

Snowdon, A.L. 1990. **A colour Atlas of Post-Harvest diseases and disorders of fruits and vegetables.** Wolfe Publishing, London. 302 pp.

Starr, F.; Kim, S. and Lloyd L. 2003. ***Thunbergia grandiflora*.** [Online] Available on :

http://www.hear.org/Pier/pdf/pohreports/thunbergia_grandiflora.pdf,
26 November 2008.

The bay science foundation. 2009. ***Euploea* (Geus).** [Online] Available on :

http://zipcodezoo.com/Key/Animalia/Euploea_Genus.asp , 20 November 2008.

Thaiwaterlily. 2003. **หนอนพับ คัดรื้อร้ายของบัว .** [Online] Available on : <http://www.thaiwaterlily.com/topf6.asp>, 25 November 2008.